

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*Тәуелсіз аудиторлардың есебімен 2009 жылғы
31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін*

МАЗМҰНЫ

Беті

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерім.....	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп.....	3-4
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп.....	5-6
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп.....	7-8
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер.....	9-121

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН БУХГАЛТЕРЛІК ТЕҢГЕРІМ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескерт пе	2009 жыл	2008 жыл Қайта есептелді*	2007 жыл
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	7	3.773.002	3.146.349	2.510.706
Материалдық емес активтер	8	330.268	125.113	128.090
Бірлескен кәсіпорындар мене қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар	9	1.094.052	656.099	591.706
Клиенттерге қарыздар	10	1.153.059	203.195	97.988
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	421.849	142.507	86.235
Кейінге қалдырылған салық бойынша актив	40	44.219	13.558	6.555
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	12	217.715	189.700	130.385
Ұзақ мерзімді банк депозиттері	13	52.670	40.489	39.396
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	14	206.671	88.816	69.454
		7.293.505	4.605.826	3.660.515
Ағымдағы активтер				
Тауарлық-материалдық қорлар	15	262.967	182.127	162.842
Өтеуге ҚҚС		78.776	77.000	62.939
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	40	39.743	26.071	20.242
Сауда дебиторлық берешек	16	201.712	158.326	223.039
Клиенттерге қарыздар	10	347.755	23.383	7.729
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	52.554	28.103	761
Қысқа мерзімді қаржы активтері	12	198.722	142.296	126.748
Қысқа мерзімді банк депозиттері	13	929.754	584.326	530.904
Өзге де ағымдағы активтер	16	225.178	106.971	76.414
Ақша қаражаты және оның баламалары	17	1.311.082	1.453.891	630.302
		3.648.243	2.782.494	1.841.920
Сатуға және Акционерге беруге арналған ретінде жіктелген активтер	6	119.826	105	19.222
АКТИВТЕРДІҢ ЖИЫНЫ		11.061.574	7.388.425	5.521.657

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН БУХГАЛТЕРЛІК ТЕҢГЕРІМ (жалғасы)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескертпе	2009 жыл	2008 жыл Қайта есептелді*	2007 жыл
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал				
Жарғылық капитал	18	3.748.299	3.458.923	—
Сату үшін қолда бар инвестицияларды қайта бағалау жөніндегі резерв		6.475	(10.513)	(5.049)
Валюталарды қайта есептеу жөніндегі резерв		182.451	(29.814)	(33.996)
Өзге де капитал резервтері		20.301	12.120	13.820
Бөлінбеген пайда		184.558	499.003	2.796.624
		4.142.084	3.929.719	2.771.399
Азшылық үлесі		603.951	565.985	455.379
Капитал жиыны		4.746.035	4.495.704	3.226.778
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Қарыздар	19	2.234.872	1.420.054	667.121
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	283.214	64.351	25.641
Қаржылық жалға алу жөніндегі міндеттемелер	22	21.880	17.630	16.336
Резервтер	23	79.181	51.387	62.858
Кейінге қалдырылған салық жөніндегі міндеттемелер	40	260.073	127.099	192.565
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	24	28.514	27.052	26.396
Клиенттердің қаражаты	25	213.362	15.450	9.179
Туынды қаржылық құралдар	26	138.725	7.466	4.462
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	21	396.000	295.815	20.262
		3.655.821	2.026.304	1.024.820
Ағымдағы міндеттемелер				
Қарыздар	19	1.093.691	292.304	732.439
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	593.599	859	384
Қаржылық жалға алу жөніндегі міндеттемелер	22	10.094	6.208	5.593
Резервтер	23	79.637	41.196	34.260
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	24	1.927	1.703	1.284
Төлеуге табыс салығы	40	33.123	58.131	64.576
Сауда кредиторлық берешек		248.103	222.311	208.577
Клиенттердің қаражаты	25	215.722	13.433	12.767
Туынды қаржы құралдары	26	4.800	15.011	35.781
Өзге де ұзақ ағымдағы міндеттемелер	27	352.607	215.261	166.009
		2.633.303	866.417	1.261.670
Сатуға және Акционерге беруге арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	6	26.415	—	8.389
Міндеттемелердің жиыны		6.315.539	2.892.721	2.294.879
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		11.061.574	7.388.425	5.521.657

* Осында келтірілген кейбір цифрлар 2008 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі цифрларға сәйкес келмейді және 3-қосымшада нақтыланып енгізілген түзетулерді көрсетеді.

9 – 121 беттегі есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Қайрат Әйтекенов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін

Миллион теңгемен	Ескертп е	2009 жыл	2008 Қайта есептелді*
Кірістер	28	2.911.833	2.874.187
Мемлекеттік субсидиялар	29	15.796	12.271
		2.927.629	2.886.458
Сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	30	(1.925.732)	(1.945.987)
Жалпы пайда		1.001.897	940.471
Жалпы және әкімшілік шығыстар	31	(312.367)	(265.023)
Тасымалдау мен сату жөніндегі шығыстар	32	(180.648)	(155.474)
Еншілес ұйымдардың шығуынан түсетін кіріс	33	2.713	2.840
Сатып алу кезіндегі теріс гудвил	5	163.919	–
Негізгі құралдардың шығуынан түсетін кіріс / (Шығын), нетто		17.821	(814)
Құнсызданудан болатын шығын	34	(1.032.760)	(89.989)
Өзге де операциялық кіріс		33.619	18.786
Өзге де операциялық шығын	35	(238.337)	(15.198)
Операциялық қызметтен (Шығын) / Пайда		(544.143)	435.599
Қаржы шығындары	36	(169.668)	(131.454)
Қаржылық кіріс	37	93.936	126.278
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың кірістеріндегі үлес	38	278.838	266.669
Теріс бағамдық айырма, нетто	39	(12.584)	(15.227)
Табыс салығын есептегенге дейінгі (Шығын) / Пайда		(353.621)	681.865
Табыс салығы бойынша шығыстар	40	(265.723)	(195.555)
Жыл ішінде жалғасқан қызметтен (Шығын) / Пайда		(619.344)	486.310
Тоқтатылған операциялардан шығын	6	(5.267)	(9.898)
Жыл ішіндегі (Шығын) / Пайда		(624.611)	476.412
Мыналарға келетін:			
Негізгі компанияның акционеріне		(564.290)	367.736
Азшылық үлесіне		(60.321)	108.676
		(624.611)	476.412

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін

Миллион теңгемен	Ескертпе	2009 жыл	2008 Қайта есептелді*
Салық салынғаннан кейінгі өзге де жиынтық (шығын) / кіріс:			
Шетелдік валюталарды қайта есептеу		227.434	4.266
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін қайта бағалаудан іске асырылмаған пайда / (шығын)		6.511	(5.951)
Сату үшін қолда бар қаржы активтері бойынша таза сатылған кіріс		3.135	513
Өзге де жиынтық кірістің құрамынан сату үшін қолда бар қаржы активтерінің құнсыздануы жөніндегі өзге пайдаға / (шығынға) қайта жіктеу		6.705	—
Хеджирлеу құралдарынан пайда / (шығындар)		5.997	(3.259)
Салық салуды шегергенде жыл ішіндегі жиынтық (шығынның) / кірістің жалпы сомасы		(374.829)	471.981
Мыналарға келетін:			
Негізгі компанияның акционеріне		(328.918)	363.221
Азшылық үлесіне		(45.911)	108.760
		(374.829)	471.981
Акцияға (Шығын) / пайда:			
Негізгі компанияның акционеріне жататын кезең ішіндегі (шығынның) / пайданың негізгі және сұйылған үлесі		(163.42)	133.74
Жалғасатын қызметтен акцияға (шығын) / пайда:			
Негізгі компанияның акционеріне жататын жалғасатын қызметтен (шығынның) / пайданың негізгі және сұйылған үлесі		(161.90)	137.34

* Осында келтірілген кейбір цифрлар 2008 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі цифрларға сәйкес келмейді және 3-қосымшада нақтыланып енгізілген түзетулерді көрсетеді.

9 – 121 беттегі есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Қайрат Әйтекенов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП 31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін

<i>Миллион теңгемен</i>	Негізгі компания акционеріне келеді						Жиыны	Азшылық үлесі	Жиыны
	Ескерт пе	Жарғылық капитал	Сату үшін қолда бар инвестицияларды қайта бағалау резерві	Шетелдік валютаны қайта бағалау резерві	Өзге де күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда			
2007 жылғы 31 желтоқсанға		—	(5.049)	(33.996)	13.820	2.796.624	2.771.399	455.379	3.226.778
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс		—	(5.438)	4.182	(3.259)	367.736	363.221	108.760	471.981
Акциялар шығару	18	3.458.923	(26)	—	—	(2.663.267)	795.630	—	795.630
Төленген дивидендтер	18	—	—	—	—	(7.761)	(7.761)	(20.904)	(28.665)
Үлестік құралдар негізінде төлемдерді тану		—	—	—	1.315	—	1.315	—	1.315
Үлестік құралдар негізінде төлемдерді орындау		—	—	—	(1.830)	879	(951)	701	(250)
Акционер ретінде түсетін Үкіметпен жасалатын операциялар		—	—	—	—	19.267	19.267	—	19.267
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерін өзгерту – азшылық үлесін сатып алу		—	—	—	—	(1.466)	(1.466)	(1.205)	(2.671)
Қауымдасқан компаниялардың капиталындағы өзге де өзгерістер		—	—	—	—	181	181	—	181
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – миноритарлық акционерлердің үлестерді сатып алуы		—	—	—	(106)	(8.722)	(8.828)	27.158	18.330
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – еншілес ұйымдардың шығуы		—	—	—	—	—	—	(3.384)	(3.384)
Еншілес ұйымның нарықтан өз акцияларын сатып алуы		—	—	—	—	—	—	(520)	(520)
Еншілес ұйымдардың өзге де бөлулер		—	—	—	—	(2.288)	(2.288)	—	(2.288)
Өзге де резервтік капиталды ұлғайту		—	—	—	2.180	(2.180)	—	—	—
2008 жылғы 31 желтоқсанға сальдо (Қайта есептелген*)		3.458.923	(10.513)	(29.814)	12.120	499.003	3.929.719	565.985	4.495.704

* Осында келтірілген кейбір цифрлар 2008 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі цифрларға сәйкес келмейді және 3-қосымшада нақтыланып енгізілген түзетулерді көрсетеді.

Негізгі компания акционеріне келеді

Миллион теңгемен	Ескерт пе	Жарғылық капитал	Сату үшін қолда бар инвестицияла рды қайта бағалау резерві	Шетелдік валютаны қайта бағалау резерві	Өзге де күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Азшылық үлесі	Жиыны
2008 жылғы 31 желтоқсанға сальдо (Қайта есептелген*)		3.458.923	(10.513)	(29.814)	12.120	499.003	3.929.719	565.985	4.495.704
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс		–	17.110	212.265	5.997	(564.290)	(328.918)	(45.911)	(374.829)
Акциялар шығару	18	289.376	–	–	–	(220.392)	68.984	–	68.984
Қор орналастырған және Акционер (Ұлттық банк) сатып алған облигациялар бойынша дисконт	18	–	–	–	–	461.255	461.255	–	461.255
Төленген дивидендтер	18	–	–	–	–	–	–	(22.878)	(22.878)
Үлестік құралдар негізінде төлемдерді тану		–	–	–	248		248	–	248
Үлестік құралдар негізінде төлемдерді орындау		–	–	–	6	203	209	–	209
Еншілес ұйымдардан опциондар алу		–	–	–	(165)		(165)	–	(165)
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерін өзгерту – миноритарлық акционерлердің үлесін сатып алуы	18	–	–	–	(192)	15.003	14.811	18.404	33.215
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерін өзгерту – азшылық үлесін сатып алу		–	(122)	–	–	(1.313)	(1.435)	(2.136)	(3.571)
Еншілес ұйымдарды сатып алу	5, 18	–	–	–	3.436	–	3.436	144.240	147.676
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерін өзгерту – бақылаудың жоғалуы	18, 33	–	–	–	–	–	–	(31.536)	(31.536)
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – еншілес ұйымдардың шығуы		–	–	–	–	–	–	(1.230)	(1.230)
Еншілес ұйымның нарықтан өз акцияларын сатып алуы	18	–	–	–	(3.627)	(1.593)	(5.220)	(20.987)	(26.207)
Акционерге өзге де бөлу						(577)	(577)		(577)
Еншілес ұйымдардың өзге де бөлулері		–	–	–	–	(20)	(20)		(20)
Қауымдасқан компаниялардың капиталындағы өзге де өзгерістер		–	–	–	–	(243)	(243)	–	(243)
Өзге де резервтік капиталды ұлғайту		–	–	–	2.478	(2.478)	–	–	–
2009 жылғы 31 желтоқсанға сальдо		3.748.299	6.475	182.451	20.301	184.558	4.142.084	603.951	4.746.035

* Осында келтірілген кейбір цифрлар 2008 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі цифрларға сәйкес келмейді және 3-қосымшада нақтыланып енгізілген түзетулерді көрсетеді.

9 – 121 беттегі есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Қайрат Әйтекенов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін

Миллион теңгемен	Ескерт пе	2009 жыл	2008 Қайта есептелді*
Операциялық қызметтен түсетін ақша ағындары:			
Табыс салығына дейінгі (Шығын) / кіріс		(353.621]	681.865
Тоқтатылған қызметтен түсетін табыс салығын есептегенге дейінгі шығын		(5.267]	(9.898)
Мыналарға түзетулер:			
Тозу, ескіру және амортизацияға	7, 8	215.187	188.698
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындар кірісіндегі үлес	9	(278.838]	(266.669)
Қаржы шығындары	36	169.668	131.454
Қаржы кірісі	37	(93.936]	(126.278)
Құнсыздану шығыны	34	1.032.760	89.989
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі ұзақ мерзімді міндеттемелер	24	1.686	3.090
Сатып алу кезіндегі теріс гудвил		(163.919]	-
Резервтерге есептеу	23	(29.875]	8.045
Туынды қаржы құралдары		5.997	(3.259)
Негізгі құралдардың шығуынан түсетін кіріс / (Шығын), нетто		(17.821]	814
Еншілес ұйымдардың шығуынан түсетін кіріс	6	(2.713]	(2.840)
Мұнайды хеджирлеу операцияларынан іске асырылмаған шығын / (кіріс)		3.336	(3.753)
Күмәнді дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтер бойынша резервтер	16	16.393	16.426
Өтеуге ҚҚС бойынша резервтер	14	1.465	980
Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланған қаржы активтерін қайта есептеу шығыны		208.610	11.961
Үлестік құралдар негізіндегі төлемдер бойынша шығыстар		248	1.209
Тауар-материалдық қорларды шығыстау жөніндегі резервтер	15	505	7.983
Сату үшін қолда бар активтерді қайта бағалаудан іске асырылған шығын		2.590	513
Сату үшін қолда бар активтерді қайта бағалаудан іске асырылған, пайдаға/шығынға қайта жіктелген шығын		6.705	
Бағамдық айырмадан іске асырылмаған шығын		204.522	1.520
Айналымдық капиталдағы өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен ақша ағындары		923.682	731.850
Өзге де ұзақ мерзімді активтердегі өзгерістер		(19.857]	6.798
Клиенттерге қарыздардағы өзгерістер		(267.934]	(140.176)
Кредиттік мекемелердегі қаражаттағы өзгерістер		(227.051]	(104.808)
Қаржы активтеріндегі өзгерістер		204.558	(54.750)
Туынды қаржы құралдарындағы өзгерістер		(139.045]	5.479
Тауар-материалдық қорлардағы өзгерістер		(88.395]	(44.609)
Өтеуге ҚҚС-тағы өзгерістер		(4.500]	(13.932)
Сауда-дебиторлық берешектегі өзгерістер		(69.410]	51.486
Өзге де ағымдағы активтердегі өзгерістер		(52.192]	(22.888)
Үкіметтен қарыздардағы өзгерістер		1.459.666	125.947
Сауда-кредиторлық берешектегі өзгерістер		41.066	13.047
Клиенттердің шотындағы өзгерістер		(539.030]	6.937
Өзге де міндеттемелердегі өзгерістер		20.078	49.187
Операциялық қызметтен ақша қаражатының түсуі		1.241.636	609.568
Төленген табыс салығы		(201.026]	(282.121)
Төленген пайыздар		(129.660]	(104.135)
Алынған пайыздар		80.537	84.366
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімдері		991.487	307.678

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін

Миллион теңгемен	Ескертпе	2009 жыл	2008 Қайта есептелді*
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары:			
Банк депозиттерін орналастыру, нетто		(338.349)	(57.992)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарды сатып алу	9	(92.539)	(40.810)
Сатып алынған ақша қаражатын шегергенде еншілес ұйымдарды сатып алу	5	(119.015)	(37.719)
Азшылық үлесін сатып алу	5	(3.571)	(6.841)
Шығу топтарына қайта топтастырылған еншілес ұйымдардың ақша қаражаты		(25.890)	105
Негізгі құралдарды сатып алу		(587.464)	(550.500)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(16.363)	(19.637)
Қаржы активтерін сатып алу		(1.892)	(31.601)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		52.805	36.208
Ұзақ мерзімді активтерге төленген төлемдер	14	(115.786)	(19.535)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлесіп бақыланатын кәсіпорындардан алынған дивидендтер	8	162.100	235.749
Қауымдасқан компанияларды сатудан түскен түсімдер		733	–
Еншілес ұйымдарды сатудан түскен түсімдер		–	3.935
Акцияларды сатып алу опционының орындалуы		209	(420)
Топ бақылауын жоғалтқан еншілес ұйымдардың ақша қаражаты	6	(2.276)	–
Инвестициялық қызметте ақша қаражатын таза жұмсау		(1.087.298)	(489.058)
Қаржы қызметінен ақша ағындары:			
Қарыздар бойынша түсімдер		433.278	936.195
Қарыздарды өтеу		(582.992)	(719.504)
Қаржы жалға алуы бойынша міндеттемелерді өтеу		(6.914)	(4.936)
Еншілес ұйымдардың акцияларын өтеу		(26.371)	(521)
Акционермен операциялар		11.732	19.164
Еншілес ұйымдардың миноритарлық акционерлеріне төленген дивидендтер	18	(22.878)	(20.904)
Миноритарлық акционерлердің жарғылық капиталға жарналары		5.647	8.624
Акционерге төленген дивидендтер		–	(7.761)
Еншілес ұйымдардың өзге де бөлуі		(22)	(2.289)
Жарғылық капиталға жарналар		67.346	795.630
Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза (жұмсау) / түсімі		(121.174)	1.003.698
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен олардың баламаларына әсері		74.176	1.271
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза азаюы		(142.809)	823.589
Жыл басындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары		1.453.891	630.302
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	16	1.311.082	1.453.891

* Осында келтірілген кейбір цифрлар 2008 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі цифрларға сәйкес келмейді және 3-қосымшада нақтыланып енгізілген түзетулерді көрсетеді.

9 – 121 беттегі есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Қайрат Әйтекенов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

Корпоративтік ақпарат

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы № 962 қаулысына сәйкес құрылды. Құрылу «Қазына» орнықты даму қоры» акционерлік қоғамы («Қазына») мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» акционерлік қоғамын («Самұрық») біріктіру және Мемлекеттік қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне («Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір кәсіпорындардағы өз меншік құқығын қосымша беру жолымен жүзеге асырылды. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті білдіретін Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі мәтін бойынша «Акционер»), болып табылады.

Қор *41-ескертпеде* санамаланған бірқатар мемлекеттік кәсіпорындарды (бұдан әрі мәтін бойынша «Топ») біріктіретін холдинг болып табылады. Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес алты операциялық сегментке бөлінеді (*46-ескертпе*). Мұнай-газ сегменті мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, шикі мұнай мен өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату жөніндегі операцияларды қамтиды. Тасымалдау сегменті жүктер мен жолаушыларды темір жол және әуе тасымалы жөніндегі операцияларды қамтиды. Телекоммуникациялар сегменті жергілікті, қалааралық және халықаралық (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда) байланысты қоса алғанда, тіркелген байланыс қызметтері жөніндегі операцияларды, сондай-ақ байланыс арналарын жалға беру және деректер мен сымсыз байланыспен беруді қамтиды. Энергетикалық сегмент электр энергиясын өндіру және беру жөніндегі, электр энергиясын электр энергетикасы жүйесіне босатуды техникалық диспетчерлеу және импортталатын электр энергиясын тұтыну жөніндегі операцияларды, Қазақстан Республикасы бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің орталықтандырылған жедел-диспетчерлік басқару объектілерінің функцияларын қамтиды. Тау-кен өндіру сегменті минералдық ресурстарды кейіннен қайта өңдеп, сата отырып оларды барлау және өндіру жөніндегі операцияларды қамтиды. Қаржы институттары мен Даму институттары сегменті Қазақстан Республикасының барлық сегменттеріндегі инвестициялық қызметті дамыту және ынталандыру жөніндегі операцияларды қамтиды. Сондай-ақ бұл сегмент 2009 жылы Қор сатып алған банктерді де қамтиды (*5-ескертпе*).

Үкіметтің қайта ұйымдастыру кезіндегі негізгі мақсаты Үкіметтің тиісті бағдарламалары мен даму жоспарларында белгіленген осы компаниялардың стратегиялық міндеттерді табысты орындауы мақсатында олардың менеджменті тиімділігін арттыру және ұйымдық құрылымын оңтайландыру болып табылады. Самұрық пен Қазынаның қосылуы және қосымша беру кәсіпорындарды жалпы бақылауға біріктіруді білдіреді, оны Қор бұл *3-ескертпеде* ашылғандай, үлестерді біріктіру ретінде ескереді.

Компанияның тіркелген офісі Қазақстан Республикасы, Астана, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайында орналасқан.

Осы қаржылық есептілікті шығаруға 2010 жылғы 21 маусымда Басқарушы директор – Қордың Басқарма мүшесі мен Бас бухгалтері бекітті.

Экономикалық жағдайлар

Нарықтық экономиканың жағдайлары талап етіп отырғанындай, Қазақстан Республикасы экономикалық реформаларды жүзеге асыруды және өзінің құқықтық, салықтық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Осы реформалар мен әзірленімдер және үкімет қабылдаған экономикалық, қаржылық және монетарлық шаралардың тиімділігі Қазақстан экономикасының болашақтағы тұрақтылығын ұстау мақсатын қояды.

Қазақстан экономикасы іскерлік белсенділіктің бәсеңдеуіне және әлемдегі экономикалық даму қарқындарының төмендеуіне сезімтал. Жалғасқан әлемдік қаржы дағдарысы капитал нарығының тұрақсыздығын, банк секторындағы өтімділіктің елеулі нашарлауын және Қазақстанда кредит берудің неғұрлым қатаң шарттарын тудырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Экономикалық жағдайлар (жалғасы)

Топтың басшылығы ол Топтың осы жағдайлардағы экономикалық орнықтылығын қолдау жөніндегі барлық қажетті жағдайларды қабылдайды деп санайды. Алайда жоғарыда көрсетілген салалардағы жағдайдың одан әрі нашарлауы Топтың нәтижелері мен қаржылық жағдайына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі кезде бұл әсердің қандай болатынын айқындау қиын.

2009-2010 жылдарға арналған экономика мен қаржы жүйесін тұрақтандыру жоспары

Әлемдік қаржы дағдарысы жағдайында елдің экономикасы мен қаржы жүйесін тұрақтандыруды қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 25 қарашадағы № 1085 қаулысымен Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігінің Экономикасы және қаржы жүйесін тұрақтандыру жөніндегі 2009-2010 жылдарға арналған бірлескен іс-қимыл жоспары («Тұрақтандыру жоспары») бекітілді. Тұрақтандыру жоспары мынадай мақсаттарға бағытталған бірқатар іс-шараларды көздейді:

- Қаржы секторын тұрақтандыру
- Жылжымайтын мүлік нарығындағы проблемаларды шешу
- Шағын және орта бизнесті қолдау
- Агроөнеркәсіптік кешенді дамыту
- Инновациялық, индустриялық және инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру

Қор Үкіметтің атынан Тұрақтандыру жоспарын іске асыру жөніндегі негізгі оператор болып табылады.

Осы қаржы есептілігінде одан әрі ашылатындай, Қаржы секторын тұрақтандыру жөніндегі шаралар (Тұрақтандыру жоспары) шеңберінде Қор «БТА Банк» АҚ («БТА Банк») және «Альянс Банк» АҚ («Альянс Банк») акцияларының бақылау пакетін (5-ескертіне) және «Қазақстанның Халық банкі» АҚ мен «Қазкоммерцбанк» АҚ елеулі үлестерін (9-ескертіне) сатып алды. Бұл шаралар банктерге қосымша өтімділік беруге және олардың төлем қабілетін қамтамасыз етуге бағытталды.

Қор «БТА Банк» АҚ, «Альянс Банк» АҚ, «Қазақстанның Халық банкі» АҚ мен «Қазкоммерцбанк» АҚ үлестерін ұзақ мерзімді перспективада ұстап тұруды жоспарламайды. 2010 жылғы 30 наурызда «Альянс Банк» АҚ өз борыштарын қайта құрылымдау үдерісін аяқтады. «БТА Банк» АҚ борыштарын қайта құрылымдау осы қаржы есептілігін шығару күніне аяқтау сатысында тұр. Осы банктердің үздіксіз қызмет қағидатын ұстауы қабілеті қайта құрылымдау шарттарына сәйкес жаңа бизнес-модельдерді табысты іске асыруына елеулі дәрежеде байланысты болады. Осы қаржылық есептілікте ескерілген БТА Банк пен Альянс Банктің біріктірілген таза міндеттемелері 676.019 миллион теңгені құрайды. Осы банктердің үлесін сатып алған күннен бастап Топтың жалпы таза шығыны 983.636 миллион теңгені құрады.

Тарифтерді белгілеу

Топтың бірқатар еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігі тарапынан реттеу объектілері болып табылады. Бұл Агенттік тарифтерді есептеу әдістемесі мен тарифтік ставкаларды бекітуге жауап береді, олардың негізінде еншілес ұйымдар өз кірістерінің елеулі бөлігін алады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде сипатталған жағдайларды қоспағанда, бастапқы құн қағидаты негізінде дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен ұсынылған және арнайы шарттасқан жағдайларды қоспағанда, ақша сомалары миллион теңгеге дейін дөңгелектелген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Сәйкестігі туралы мәлімдеме

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары жөніндегі комитеттің басқармасы («ХСКБ») шығарған Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ҚЕХС-қа сәйкес дайындау белгілі бір сыни есептемелік бағалауды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануда талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін елеулі болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылған.

Топтың құрылуы

Топ 2008 жылы Мемлекеттің жалпы бақылауында болған «Қазына» орнықты даму қоры» акционерлік қоғамы мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» акционерлік қоғамын біріктіру және Мемлекеттің кейбір мемлекеттік кәсіпорындардағы өз меншік құқығын косымша беру арқылы құрылды. Топ жалпы бақылауда болған компанияларды қайта ұйымдастыру арқылы құрылғандықтан осы шоғырландырылған қаржылық есептілік үлестерді біріктіру әдісі қолданыла отырып дайындалды. Сөйтіп, қаржылық есептілік егер еншілес ұйымдардағы иелік етудің бақылау үлесін ауыстыру барынша бұрынырақ ұсынылған кезеңнің басында немесе кешірек, еншілес ұйымның жалпы бақылаудағы компанияларды ауыстыру жолымен сатып алған күнінде ұсынылғандай болды. Берілген еншілес ұйымдардың активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте капиталдың шотына тиісті түзетумен беруші ұйымдардың қаржылық есептілігінде көрсетілген теңгерімдік құн бойынша көрсетілді. Акционерлік капиталдың номиналдық құны бөлінбеген пайданы, ақша және мүлік жарналарын капиталдандыру есебінен қалыптастырылды.

Шетелдік валютаны қайта есептеу

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген Топ кәсіпорындары әрқайсысының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы пайдаланыла отырып, бағаланады («функционалдық валюта»). Шоғырландырылған қаржылық есептілік Топ есептілігін ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен ұсынылды.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар, операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамдар пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Осындай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде және жыл аяғындағы бағамдар бойынша шетелдік валютада берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден туындағаны бағамдық айырмадан болатын кірістер мен шығындар пайда мен шығындарда танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құн бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Шетелдік валютаны қайта есептеу (жалғасы)

Топтың кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығындары және қаржылық позициясы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- ұсынылған бухгалтерлік теңгерімдердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы осындай есептер күні жабылған бағамдар бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстандық қор биржасы («ҚКБ») белгілеген валюта айырбастаудың орташа салмақталған бағамдары Қазақстан Республикасында ресми айырбастау бағамдары ретінде пайдаланылады.

Мына кестеде 31 желтоқсандағы шетелдік валютаның теңгеге айырбастау бағамы ұсынылған:

	2009	2008	2007
АҚШ доллары	148,46	120,79	120,30
Евро	213,95	170,89	177,17
Швейцар франкі	144,12	109,70	107,72
Ресей рублі	4,90	4,11	4,92
Жапон йенасы	1,61	1,30	1,10

2010 жылғы 21 маусымда ҚКБ айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 146,95 теңге болды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ

Төменде көрсетілгенді қоспағанда, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қолданылатын есеп саясаты 2008 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі жылдық қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылғанға сәйкес келеді:

Жаңа стандарттар мен түсіндірулер

2009 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Топ мынадай жаңа немесе қайта қаралған Стандарттар мен түсіндірулерді қолданды:

- ҚЕХС 2 «Акцияларға негізделген төлемдер» (жаңа редакцияда): 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Құқық беру шарттары және сыйақыны жою»
- ҚЕХС 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» (жаңа редакцияда): 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Қаржы құралдары туралы ақпаратты ашуды жетілдіру»
- ҚЕХС 8 «Операциялық сегменттер», 2007 жылғы 1 қаңтарда мерзімінен бұрын қабылданды
- БЕХС 1 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Қаржылық есептілік ұсыну»
- БЕХС 23 «Қарыздар бойынша шығындар», 2007 жылғы 1 қаңтарда мерзімінен бұрын қабылданды
- БЕХС 32 «Қаржы құралдары: ақпарат ұсыну» және БЕХС 1 «Қаржылық есептілік ұсыну»: 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Эмитентке кері сату құқығымен қаржы құралдары және тарату кезінде туындаған міндеттемелер».

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)

- 9-түсіндіру есепті кезеңдер үшін күшіне енетін, 2009 жылғы 30 маусымда немесе осы күннен кейін аяқталатын «Қосылған туынды құралдарды қайта бағалау» және БЕХС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау»
- 13-түсіндіру 2008 жылғы 1 шілдеде күшіне енген «Клиенттердің ниеттестігін қолдауға бағытталған бағдарламалар»
- 16-түсіндіру 2008 жылғы 1 қазанда күшіне енген «Таза инвестицияны шетелдік бөлімшеге хеджирлеу»

Қабылданған стандарттар немесе интерпретациялыр шоғырландырылған қаржы есептілігіне немесе Топ қызметінің нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда, бұл әсер төменде сипатталған:

ҚЕХС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» (жаңа редакцияда)

2009 жылғы наурызда шығарылған стандарттың жаңа редакциясына сәйкес әділ құн және өтімділік тәуекелі бойынша бағалау туралы қосымша ақпаратты ашу қажет. Әділ құн бойынша бағалау туралы ақпаратты әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әрбір сыныбы үшін үш деңгейлі иерархияны пайдалана отырып, пайдаланылатын бастапқы деректерге қарай ашу қажет. Сондай-ақ стандарттың жаңа редакциясы 3 иерархия деңгейіне қатысты ақпаратты, сондай-ақ иерархия деңгейлерінің арасында құралдардың орын ауыстыруы туралы ақпаратты егжей-тегжейлі ашуды талап етеді. Түзетулер сондай-ақ өтімділікті басқару мақсаттары үшін пайдаланылатын туынды қаржы құралдары мен активтерге қатысты өтімділік тәуекелі туралы ақпаратты ашу туралы талаптарды түсіндіреді. Әділ құн бойынша бағалауға қатысты ақпаратты ашу 44-ескертіпте ұсынылған. 44-ескертіпте ұсынылған өтімділік тәуекеліне қатысты ақпаратты ашуға түзетулер елеулі әсер еткен жоқ.

БЕХС 1 «Қаржы есептілігін ұсыну» (жаңа редакцияда)

Жаңа редакциядағы стандарт меншік иелерімен операцияларға түсіндірілген капиталдағы өзгерістердің, және капиталдағы өзге де өзгерістердің ара жігін ажыратады. Капиталдағы өзгерістер туралы есеп меншік иелерімен операциялар туралы ақпаратты ғана қамтитын болады, капиталдағы барлық өзге өзгерістер капиталдың әрбір компонентін салыстыруда ұсынылатын болады. Оның үстіне Стандарт не бір жалғыз есепте, не өзара байланысты екі есепте ұсынылуы мүмкін деп танылған кірістер мен шығыстардың барлық баптарын қамтитын жиынтық кіріс туралы есеп жасау туралы талапты енгізеді. Топ талап етілетін ақпаратты бір есепте ұсыну туралы шешім қабылдады.

Топ 2007 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша БЕХС 23 «Қарыздар бойынша шығындар», және ҚЕХС 8 «Операциялық сегменттер» мерзімінен бұрын қабылдады. БЕХС 23 «Қарыздар бойынша шығындар» мерзімінен бұрын қабылдау тиімділігі 7-ескертіпте ашылған. ҚЕХС 8 «Операциялық сегменттер» мерзімінен бұрын қабылдау сегменттік есептілік бойынша ашуды түрлендіруге әкелді (46-ескертіпте).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар мен интерпретациялар (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар мен интерпретациялар

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген мынадай стандарттарды қолданған жоқ:

- ҚЕХС 2 «Акцияларға негізделген төлемдер»: 2010 жылғы 1 қаңтарда күшіне енетін «Топтың бірнеше компанияларының қатысуын көздейтін олар бойынша есептер ақша қаражатымен жүзеге асырылатын акцияларға негізделген төлемдермен жасалатын мәмілелер».
- ҚЕХС 3 2009 жылғы 1 шілдеде күшіне енген ҚЕХС 7, БЕХС 21, БЕХС 28, БЕХС 31 және БЕХС 39 қоса алғанда, «Бизнесті біріктіру» (жаңа редакцияда) және БЕХС 27 «Шоғырландырылған және жеке қаржылық есептілік» (өзгерістерімен).
- БЕХС 39 «Қаржы құралдары: мойындау және бағалау» - 2009 жылғы 1 шілдеде күшіне енген «Хеджирлеуге рұқсат етілген объектілер».
- Интерпретация 17 2009 жылғы 1 шілдеде күшіне енген «Сенімсіз активтерді меншік иелерінің арасында бөлу».
- Интерпретация 18 2009 жылғы 1 шілдеде күшіне енген «Клиенттерден активтерді бөлу».
- Интерпретация 19 2010 жылғы 1 шілдеде күшіне енген «Қаржы міндеттемелерін үлестік құралдармен өтеу»
- ҚЕХС 9 «Қаржы құралдары».
- БЕХС 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу», түзету.
- БЕХС 27 «Шоғырландырылған және жеке қаржылық есептілік», түзету.
- БЕХС 32 «Құқықтар эмиссиясын жіктеу».
- БЕХС 39 «Хеджирлеуге рұқсат етілген объектілер».

Басшылық осы Стандарттар мен Интерпретацияларды қабылдау болашақтағы кезеңдерде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейтінін күтеді, мыналарды қоспағанда:

ҚЕХС 9 «Қаржы құралдары» қаржы активтерінің жіктелуі мен бағасын анықтайды. ҚЕХС 9 кәсіпорынның барлық қаржы активтері қаржы активтерін басқару үшін қабылданған бизнес-модельге және қаржы активтері ақша ағындарының сипаттамаларына сәйкес жіктелгенін талап етеді. Сондай-ақ стандарт қаржы активтері амортизациялық және әділ құн бойынша бағалануын талап етеді. ҚЕХС 9 қабылдаудың Қордың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне болашақтағы әсері сенімді бағаланбайды.

ҚЕХС жетілдіру

2008 жылғы мамырда және 2009 жылғы сәуірде ҚЕХС жөніндегі кеңес негізінен ішкі сәйкессіздіктерді жою және тұжырымдарды нақтылау мақсатында өз стандарттарына түзетулер шығарды. Өрбір стандартқа қатысты жеке өтпелі ереже бар. Төменде санамаланған стандарттарды қолдану (өзгерістерімен) есеп саясатына өзгерістерге әкелді, алайда Топтың қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне әсер еткен жоқ.

БЕХС 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну»: сауда операцияларын жүргізу үшін *БЕХС 39 «Қаржы құралдары: мойындау және бағалау»* сәйкес ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер бухгалтерлік теңгерімде қысқа мерзімді ретінде жіктелмейді. Топта сауда операцияларын жүргізуге арналған ретінде жіктелетін активтер немесе міндеттемелер жоқ, сөйтіп, түзету Топтың қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне әсер еткен жоқ.

БЕХС 16 «Негізгі құралдар» түзету «сатудың таза бағасы» терминін «сату шығынын шегергендегі әділ құн» терминіне ауыстырылды. Топ тиісті түрде өзінің есеп саясатын өзгертті, ол оның қаржылық жағдайына өзгерістер әкелген жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

ҚЕХС жетілдіру (жалғасы)

БЕХС 18 «Түсім»: Кеңес басшылықты (стандарты толықтырушы) Топ қағидатшыл немесе агент ретінде түсетіндігін анықтау жөнінде толықтырды. Төменде бұл ретте ескерілуі қажет негізгі сәттер санамаланды:

- Топ тауарларды немесе қызметтерді бергені үшін негізгі жауаптылықта бола ма
- Топ қорлардың құнсыздануына немесе жоғалуына ұшырағыш па
- Топ баға белгілеу кезінде бостандыққа ие ме
- Топ кредит тәуекеліне ұшырағыш па

Топ осы өлшемдерге сәйкес түсімдер алуды көздейтін өз шарттарына талдау жүргізді және барлық шарттарда ол қағидатшыл ретінде түседі деген қорытындыға келді. Түсімді мойындауға қатысты есеп саясаты тиісті түрде өзгерді.

БЕХС 20 «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты Ашу»: Енгізілген өзгерістерге сәйкес пайызсыз қарыздар немесе нарықтағыдан төмен пайыздық ставкамен берілген қарыздар енгізілген пайыздарды есептеу туралы талаптардың қолданылу саласынан енді шығарылмайтын болады. Енгізілген пайыздар нарықтағыдан төмен ставка бойынша берілген қарыздарға есептелетін болады. Осы түзету Топқа әсер еткен жоқ, өйткені Топ алған мемлекеттік субсидиялар қарыз болып табылмайды.

БЕХС 23 «Қарыздар бойынша шығындар»: Қарыздар бойынша шығындарды айқындау «қарыздар бойынша шығындар» құрамдас бөліктері болып саналатын баптардың екі түрін біріктіру мақсатында қайта қаралды, біріне – БЕХС 39 сәйкес тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып, есептелетін пайыздық шығыстар. Топ тиісті түрде өзінің есеп саясатын өзгертті, ол оның қаржылық жағдайына өзгерістер әкелген жоқ.

БЕХС 36 «Активтердің құнсыздануы»: Егер «сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құнды» бағалау үшін дисконтталған ақша ағындары пайдаланылса, онда енгізілген түзетуге сәйкес дисконттау ставкасы туралы қосымша ақпаратты, сондай-ақ оны «пайдаланудан болатын құндылықтар» бағалау үшін дисконтталған ақша ағындарын пайдалану кезінде ашу талап етілетін тиісті ақпаратты ашу талап етіледі. Аталған түзету осы есепті кезеңде Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

БЕХС 38 «Материалдық емес активтер»: Жарнамаға жұмсалатын шығындар және сұранымды ынталандыру жөніндегі іс-шаралар Топ не тауарларға қол жетімділік құқығына ие болған, не қызмет алған сәтте шығыстардың құрамында деп танылады. Осы түзету Топтың қызметіне әсер еткен жоқ, өйткені Топ сұранысты ынталандыру жөніндегі осындай қызмет түрлеріне тартылған жоқ.

«ҚЕХС жетілдіру» жобасының нәтижесінде қабылданған төменде санамаланған стандарттарға өзге де түзетулер Топтың есеп саясатына, қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне әсер еткен жоқ:

- ҚЕХС 2 «Акцияларға негізделген төлемдер»
- ҚЕХС 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу»
- БЕХС 8 «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателіктер»
- БЕХС 10 «Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар»
- БЕХС 19 «Қызметкерлерге сыйақылар»
- БЕХС 27 «Шоғырландырылған және жеке қаржылық есептілік»
- БЕХС 28 «Қауымдасқан компанияларға инвестицияларды есепке алу»
- БЕХС 31 «Бірлескен қызметке қатысу»
- БЕХС 34 «Аралық қаржылық есептілік»
- БЕХС 38 «Материалдық емес активтер»
- БЕХС 40 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік»

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

ҚЕХС жетілдіру (жалғасы)

- БЕХС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау»
- Интерпретация 9 «Қосылған туынды құралдарды қайталап бағалау»
- Интерпретация 16 «Таза инвестицияларды шетелдік бөлімшелерге хеджирлеу»

Есеп саясатының жаңа аспектілері

Міндетті резервтер. Міндетті резервтер Топ күн сайынғы банк қызметін қаржыландыруға пайдалана алмайтын қажетті резервтік салымдар мен ақша қаражатын білдіреді және демек, ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте және шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде ақша қаражаты мен олардың баламаларына қосылмайды.

Репо және кері репо келісімдері және бағалы қағаздармен жасалатын қарыз операциялары. Бағалы қағаздарды сату және кері сатып алу шарттары («репо» шарттары) есептілікте қаржыландырудың құнсызданған операциялары ретінде көрсетіледі. «Репо» шарттары бойынша сатылған бағалы қағаздар шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде көрсетіле береді және контрагентте келісімшарттың талаптарынан немесе жалпы қабылданған практикадан туындайтын осы бағалы қағаздарды сату немесе қайта кепілге беру құқығы болған жағдайда «репо» шарты бойынша кепіл ретінде ұсынылған бағалы қағаздардың санатына көшіріледі. Тиісті міндеттемелер кредиттік мекемелер немесе клиенттер қаражатының құрамына енгізіледі. Бағалы қағаздарды қайта сату шарттары бойынша сатып алу (кері «репо») жағдайына қарай кредиттік мекемелердегі қаражаттың немесе клиенттерге қарыздардың құрамында көрсетіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасының арасындағы айырма пайыздар ретінде қаралады және тиімді кірістілік әдісі бойынша «репо» шарттары қолданысы мерзімі ішінде есептеледі.

Қарыз шарттарында контрагенттерге берілген бағалы қағаздар шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде көрсетіле береді. Қарыз шарттарында тартылған бағалы қағаздар шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде оларды үшінші тұлғаларға сату кезінде ғана көрсетіледі. Бұл жағдайда сатып алу-сату мәмілесі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте сауда бағалы қағаздарымен жасалатын операциялар бойынша шығыстар шегеріліп, кірістердің құрамында ескеріледі. Осындай бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі міндеттеме сауда операциялары жөніндегі міндеттемелердің құрамында әділ құн бойынша көрсетіледі.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттың және клиенттер қарыздарының құнсыздануы. Кредиттік мекемелердегі қаражатқа және клиенттер қарыздарына қатысты есеп амортизациялық құн бойынша жүргізіледі. Топ бастапқыда жеке маңызы бар қаржы активтері үшін құнсызданудың объективті белгілері болуын жеке негізде немесе жеке маңызы бар болып табылмайтын қаржы активтері үшін жеке негізде немесе жиынтығында бағалайды. Егер Топ жеке негізде бағаланған қаржы активі бойынша оның маңызды болып табылатындығына қарамастан құнсызданудың объективті белгілері жоқ деп шешсе, Топ бұл активті кредиттік тәуекелдің осыған ұқсас сипаттамалары бар қаржы активтері тобына қосады. Құнсыздану мәніне жеке негізде бағаланатын, оларға қатысты құнсыздану шығындары танылатын активтер құнсыздану мәніне жиынтық негізде бағаланбауға тиіс.

Құнсызданудан шығындар туындауының объективті куәліктері болған жағдайда, шығынның сомасы активтің баланстық құны мен ақша қаражатының бағаланған болашақтағы ағындарының келтірілген құны арасындағы айырманы білдіреді (ол әлі ұшырамаған қарыздар бойынша болашақта күтілетін шығындарды ескермейді). Активтің теңгерімдік құны резерв шотын пайдалану есебінен азаяды және шығын сомасы пайдалар мен шығындарда танылады. Пайыздық кірістер актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық ставка негізінде төмендетілген теңгерімдік құн бойынша есептеле береді.

Қарыздар мен тиісті резерв өтеудің нақты перспективалары болмағанда, және барлық қамтамасыз ету сатылған немесе Топқа берілген жағдайда шығысқа шығарылады. Егер келесі жылы құнсызданудың бағаланған шығындарының сомасы құнсыздану шығыны танылғаннан кейін болған оқиғаларға байланысты ұлғайса немесе азайса, құнсыздану шығындарының бұрын танылған сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды немесе азаяды. Егер бұрын шығысқа шығарылған сомалар кейін қалпына келтірілсе, онда қалпына келтірілген сома пайдалар мен шығындарда көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Есеп саясатының жаңа аспектілері (жалғасы)

Болашақта күтілетін ақша ағындарының келтірілген құны актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық ставка бойынша дисконтталады. Егер қарыз ауыспалы пайыздық ставка бойынша ұсынылса, онда құнсыздану шығындарын бағалау үшін дисконттау ставкасы ағымдағы тиімді пайыздық ставка болады. Қамтамасыз ету ретінде ұсынылған қаржы активтері бойынша болашақта күтілетін ақша ағындарының келтірілген құнының есебі өндіріп алу өтініші мүмкіндігінің болғанына қарамастан қамтамасыз ету алуға және сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде өндіріп алу өтініші жағдайында болуы мүмкін ақша қаражатын көрсетеді.

Құнсыздану белгілерінің болуын жиынтық бағалау мақсатында қаржы активтері активтің түрі, саласы, географиялық орналасуы, қамтамасыз ету түрі, төлемдердің уақтылығы және өзге де факторлар сияқты кредит тәуекелінің сипаттамалары ескеріле отырып, Топтың кредиттік рейтингілерінің ішкі жүйесінің негізінде топтарға бөлінеді.

Құнсыздану мәніне жиынтық негізде бағаланатын қаржы активтерінің тобы бойынша болашақтағы ақша ағындары актив бойынша шығындарға қатысты тарихи ақпараттың, олар бойынша топ активтері жөніндегі сипаттамаларға ұқсас кредиттік тәуекелдің сипаттамалары негізінде анықталады. Шығындар жөніндегі тарихи ақпарат олардың ішінде шығындар бойынша тарихи ақпарат бар жылдарға әсер етпеген қазіргі жағдайлардың әсерін көрсету және қазіргі сәтте жоқ тарихи кезең ішінде жағдайлардың әсерін болдырмау мақсатында қадағаланатын нарықтағы ағымдағы ақпарат негізінде түзетіледі. Болашақтағы ақша ағындарындағы өзгерістердің бағалары әрбір жыл үшін қадағаланатын нарықтағы тиісті ақпараттағы өзгерістерді көрсетеді және оларға сәйкес келеді (мысалы, жұмыссыздық деңгейіндегі, жылжымайтын мүлік бағасындағы, тауар бағасындағы, төлем мәртебесіндегі немесе Топ ұшыраған шығындар мен олардың мөлшері туралы куәландыратын басқа да факторлардағы өзгерістер). Болашақтағы ақша ағындарын бағалау үшін пайдаланылатын әдіснама мен жол берілімдер шығын бағалаулары мен іс жүзіндегі нәтижелер арасындағы қиылыспаушылықты қысқарту үшін тұрақты түрде қайта қаралады.

Қарыздарды қайта құрылымдау. Топ мүмкіндігіне қарай кепілге өндіріп алу айналымының орнына қарыз бойынша шарттарды қайта қарауға, мысалы төлемнің шартты мерзімін ұзартуға және кредит берудің жаңа шарттарын келісуге тырысады. Егер шарттар қайта қаралмаса, қарыз мерзімі өткен болып табылады. Басшылық болашақтағы төлемдерді жүзеге асырудың барлық өлшемдері мен мүмкіндіктерін сақталғанына көз жеткізу үшін қайта құрылымдалған қарыздарды үнемі қайта қарайды. Мұндай қарыздар құнсыздану мәніне жеке немесе жиынтық негізде бағалана береді, және олардың өтелетін құны қарыз бойынша бастапқы тиімді пайыздық ставка пайдаланыла отырып, бағаланады.

Есеп саясатының өзгеруіне және жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың берілуіне байланысты бұрын ұсынылған деректерді қайта есептеу

Бірлескен кәсіпорындарға қатысты есеп саясатының өзгеруі

2009 жылы Топ бірлескен кәсіпорындардағы өз үлесін есепке алуға қатысты есеп саясатын пропорционалдық шоғырлану әдісінен үлестік қатысу әдісіне өзгертті. Топтың басшылығы бірлескен кәсіпорындардағы үлеске қатысты үлестік қатысу әдісі неғұрлым сенімді және қолайлы ақпаратты қамтамасыз етеді.

Есеп саясатындағы бұл өзгеріс ретроспективті ескерілді және нәтижесінде 2008 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы бухгалтерлік теңгерім мен осы күні аяқталатын жыл ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп қайта есептелді.

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ, «Тұрғынүйқұрылысбанкі» АҚ және басқа да кәсіпорындар акцияларын беру

2009 жылғы 19 қаңтарда Үкіметтің 2008 жылғы 17 қазандағы № 962 қаулысына сәйкес Үкімет Қорға «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («Қазатомөнеркәсіп») акцияларын берді.

2009 жылғы 20 тамызда Үкіметтің 2009 жылғы 27 шілдедегі № 1148 қаулысына сәйкес Үкімет Қорға «Қазақстан Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ (ТҚЖБ) акцияларын берді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Есеп саясатының өзгеруіне және жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың берілуіне байланысты бұрын ұсынылған деректерді қайта есептеу (жалғасы)

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ, «Тұрғынүйқұрылысбанкi» АҚ және басқа да кәсіпорындар акцияларын беру (жалғасы)

«Қазатомөнеркәсіп» және ТҚЖБ акцияларын беруге қосымша 2009 жылы Үкімет Қор мен оның еншілес ұйымдарына кейбір басқа да кәсіпорындардың («Өзге кәсіпорындар») акцияларын берді.

Акцияларды беру кәсіпорындарды жалпы бақылауға біріктіруді білдіретіндіктен, шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі осы транзакциялар үлестерді біріктіру әдісі пайдаланыла отырып, ескерілді. Тиісінше осы шоғырландырылған қаржылық есептілік егер Қазатомөнеркәсіп, ТҚЖБ және басқа ұйымдар акцияларын беру бірінші ұсынылған кезеңнің басында, яғни 2008 жылғы 1 қаңтарда болса, нәтиже ретінде 2008 жылғы 31 желтоқсандағы салыстырмалы есептілік қайта есептелді. Қазатомөнеркәсіп, ТҚЖБ және басқа ұйымдар активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте капиталға тиісінше есептелумен олардың қаржылық есептілігіндегі теңгерімдік құн бойынша ескерілді.

Салыстырмалы деректердегі өзгерістердің әсері мына кестеде келтірілген:

Миллион теңгемен	Қазатомөнеркәсіп, ТҚЖБ және басқа ұйымдар қаржылық есептілігін біріктіру	Топ есеп саясатындағы өзгеріс
2008 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бухгалтерлік теңгерімге әсер:		
Негізгі құралдардағы өзгеріс	101.178	(929.000)
Материалдық емес активтердегі өзгеріс	2.973	(4.305)
Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын компаниялардағы инвестициялардың өзгерісі	18.968	459.305
Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздардағы өзгеріс	30.436	3.047
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтердегі өзгеріс	2.937	(2.700)
Ұзақ мерзімді қаржы активтеріндегі өзгеріс	71.464	9.431
Ұзақ мерзімді банк депозиттеріндегі өзгеріс	905	(394)
Өзге де ұзақ мерзімді активтердегі өзгеріс	27.582	(41.066)
Ұзақ мерзімді активтердегі өзгеріс	256.443	(505.682)
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс	36.169	(23.420)
Өтеуге ҚҚС өзгеріс	8.323	(16.317)
Табыс салығы бойынша алдын ала төлемге өзгеріс	2.215	(8.573)
Сауда-дебиторлық берешектегі өзгеріс	31.120	(24.783)
Клиенттерге берілген қысқа мерзімді қарыздардағы өзгеріс	114	(1.663)
Қысқа мерзімді қаржы активтеріндегі өзгеріс	43.627	13
Қысқа мерзімді банк депозиттеріндегі өзгеріс	420	(15.315)
Өзге де ағымдағы активтердегі өзгеріс	8.304	(32.411)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы өзгеріс	36.787	(78.117)
Ағымдағы активтердегі өзгеріс	167.079	(200.586)
Сату үшін арналған ретінде жіктелген активтердегі өзгеріс	—	(1.055)
Активтердің жалпы сомасындағы өзгеріс	423.522	(707.323)
Қарыздардағы өзгеріс	35.557	(310.304)
ҚР Үкіметі қарыздарындағы өзгеріс	23.560	—
Қаржы лизингі бойынша міндеттемелердегі өзгеріс	156	(948)
Резервтердегі өзгеріс	4.539	(16.795)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелердегі өзгеріс	695	(92.709)
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелердегі өзгеріс	—	(5.085)
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелердегі өзгеріс	44.907	(165.495)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Есеп саясатының өзгеруіне және жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың берілуіне байланысты бұрын ұсынылған деректерді қайта есептеу (жалғасы)

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ, «Тұрғынұйқұрылысбанкi» АҚ және басқа да кәсіпорындар акцияларын беру (жалғасы)

Миллион теңгемен	Қазатомөнеркәсіп, ТҚЖБ және басқа ұйымдар қаржылық есептілігін біріктіру	Топ есеп саясатындағы өзгеріс
Ұзақ мерзімді міндеттемелердегі өзгеріс	109.414	(591.336)
Қарыздардағы өзгеріс	34.775	(30.175)
ҚР Үкіметі қарыздарындағы өзгеріс	63	—
Қаржы лизингі бойынша міндеттемелердегі өзгеріс	108	(272)
Резервтердегі өзгеріс	471	(866)
Төлеуге табыс салығындағы өзгеріс	275	(9.516)
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелердегі өзгеріс	—	(275)
Сауда-кредиторлық берешектегі өзгеріс	7.221	(53.909)
Туынды құралдардағы өзгеріс	12	(12)
Өзге де ағымдағы міндеттемелердегі өзгеріс	35.295	(24.646)
Қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгеріс	78.220	(119.671)
Таза өзгеріс	235.888	3.684
Таза активтердегі өзгеріс	235.888	3.684
2008 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі қызмет нәтижелеріне әсер		
Кірістегі өзгеріс	132.131	(594.058)
Сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құнындағы өзгеріс	84.120	(136.149)
Жалпы пайдадағы өзгеріс	48.011	(457.909)
Жалпы әкімшілік шығыстардағы өзгеріс	15.258	(41.900)
Тасымалдау мен сату жөніндегі шығыстардағы өзгеріс	2.142	(62.528)
Өнімсіз барлау-пайдалану ұңғымаларын шығысқа шығарудағы өзгеріс	—	(3.494)
Негізгі құралдардың шығуынан пайдадағы / (шығындағы) өзгеріс	—	(410)
Құнсызданудан шығындағы өзгеріс	465	(7.640)
Өзге де операциялық кірістегі / (шығыстағы) өзгеріс	7.924	2.174
Операциялық қызметтен пайдадағы өзгеріс	22.222	(344.111)
Бағамдық айырмадағы өзгеріс	—	1.464
Қаржылық кірістегі өзгеріс	2.355	(2.142)
Қаржы шығындарындағы өзгеріс	4.505	(77.059)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы / (шығынындағы) өзгеріс	5.164	220.500
Табыс салығы есептелгенге дейінгі пайдадағы өзгеріс	25.236	(47.230)
Табыс салығы бойынша шығыстардағы өзгеріс	14.637	(52.384)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Есеп саясатының өзгеруіне және жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың берілуіне байланысты бұрын ұсынылған деректерді қайта есептеу (жалғасы)

<i>Миллион теңгемен</i>	Қазатомөнеркәсіп, ТҚЖБ және басқа ұйымдар қаржылық есептілігін біріктіру	Топ есеп саясатындағы өзгеріс
Жалғасқан қызметтен пайдадағы өзгеріс	10.599	5.154
Тоқтатылған қызметтен табыс салығын есепке алғаннан кейінгі шығындағы өзгеріс	—	9.898
Таза шығындағы өзгеріс	10.599	(4.744)
Өзге жиынтық кірістегі өзгеріс	858	3.652
Жиынтық шығынның жалпы сомасындағы өзгеріс	11.457	(1.092)

Жоғарыда сипатталған қайта есептеуге қосымша ретінде Топтың 2008 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілігінде 2009 жылы қабылданған есептілік форматына келтіру мақсатында кейбір қайта жіктеу жүргізілді.

Осы өзгерістердің Топтың 2008 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған бухгалтерлік есептілігіне әсері мынадай түрде ұсынылған:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сомасы
Барлау және бағалау жөніндегі материалдық емес активтерді негізгі құралдардан материалдық емес активтерге қайта жіктеу	9.647
Ұзақ мерзімді қаржы активтерін қысқа мерзімді қаржы активтеріне қайта жіктеу	9.108
Ақша қаражаты мен олардың баламаларын ұзақ мерзімді банк депозиттеріне қайта жіктеу	2.372
Ақша қаражаты мен олардың баламаларын қысқа мерзімді банк депозиттеріне қайта жіктеу	8.487
Ұзақ мерзімді резервтерді қызметкерлерге сыйақы жөніндегі ұзақ мерзімді міндеттемелерге қайта жіктеу	11.079

Сондай-ақ 2009 жылы Топ 2008 жыл ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте белгілі бір қайта жіктеулер жасады. 2009 жылы Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі кірістер мен шығыстар ұсынымын қайта қарады және нетто негізде туынды құралдар бойынша іске асырылған және іске асырылмаған кірістердің есебі және оларды түсімнен іске асырудың өзіндік құнына қайта топтау неғұрлым орынды ұсыным деп белгіледі. 2008 жылдың салыстырмалы деректеріне әсер кірістер мен іске асырудың өзіндік құнының іске асырылған кірістер үшін 23.166 миллион теңгеге және іске асырылмаған кірістер үшін 3.846 миллион теңгеге төмендеуде болды.

Бұдан басқа, Топ 2008 жылдың деректері бойынша тоқтатылған қызметтің көрсеткіштеріне қатысты 6-қосымшада ашылғандай кейбір қайта топтауды ескерді.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын кәсіпорындардың қаржылық есептілігін қамтиды (41-ескертпе).

Еншілес ұйымдар

Еншілес ұйымдар, бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Топтың осындай түрде оның қызметінен пайда ала отырып, кәсіпорынның қаржы және операциялық саясатын тікелей немесе жанама басқару өкілеттігі болғанда бақылау болады. Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар арасындағы мәміледе сатып алуды қоспағанда, еншілес ұйымдар өздерін сатып алған сәттен бастап шоғырландырылады, ол мұндай бақылау тоқтатылған күнге дейін Топтың оларды бақылауды сатып алған күні болып табылады. Еншілес ұйымдарды сатып алған кезде сатып алу құны олардың сату күніндегі әділ құны негізіндегі активтер мен міндеттемелерге бөлінеді. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі келісілген есеп саясаты пайдаланыла отырып, Компанияның қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде дайындалады. Мәмілелер бойынша барлық фирмаішілік сальдо мен топ ішілік мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған кірісті қоса алғандағы мәмілелер есептіліктен толығымен шығарылды. Іске асырылмаған шығындар, олар құнсыздану туралы куәлік болмағандай дәрежеде ғана шығарылатынын қоспағанда, іске асырылмаған кіріс сияқты шығарылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Еншілес ұйымдар (жалғасы)

Азшылық үлесі Топқа тиесілі емес және шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде жеке, негізгі компанияның акционерлік капиталынан жеке көрсетілетін еншілес ұйымдардағы кірістің немесе шығынның бөлігін және таза активтерді білдіреді.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Топтың бірлескен кәсіпорындарда бірлесіп бақыланатын компаниялар нысанында қатысу үлестері бар, оларда бірлескен қызметке қатысушылар компаниялардың экономикалық қызметіне бірлескен бақылау қоятын шарттық келісімге кірді. Сондай-ақ Топтың олардың экономикалық қызметіне елеулі ықпалы бар қауымдасқан компанияларда үлесі бар. Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлескен кәсіпорындарға / қауымдасқан компанияларға инвестициялар шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде бастапқы құн плюс Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның таза активтері үлесінде туындаған өзгерістер бойынша ескеріледі. Бірлескен кәсіпорынға / қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның теңгерімдік құнына енгізіледі және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның қызметінің қаржылық нәтижелерінің үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның капиталында тікелей танылған өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса бұл фактыны ашады. Топтың бірлескен кәсіпорынмен / қауымдасқан компаниямен бірлескен операциялары бойынша туындаған іске асырылмаған пайдалары мен шығындары бірлескен кәсіпорында / қауымдасқан компанияда Топтың үлесі бар дәрежеде шығарылады.

Бірлескен кәсіпорындағы / қауымдасқан компаниядағы пайданың үлесі тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған. Ол бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, және сондықтан бірлескен кәсіпорындардың / қауымдасқан компаниялардың еншілес компанияларындағы салық салу мен азшылық үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

Бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі негізгі компанияның қаржылық есептілігіндей есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ Топтың бірлескен кәсіпорындарға / қауымдасқан компанияларға инвестициялары бойынша құнсызданудан келген қосымша шығынын тану қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлескен кәсіпорындарға / қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануының объективті куәліктерінің болуын анықтайды. Осындай куәліктер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның өтетін құны мен оның теңгерімдік құнының арасындағы айырма ретінде есептейді және бұл соманы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте таниды.

Бірлескен кәсіпорындағы / қауымдасқан компаниядағы елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның елеулі ықпалды жоғалтқан сәттегі теңгерімдік құнының және қалған инвестициялардың әділ құны мен шығудан түскен түсімдердің арасындағы айырма пайдалар мен шығындарда танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Кәсіпорындарды біріктіру

Кәсіпорындарды біріктіру сатып алу әдісі бойынша ескеріледі.

Гудвилл бастапқыда өзіндік құны бойынша бағаланады, ол таза бірдейлендірілген активтердің, міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің әділ құнындағы Топ үлесінен сатып алу құнының артуы болып табылады.

Бастапқы танығаннан кейін Топ кәсіпорындар біріктірілген кезде сатып алынған гудвиллді құнсыздану бойынша кез келген жинақталған шығындарды минусстық құны бойынша бағалайды. Құнсыздану мәніне тестілеу мақсаттары үшін компаниялардың біріктірілуі нәтижесінде сатып алынған гудвилл сатып алынған сәттен бастап ақша ағындарын генерациялайтын бірліктерге бөлінеді, олар компаниялар сатып алған басқа активтер мен міндеттемелер осы бірліктерге жататын-жатпайтындығына қарамастан экономикалық тиімділік алу күтіледі.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды (мемлекет бақылайтын кәсіпорын) сатып алуды есепке алу үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

Жалпы бақылаудағы еншілес ұйым берген активтер мен міндеттемелер берілген күнгі берген компанияның (алдыңғы иесі) есептілігінде олардың теңгерім құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы иесінен ұйымды бастапқы сатып алған кезде пайда болатын гудвилл осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте де көрсетіледі. Алдыңғы иесінің гудвиллін қоса алғанда, таза активтердің жалпы теңгерім құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырма меншік капиталды түзету ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ескерілген.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік егер еншілес ұйымды Топ оны бастапқыда Алғашқы иесі сатып алған күні сатып алғандай жасалды.

Бар еншілес компаниялардағы үлестің өзгеруі

Бар еншілес ұйымдағы иелену үлесінің сатылатын немесе сатып алынатын, бірақ бақылау құқығы өзгеретін транзакцияларда еншілес ұйымның таза активтерінде иеліктен шығарылатын немесе сатылып алынатын үлестің теңгерім құны мен сату құнының немесе осы үлесті сатып алу құнының арасындағы айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе кемуі ретінде көрсетіледі.

Сату және Акционерге беру үшін арналған ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Сату үшін арналған ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – теңгерімдік құн мен әділ құнның азы бойынша бағаланады. Айналымнан тыс активтер мен шығу топтары, егер олардың теңгерімдік құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сату үшін арналған болып жіктеледі. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Басшылықтың оған қатысты жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемдеріне сәйкес күтілуге тиіс сатып алуды жасауға бекем ниеті бар.

Есепті кезең ішіндегі, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңі ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен кірістер мен шығыстар, егер тіпті сатқаннан кейін Топ еншілес ұйымдағы азшылық үлесін сақтағанның өзінде әдеттегі кірістер мен шығыстардан жеке ескеріледі. Салықтар шегерілгеннен кейінгі пайда немесе шығын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке ұсынылады.

Сату үшін арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар амортизациялануға жатпайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Минералдық ресурстарды барлау және игеру жөніндегі активтер (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу жөніндегі шығындар

Жер қойнауын пайдалану (барлау және өндіру) құқығын сатып алу жөніндегі шығындар қол қою бонустарын, тарихи шығындарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға жұмсалған міндетті шығыстарды қамтиды және кен орнын барлау және бағалау сатысында жер қойнауын пайдалану құқығы ретінде материалдық емес активтердің құрамында капиталдандырылады. Жер қойнауын пайдалану құқығын алуға дейін ұшыраған осындай шығындар да тиісті құқықты Қор компаниясы алады деген негізді сенімділігі болған кезде барлау және бағалау сатысында кен орнын жер қойнауын пайдалану құқығы сияқты капиталдандыруға жатады. Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу шығындарын есепке алу кен орны бөлінісінде жүргізіледі. Әрбір құқық объектісі жыл сайын құнсыздану мәніне қаралады. Егер объекті бойынша болашақтағы жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындардың қалған сальдосы есептен шығарылады. Экономикалық негізделген алынатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») табылған жағдайда, амортизация құқығы тоқтатылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқығы (қалған шығындар) негізгі құралдар құрамына көшіріледі және дәлелделген қорлардың жалпы сомасы негізге алына отырып, іс жүзіндегі өндіру бойынша өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

Барлау және бағалау жөніндегі шығындар (аяқталмаған құрылыс)

Барлау және бағалау жөніндегі шығындар геологиялық және геофизикалық шығыстарды; барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындарды; ашу жұмыстарын; әкімшілік нақты кен орнына жатқызуға болатын бағалау жөніндегі өзге де шығыстарды қамтиды. Мұндай шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Геологиялық және геофизикалық шығыстарды қоспағанда, барлау және бағалау жөніндегі шығындар аяқталмаған құрылыс ретінде негізгі құралдардың құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі, амортизация есептелмейді. Егер минералдық ресурстар табылмаса, бұл құнсыздану куәлігі болуы мүмкін. Барлық капиталдандырылған шығындар кемінде жылына бір рет коммерциялық әзірленім немесе табылғаннан пайда алудың қандай да бір тәсілі туралы ниетті растау үшін техникалық, коммерциялық және басқару тексеруіне жатады. Керісінше жағдайда шығындар шығыстарға шығарылады.

Минералдық ресурстардың қорлары дәлелденгенде және игеруді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар мұнай-газ немесе тау-кен активтерінің кіші сыныптарына көшіріледі.

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Барлауға және өндіруге жұмсалатын шығындар бұрын капиталдандырылған және игерудің басында қайта жіктелген жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарын және барлау мен бағалау шығындарын; бұрғылау нәтижелеріне қарамастан пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға; полигондар салуға; кен орындарындағы минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүстілік технологиялық құрылыстар салуға арналған шығыстарды; кен орындарында коммерциялық өндіру ұйымдастыру барысында жұмсалған өзге де шығындарды; ұңғымаларды консервациялауға және учаскелерді қалпына келтіруге арналған капиталдандырылған дисконтталған шығындарды қамтиды. Барлау және өндіру шығындары негізгі құралдардың (мұнай-газ және тау-кен активтері) құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі. Барлау және өндіру шығындары өндірістік әдіспен мынадай тәртіппен жүргізіледі: (1) кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қосатын жер қойнауын пайдалану құқығын алу шығындары, дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады, (2) кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген игерілген қорлардың есебінен амортизацияланады. Мұнай-газ және тау-кен активтерінің кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін пайдалы қызмет мерзімі бар кейбір объектілері (жерүстілік технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) тура сызықты әдіс пайдаланыла отырып, пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Минералдық ресурстарды барлау және игеру жөніндегі активтер (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Мұнай-газ және тау-кен активтерінің тозуы (негізгі құралдар мен материалдық емес активтер құрамында)

Мұнай-газ және тау-кен активтері кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап іс жүзіндегі өндіру бойынша тозуды есептеудің өндірістік әдісі пайдаланылып амортизацияланады. Мұнай-газ және тау-кен активтерінің кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін пайдалы қызмет мерзімі бар кейбір объектілері (жерүстілік технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) тура сызықты әдіс пайдаланыла отырып, пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қосатын жер қойнауын пайдалану құқығын алу шығындары, дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген игерілген қорлардың есебінен амортизацияланады.

Негізгі құралдар

Бастапқы тану кезінде негізгі құралдар бастапқы құны немесе бұрын ҚЕХС алғашқы болып қабылдаған Топтың кейбір ұйымдарына қатысты бастапқы құн бойынша бағаланады. Кейіннен негізгі құралдар жинақталған тозу, ескіру және құнсыздану алынған құны бойынша ескеріледі. Шаруашылық тәсілмен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, тікелей еңбек шығындарын және өндірістік жүктеме шығыстарының тиісті үлесін қамтиды. Мұнай-газ активтерінен басқа негізгі құралдар негізінен мынадай негізгі құралдардың кластарын қамтиды, олар мына пайдалы қызмет мерзімі ішінде тіке желілік әдіспен амортизацияланады:

Құбыржолдар мен қайта өңдеу активтері	4-100 жыл
Ғимараттар мен құрылыстар	5-100 жыл
Темір жолдар мен инфрақұрылым	10-80 жыл
Тау-кен активтері	40 жыл
Машиналар мен жабдықтар және көлік құралдары	2-50 жыл
Өзгелері	3-35 жыл

Негізгі құралдардың объектілері ірі ауқымды техникалық тексерудің мәні болып табылғанда, шығындар 16 БЕХС-да белгіленген тану өлшемдерін сақтау талабы кезінде ауыстыру ретінде негізгі құралдардың теңгерім құнында танылады.

Негізгі құралдардың объектісін тану ол істен шыққаннан кейін немесе оны пайдаланудан не істен шығуынан болашақ экономикалық пайда алу күтілмейтін болса, тоқтатылады. Активті тану тоқтатылған кезде пайда болған кез келген кірістер немесе шығыстар (істен шығу мен активтің қалдық құнынан түскен таза түсімдер арасындағы айырма ретінде есептелген) активті тану тоқтатылған есепті кезеңдегі кірістер мен шығыстар туралы есепке енгізіледі.

Активтің қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және амортизациялау әдісі әрбір қаржы жылының аяғында қажеттілік болғанда қайта қаралады және түзетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Материалдық емес активтер

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтерді бастапқы тану кезінде сатып алу құны бойынша ескеріледі. Ұйымдарды біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күнгі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтерді бастапқы танығаннан кейін кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болатын кез келген жинақталған шығынды шегере отырып, сатып алу құны бойынша ескеріледі. Кен көзін игеруге капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, өз күштерімен құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыстар пайда болған сол кезеңде кірістер мен шығыстар туралы шоғырландырылған есепте танылады. Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі шектеулі немесе шектеусіз ретінде анықталады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер қызметтің осы мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес актив құнсыздануы мүмкін көрсеткіш болғанда құнсыздану мәніне бағаланады. Амортизациялау кезеңі және пайдалы қызметтің мерзімі шектелген материалдық емес активтер үшін амортизация әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың аяғында қайта қаралады. Пайдалы қызметтің күтілетін мерзіміне немесе материалдық емес активтен түсетін алдағы экономикалық пайданың күтілетін көлеміне өзгерістер амортизация кезеңіне өзгерістер немесе мән-жайлар бойынша амортизация әдісі арқылы ескеріледі және бухгалтерлік бағалауға өзгерістер ретінде қаралады. Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтердің амортизациясы бойынша шығыстар материалдық емес активті белгілеуге сәйкес шығыстар құрамында кірістер мен шығыстар туралы есепте танылады.

Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер амортизацияланбайды, бірақ жыл сайын құнсыздануға тексеріледі немесе құнсыздану көрсеткіштері болғанда және қажет болған кезде өтелетін шамаға дейін есептен шығарылады.

Материалдық емес активтер бағдарламалық қамтамасыз етуді, лицензияны және гудвилді қамтиды. Материалдық емес активтерге қатысты неғұрлым нақтырақ акпарат, мысалы амортизацияның пайдаланылатын әдістері *8-ескертпеде* ашылған.

Гудвилл

Сатып алу құны сатып алу күнгі сатып алынған таза сәйкестендірілетін активтер мен міндеттемелердің әділ құнында Топтың үлесінен асып кетуі гудвилл ретінде ескеріледі және шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімге актив ретінде танылады.

Бастапқы танығаннан кейін Топ құнсызданудан кез келген жинақталған шығынды ала отырып, өздік құны бойынша компанияларды біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді бағалайды.

Егер сәйкестендірілетін активтердің, міндеттемелердің шартты міндеттемелердің таза әділ құнында Топтың үлесі компанияларды біріктіру құнынан асып кетсе, Топ (а) сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін активтерінің, міндеттемелерінің және шартты міндеттемелерінің сәйкестігі мен бағасын және біріктіру құнының бағасын қайтадан анықтайды; және (б) тікелей кірісте немесе шығында мұндай қайталама анықтаудан кейін қалған кез келген асып кетуді таниды.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ активтерді немесе активтер тобын оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтік теңгерімдік құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздану мәніне бағалайды. Жекелеген активтер негізінен ақша ағындарына қарамастан, басқа активтер топтарымен генерацияланатын сәйкестендірілген ақша ағындары бар ең төменгі деңгейде құнсыздануға бағалау мақсаттары үшін топтастырылады. Егер құнсызданудың осындай көрсеткіштері болған жағдайда, немесе активтер топтарын құнсыздануға жыл сайын тестілеу талап етілген кезде, Топ активтің өтелген құнын бағалауды жүзеге асырады. Активтер тобының өтелген құны оны сатуға кеткен шығыстарды шегергенде әділ құнның және оның пайдалану құнының ең көбі болып табылады. Активтер тобының теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кеткен жағдайда, активтер тобы құнсыздануға жатады және активті өтеу құнына дейін төмендетуге арналған резерв құрылады. Пайдалану құнын бағалау кезінде күтілетін ақша ағындары активтер топтарына тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау ставкасы пайдаланыла отырып, ағымдағы құнға дисконтталады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Бағалау бұрын танылған құнсыздану жөніндегі резервтер ендігі жоқ немесе азайды дегеннің қандай да бір көрсеткішінің бар-жоқтығына қатысты әрбір есептілік күні жүргізіледі. Егер ондай көрсеткіштер бар болса, онда өтелетін құн бағаланады. Құнсыздану жөніндегі соңғы резерв танылған сәттен бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгерістер болса ғана құнсыздану бойынша бұрын танылған резерв сторнирланады. Мұндай жағдайда, активтің қалдық құны өтелетін құнға дейін ұлғаяды. Активтің ұлғайтылған құны, егер алдыңғы кезеңдерде құнсыздану жөніндегі резерв танылмаған болса, тозуды немесе амортизацияны шегергенде анықталған теңгерімдік құннан аспайды. Мұндай сторнирлау пайда және шығындар туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Сторнирлау өткізілімі жүргізілгеннен кейін келесі кезеңдерде қалдық құны шегеріле отырып, активтің қайта қаралған теңгерімдік құнын бөлу үшін амортизация жөніндегі шығыстар жүйелі негізде пайдалы қызметінің қалған мерзімі ішінде түзетіледі.

Сондай-ақ нақты активтерді бағалау кезінде мынадай өлшемдер қолданылады:

Гудвилл

Әрбір есепті күні Топ гудвиллдің құнсыздану белгілерінің болуын бағалайды. Гудвилл жыл сайын және жағдаяттар теңгерімдік құнның құнсыздануының мүмкіндігін көрсеткенде құнсыздану белгілерінің болуына тестіленеді.

Гудвиллдің құнсыздануы оған гудвилл жататын ақша ағындарын генерациялайтын өтелетін бірліктер сомасын бағалау арқылы айқындалады. Егер оған гудвилл жататын ақша ағындарын генерациялайтын өтелетін бірліктер сомасы оның теңгерімдік құнынан аз болса, онда құнсызданудан болған шығын танылады. Құнсызданудан болған шығын болашақ кезеңдерде қалпына келтірілмейді. Топ жыл сайын гудвиллді 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсызданудың болуына тестілейді.

Қауымдасқан компаниялар

Топ үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топтың қауымдасқан компанияға қосқан инвестициясының құнсыздануынан болған қосымша шығынды тану қажеттігін анықтайды. Әрбір есепті кезеңде Топ қауымдасқан компанияларға құйылған инвестициялардың құнсыздануының объективті куәлігінің болуын анықтайды. Егер инвестициялар құнсызданса, Топ құнсыздану сомасын қауымдасқан компанияның әділ құны мен сатып алу құны арасындағы айырма ретінде есептейді. Бұл сома пайда мен шығындар туралы есепте танылады.

Қаржы активтері

Топтың инвестициялары өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар немесе сату үшін қолда бар инвестициялар кіріс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері ретінде жіктеледі. Бастапқыда инвестициялар әділ құн бойынша бағаланады. Егер инвестициялар кіріс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері ретінде жіктелмесе, онда есептілікте көрсеткен кезде олардың әділ құнына онымен тікелей байланысты мәміле жөніндегі шығындар қосылады. Топ өзінің қаржылық инвестицияларының жіктемесін бастапқы танылғаннан кейін анықтайды. Барлық сатып алынған және сатылған инвестициялар есеп айырысу күнінде, яғни инвестициялар Топқа берілген немесе Оларды Топ берген күні танылады.

Тіркелген немесе төлем мөлшерін анықтауға икемді және өтеудің тіркелген мерзімді туынды емес қаржы активтері, егер Топ оларды өтеу мерзіміне дейін ұстауға ниетті және қабілетті болған жағдайда, өтегенге дейін ұсталатын ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Қарыздар мен дебиторлық берешек тіркелген немесе төлем мөлшерін анықтауға икемді белсенді нарықта баға белгіленбейтін өнімсіз қаржы активтері болып табылады. Мұндай активтер пайыздың тиімді ставка әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша пайда мен шығындар тану тоқтатылған сәтте немесе мұндай активтер құнсызданған жағдайда, сондай-ақ амортизация арқылы кірістер мен шығыстар туралы есепте көрсетіледі.

Сату үшін қолда бар инвестицияларды сату үшін қолда бар ретінде жіктелетін және жоғарыда аталған кез келген үш санатқа енгізілмеген өнімсіз қаржы активтерін білдіреді. Есепте бастапқы көрсетуден кейін сату үшін қолда бар инвестициялар әділ құн бойынша бағаланады, бұл ретте, пайда мен шығындар инвестицияларды тану немесе құнсыздандыру тоқтатылған сәтке дейін капитал құрамында бөлек құрауыш ретінде көрсетіледі. Капитал құрамында бұрын көрсетілген жиынтық пайда немесе шығын кірістер мен шығыстар туралы есепке енгізілген жағдайда. Үлестік құралдарға байланысты құнсызданудан болатын шығындарды қалпына келтіру кірістер мен шығыстар туралы есепте көрсетілмейді. Борыштық құралдарға байланысты құнсызданудан болатын шығындар пайда немесе шығын құрамында түзетіледі, егер құралдың әділ құнынан арту кірістер мен шығыстар туралы есепте құнсызданудан болатын шығынды танығаннан кейін болған оқиғаға объективті түрде жатқызылуы мүмкін.

Ұйымдасқан қаржы нарықтарында белсенді айналымдағы инвестициялардың әділ құны есеп күнгі саудалар аяқталған сәттегі сатып алуға нарықтық баға белгілеу бойынша анықталады. Нарықта белсенді айналымы жоқ инвестициялардың әділ құны бағалау әдістерін пайдалана отырып, оның ішінде нарықтық жағдайларда жасалған мәмілелер уақыты бойынша соңғысымен ұқсас бойынша, сондай-ақ іс жүзінде қаралатын инструментке ұқсас немесе дисконтталған ақша ағындарын талдауды ескере отырып, қаржы құралының ағымдағы нарықтық құны негізінде анықталады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күні Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының болған-болмағанын айқындайды.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін активтер

Егер амортизациялық құн бойынша ескерілетін активтер бойынша құнсызданудан болатын шығындардың пайда болуы туралы объективті куәлік болса, шығынның сомасы активтің теңгерімдік құны мен қаржы активі бойынша бастапқы тиімді сыйақы ставкасы (яғни бастапқы таныған кезде есептелген тиімді пайыздық ставка бойынша) бойынша дисконтталатын болашақта күтілетін ақша ағындарының (әлі туындамаған болашақтағы кредиттік шығындарды қоспағанда) арасындағы айырма ретінде бағаланады. Активтің теңгерімдік құны резерв пайдаланыла отырып төмендетілуі тиіс. Шығынның сомасы пайда немесе шығындарда танылады.

Егер кейінгі кезеңде құнсызданудан болатын шығын сомасы азайса, онда бұндай азаю құнсыздану танылғаннан кейін жүргізілген оқиғаларға объективті түрде байланысты болуы мүмкін, құнсызданудан болған бұрын танылған шығын қалпына келтіріледі. Құнсызданудан болған шығынды кез келген келесі қалпына келтіру пайда мен шығындар туралы есепте активтің теңгерімдік құны бұл активтің қалпына келтірілу күніндегі амортизациялық құнынан аспайтындай көлемде танылады.

Егер Топ шот-фактураның бастапқы шарттарына сәйкес өзіне тиесілі бүкіл соманы алмайтынының объективті куәлігі болса (мысалы, дебитордың төлем қабілетсіздігі немесе басқа да елеулі қаржылық қиындықтары мүмкіндігі), сауда-дебиторлық берешек бойынша құнсыздану резерві жасалады. Дебиторлық берешектің теңгерімдік құны резерв шотын пайдалану арқылы азайтылады. Егер құнсызданған берешек үмітсіз болып саналса, оларды тану тоқтатылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары

Егер сату үшін қолда бар актив құнсызданса, оны сатып алуға кеткен шығындар (негізгі сома мен амортизация төлемдерін шегергенде) және бұрын пайда мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте танылған оның ағымдағы әділ құны арасындағы айырма капиталдан пайда және шығындар туралы есепке көшіріледі. Сатуға арналған ретінде жіктелген үлестік құралдар бойынша құнсызданудағы бұрын танылған шығынды қалпына келтіру пайда мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте танылмайды. Борыштық құралдар бойынша құнсызданудан болған шығындарды қалпына келтіру, егер құралдың әділ құнының ұлғаюы пайда мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте құнсызданудан болған шығындар танылғаннан кейін болған оқиғамен объективті түрде байланыстылығы мүмкін болса, пайда мен шығындар арқылы жүзеге асырылады.

Туынды қаржы құралдары

Өзінің әдеттегі қызметі барысында Топ шикізат тауарларына бағаның құбылуына байланысты өз тәуекелін хеджирлеу үшін валюта нарықтары мен капитал нарықтарында фьючерстерді, форвардтарды, своптар мен опциондарды қоса алғанда әртүрлі туынды қаржы құралдарымен, мұнай шикізаты бойынша форвардтық және своп келісім-шарттармен операцияларды жүзеге асырады. Мұндай қаржы құралдары негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталынады және бастапқыда қаржы құралдарын тану саясатына сәйкес танылады, ал кейіннен олардың әділ құны бойынша бағаланады. Әділ құн тиісті құралдардың ағымдағы нарықтық және келісімшарттық бағалары мен басқа да факторлар назарға алынатын тіркелген биржа бағасының немесе баға модельдерінің негізінде есептеледі. Туынды қаржы құралдары әділ құн оң болып табылғанда активтер ретінде (іске асырылмаған кіріс) және әділ құн теріс болып табылғанда міндеттеме ретінде (іске асырылмаған шығын) ескеріледі. Көрсетілген құралдармен жасалатын пайдалар мен шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша бағаланды. Өзіндік құн қорларды жеткізуге және ағымдағы жағдайға келтіруге байланысты шығындарды қамтиды. Таза өткізу құны аяқтау шығындарын және өткізуге есеп айырысу шығындарын шегере отырып, қарапайым қызмет барысында қорларды өткізу бағасын бағалауды білдіреді. Шығындарды есептеп шығарудың ұқсас формуласы ұқсас сипаты және белгіленімі бар барлық тауар-материалдық қорлар үшін пайдаланылады. Мұнай мен газ және электр энергиясын беру секторының тауарлық-материалдық қорлары ФИФО әдісі негізінде бағаланады. Барлық қалған тауар-материалдық қорлар орташа салмақталған құн негізінде бағаланады.

Ақша және оның баламалары

Ақша және оның баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, мерзімді салымдарды, бұрын айтылған ақша қаражаты сомасына еркін айырбасталатын және олардың құнының өзгеруіне байланысты тәуекелдің елеусіз деңгейіне расталған өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді және өтімділігі жоғары инвестицияларды қамтиды.

Қарыздар және тартылған қаражат

Қарыздар бастапқыда мәміле бойынша келтірілген шығындарды шегере отырып, әділ құн бойынша танылады. Келесі кезеңдерде қарыздар амортизацияланған құн бойынша бағаланады: алынған қаражаттың (мәміле жөніндегі шығыстарды шегергенде) әділ құны мен өтеу сомасы арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздың тиімді ставкасы пайдаланыла отырып, қарыз берген мерзім ішінде көрсетіледі. Егер топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қарыздар және тартылған қаражат (жалғасы)

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Топтың не ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін қою, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы өзге түрде орындау міндеттемесі болады. Мұндай құралдар Үкіметтің қаражатын және мәмілемен тікелей байланысты шығындарды шегере отырып алынған қаражаттың әділ құны бойынша бастапқыда ескерілетін кредиттік мекемелерден алынған қарыздарды қамтиды. Кейіннен алынған қаражат амортизациялық құн бойынша көрсетіледі.

Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша өзге де шығындар туындаған сәттегі шығыстар ретінде танылады.

Айырбасталатын борыштық құралдар

Міндеттеменің сипаттамасы бар кәсіпорындарды біріктіру кезінде сатып алынған айырбасталатын борыштық құралдардың құрамдас бөлігі мәміле жөніндегі шығындар шегеріле отырып, бухгалтерлік теңгерімде міндеттеме ретінде танылады. Міндеттеме құрамдас бөлігінің әділ құны осыған ұқсас айырбасталмайтын міндеттемелер үшін қолданылатын нарықтық ставка бойынша анықталады; және бұл сома айырбастау немесе сатып алу кезінде өтеуге дейін амортизациялық құн бойынша бағаланатын қаржы міндеттемесі ретінде жіктеледі.

Кәсіпорындарды біріктіру кезінде туындайтын қалған азшылық үлесі бойынша опциондар

Егер кәсіпорындарды біріктіру кезінде Топ опцион тарабына айналса, сатып алынған кәсіпорындағы азшылықтың қалған үлесі бойынша путы Топ мұндай опционда осындай азшылық үлесіне меншік құқығымен байланысты пайда мен тәуекелдерге қатысу беретіндігін бағалайды.

Қалған акциялары бойынша пут опционы үлестік иелену пайдалары мен тәуекелдеріне қол жетімділік беретіні анықталғанда, кәсіпорындар бірлестігі опционмен келісілген путтың сатып алынуы негізінде ескеріледі. Пут опционы бойынша миноритарлық акционерлерге арналған міндеттеменің әділ құны кәсіпорындар бірлестігі құнының бөлігі ретінде танылады. Өзге жағдайда азшылық үлесіне жатқызылатын ретінде қарастырылатын осындай құн мен таза активтердегі үлестер арасындағы кез келген айырма гудвилл құрамында көрсетіледі. Кейіннен жарияланған және осындай миноритарлық акционерлерге төленген кез келген дивидендтер пайда мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте тікелей көрсетіледі.

Кейіннен қаржылық міндеттеме БЕХС 39 талаптарына сәйкес бағаланады. Қаржы міндеттемесінің әділ құнына өзгерістер, сондай-ақ кез келген қаржылық төлемдер пайда мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте тікелей көрсетіледі.

Кәсіпорындарды біріктіру кезінде туындайтын сатып алған үлес бойынша опциондар

Егер инвестицияларды сатып алу кезінде Қор үшінші тарапқа кәсіпорында сатып алған үлес бойынша колл опциондарын берсе, Қор осындай опционға қатысу үшінші тарапқа осындай үлеске меншік құқығына байланысты пайда мен тәуекелдерге қол жетімділік беретінін-бермейтінін бағалайды.

Егер сатып алған үлес бойынша колл опциондары үшінші тарапқа үлестік иеленудің пайдасы мен тәуекелдеріне қол жетімділік бермеген жағдайда бұл опцион Қордың елеулі ықпалын анықтау кезінде ескерілмейді.

Қор үшін опцион бойынша міндеттемелердің әділ құны сатып алынған инвестициялар құнының бір бөлігі ретінде танылады. Кейіннен қаржылық міндеттеме БЕХС 39 «Қаржы құралдары: Тану және Бағалау» талаптарына сәйкес бағаланады. Қаржылық міндеттеменің әділ құнындағы өзгерістер, сондай-ақ осы опциондарды іске асырумен байланысты кез келген кірістер немесе шығыстар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активтері (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бөлігі), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағындарын алу құқығын сақтаса, бірақ қайта бөлу туралы келісімге сәйкес үшінші тарапқа елеулі кешігусіз оларды толығымен беру міндеттемесін қабылдаса; немесе
- Топ өзінің активтен ақша ағындарын алуға арналған құқықтарын берсе және не (а) активтен барлық елеулі тәуекелдер мен сыйақы берсе, не (б) бермесе, бірақ активтен барлық елеулі тәуекелдер мен сыйақыларды өзінде сақтаса, алайда активтерге бақылауды берсе бухгалтерлік теңгерімде ескерілуін тоқтатады.

Қаржылық міндеттемелер

Егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның қолданылу мерзімі аяқталса, қаржылық міндеттеме бухгалтерлік теңгерімде танылуын тоқтатады.

Жалдау

Операциялық жалдау

Жалдау объектісіне меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданы жалға алушы іс жүзінде сақтаған кезде мүлікті жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте шығыстарға тепе-тең есептен шығарылады.

Қаржылық жалдау

Топ жалданған мүліктің әділ құнына тең сомада немесе егер бұл сома әділ құннан төмен болса, ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны бойынша жалдау мерзімі басталған күнгі шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде активтер мен міндеттемелердің құрамында қаржылық жалдау шарттарын таниды. Дисконттау коэффициенті ретінде ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құнын есептеу кезінде, егер мұндай ставканы анықтау мүмкін болып табылса, жалдау шарты бойынша пайыздың ішкі ставкасы пайдаланылады. Өзге де жағдайларда, Топтың қарыз қаражаты бойынша өспелі ставка пайдаланылады. Бастапқы төте шығындар актив құрамында ескеріледі. Жалдау төлемдері міндеттемелерді қаржыландыру және өтеу бойынша шығыстар арасында бөлінеді. Қаржыландыру бойынша шығыстар жалдау мерзімі ішінде әрбір есепті кезеңге міндеттемелердің қалдығына есептелетін тұрақты мерзімді пайыз ставкасы бойынша шығыстарды көрсетуді қамтамасыз ететіндей түрде есепті кезеңдерге жатқызылады.

Қаржылық жалдау активке қатысты амортизация бойынша шығыстың ұлғаюына, сондай-ақ әрбір есепті кезеңге қаржылық шығыстарға әкеледі. Жалға алынатын активке қатысты амортизация саясаты меншік активтерді амортизациялау жөніндегі саясатқа сәйкес келеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Резервтер

Активтің істен шығуы (пайдаланудан шығару) бойынша міндеттеме

Пайдаланудан шығаруға резервтер Топтың жабдықты немесе тетікті демонтаждау және көшіру бойынша және жабдық болған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болғанда, сондай-ақ мұндай резервке пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болғанда дисконттау негізінде толық көлемде танылады. Танылған сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығыстардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама тиісті негізгі құрал құрылады. Соның салдарынан, осы актив өндірістік әдіс негізінде өндірістік құралдар және тасымалдау құралдары бойынша күрделі шығындар шеңберінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеу үшін қажетті экономикалық пайда негізінде жататын есепті мерзімдегі немесе ресурстардың қайту сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болып табылған пайдаланудан шығару жөніндегі қазіргі резервті бағалаудағы өзгерістер, немесе дисконттау ставкасындағы өзгеріс мынадай түрде ескеріледі, соның салдарынан:

- (а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңге тиісті актив құнына косылады немесе шегеріледі;
- (б) актив құнынан шегерілген сома оның теңгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің теңгерім құнынан асып кетсе, онда асып кету кірістер мен шығыстар туралы есептерде дереу танылады; және
- (в) егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа теңгерім құны толығымен өтелмейтіні осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл осындай көрсеткіш болып табылса, Топ оның өтелетін құнын бағалау арқылы құнсыздануға активті тестілеуді жүзеге асырады және 36 БЕХС сәйкес құнсыздану бойынша кез келген шығынды ескереді.

Банк аккредиттері мен кепілдіктеріне резерв

Әдеттегі қызметін жүзеге асыру кезінде Топ аккредиттер, кепілдіктер және акцепттер нысанында қаржылық кепілдіктер береді. Қаржы кепілдіктері шарттары алынған комиссия мөлшерінде «Өзге де міндеттемелер» бабы бойынша әділ құн бойынша бастапқыда қаржы есептілігінде танылады. Бастапқы танылғаннан кейін Топтың кепілдіктің әрбір шарты бойынша міндеттемесі екі шаманың ең көбі бойынша бағаланады: амортизациялық комиссия сомасы немесе кепілдік бойынша туындайтын қаржылық міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың ең жақсы бағасы.

Қаржы кепілдігі шарттарына байланысты міндеттеменің ұлғаюы пайда және шығындар туралы есепте ескеріледі. Алынған комиссия кепілдік шарты әрекетінің мерзімі ішінде желілік негізде пайда мен шығындарда танылады.

Өзге де резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаларға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде қаржы есептілігінде көрсетіледі. Егер Топ резервтің өтелгенін күтсе, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде көрінеді, бірақ өтеу ықтимал болғанда ғана.

Егер ақша қаражатының уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және онда міндеттемеге тән тәуекелдер орынды салықтарды төлегенге дейін ставка бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақы

Белгіленген жарналармен зейнетақы жоспары

Топ аударымдар ретінде өзінің қызметкерлерінің жалақысынан 10% олардың зейнетақы қорларына ұстайды. Заңнамаға сәйкес қызметкерлер өздерінің зейнетақы төлемдеріне өздері жауапкершілікте болады және Топтың қызметкерлер зейнеткерлікке шыққаннан кейін оларға төлемдер бойынша ағымдағы және болашақтағы міндеттемелері болмайды.

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық есептеуге қарай шығыстарға жатады.

Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары

Ұжымдық шартқа сәйкес Топ өздерінің қызметкерлеріне еңбек қызметін аяқтағанда («Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары») белгілі бір сыйақы төлейді.

Топ олар анықталған сол кезеңде қызметкерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан туындаған актуарлық кірістер мен шығындарды таниды және 19 «Қызметкерлерге сыйақы» БЕХС-да анықталған бағаға сәйкес сыйақы бойынша шығыстарды және міндеттемені таниды.

Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспарына сәйкес міндеттемелер және сыйақы бойынша шығыстар болжамдалған шартты бірлік әдісі көмегімен анықталады. Бұл әдіс сыйақы алуға құқықтың қосымша бірлігінен асатын ретінде әрбір жұмыс істелген жылды қарастырады және жиынтық міндеттемені көрсету үшін әрбір бірлікті бөлек өлшейді. Сыйақылар беру бойынша шығыстар Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша сыйақы формуласына сәйкес қызметкерлердің жұмыс өтілі ішінде жиынтық сыйақыны бөлу үшін кірістер мен шығыстар туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Бұл міндеттеме валюта мен талап Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің валютасымен және бағаланған талаптарымен салыстырмалы мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы ставкасына ұқсас дисконт ставкасын қолдана отырып, болашақтағы есеп айырысу ақша қозғалысының ағымдағы құны бойынша өлшенеді.

Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары қаржыландырылмайтын болып табылады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға қатысты тікелей сыртқы шығындар капитал түсімдері сомасынан шегерім ретінде көрсетілген. Шығарылған акциялардың атаулы құнынан алынған қаражаттың әділ құнының кез келген асып түсуі бөлінбеген кірістің ұлғаюы ретінде танылады.

Азшылық үлесі

Азшылық үлесі Топқа тиісті емес еншілес ұйымдардағы қатысу үлесін білдіреді. Есепті күнгі азшылық үлесі сатып алу күнгі еншілес ұйымның сәйкестендірілетен активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы миноритарлық акционерлердің үлесін, сондай-ақ компанияларды біріктіру сәтінде болған капиталдағы өзгерістерге миноритарлық акционерлердің үлесін білдіреді. Азшылық үлесі меншік капиталдың құрамында берілген. Азшылық үлесіне жатқызылатын шығындар миноритарлық акционерлер шығындарды қаржыландыру бойынша міндеттемемен байланысты жағдайларды қоспағанда, еншілес ұйымдардың капиталындағы азшылық үлесінен асып кетпейді. Осыған ұқсас барлық шығындар Топқа бөлінеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Капитал (жалғасы)

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және есепті күнді қоса алғанға дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күнгі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Үлестік құралдар негізіндегі төлемдер

Топ қызметкерлері үлестік құралдар жөніндегі операцияларға негізделген төлемдер нысанында сыйақы алады. Қызметкерлер өздері жұмыс істейтін еншілес ұйымның үлестік құралдарымен сыйақы алатын қызметтерді ұсынады («олар бойынша үлестік құралдармен жүзеге асырылатын мәмілелер, есептер»).

Олар бойынша есеп үлестік құралдармен жүзеге асырылатын қызметкерлермен жасалған мәмілелердің құны олар берілген күнгі осындай құралдардың әділ құны негізге алына отырып, бағаланады. Әділ құн тиісті бағалау моделінің көмегімен айқындалады.

Үлестік құралдар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар бойынша шығыстар онда қызмет нәтижелеріне қол жеткізу шарттары және/немесе белгілі бір мерзімнің еңбек сіңіру шарттары орындалатын кезеңнің ішінде өзге капитал бойынша резервтерде тиісті ұлғаюмен бір мезгілде танылады және қызметкерлер сыйақыға арналған толық құқықтарды алған кездегі күні аяқталады (сыйақы алуға құқықтың көшкен күні). Бұл мәмілелер бойынша жиынтық шығыстар сыйақы ретінде берілетін үлестік құралдар санына қатысты Топтың оңтайлы бағалауының негізінде аяқталған мерзімге теңбе тең міндеттемелер өтелгенге дейінгі әрбір есепті күні танылады. Кезең ішіндегі пайда және шығындар туралы есепте шығыс немесе кіріс кезеңнің басында немесе аяғында танылған жиынтық шығыстың өзгерісін білдіреді.

Оған арналған құқық қызметкерлерге түпкілікті өтетін үлестік құралдармен сыйақы бойынша шығыс танылмайды.

Егер үлестік құралдармен төленетін сыйақының шарттары өзгерсе, шығыс ең төменгі ретінде, егер шарттар өзгермегендей мөлшерде танылады. Бұдан басқа, өзгеріс жөніндегі қосымша шығыс танылады, ол сыйақының жалпы әділ құнын осындай өзгеріс күнінде жүргізілген бағаға сәйкес үлестік құралдармен немесе қызметкер үшін өзге түрде тиімді құралдармен ұлғайтады.

Егер үлестік құралдармен төленетін сыйақының күші жойылса, ол оған арналған құқық күші жойылған күнге өткендегідей болып ескеріледі. Бұл ретте әлі танылмаған шығыстар жедел түрде танылады. Алайда, егер күші жойылған сыйақы жаңа сыйақымен ауыстырылса, және жаңа сыйақы ол ұсынылған күнгі күші жойылған сыйақының орнын толтырған ретінде қарастырылса, күші жойылған және жаңа сыйақы, алдыңғы абзацта сипатталғандай, бастапқы сыйақының өзгерісі жүргізілгендей болып ескеріледі.

Сауда және өзге де кредиторлық берешек

Сауда және өзге де кредиторлық берешек бойынша міндеттеме бастапқы құн бойынша ескеріледі, ол Топтың шотына қойылғанына қарамастан алынған тауарлар мен қызметтер болашақта төленуі тиіс соманың әділ құны болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Түсімді тану

Егер Топ экономикалық пайда алады деген мүмкіндік бар болса, және егер түсімнің сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады.

Тауарларды сату

Шикі мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, уран өнімдері мен басқа да тауарларды сатудан түскен кірістер тауарды жеткізу жүргізілгенде және тәуекел мен меншік құқығы сатып алушыға берілгенде танылады.

Қызметтер көрсету

Қызметтер көрсетуден түсетін кірістер қызметтер көрсетілген сәтте танылады.

Тасымалдауға жататын қызметтерге қатысты, аяқталу дәрежесі мен кіріс сомасының жеткілікті түрде дәл анықталуы шартымен шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерім күнінде тасымалдаудың аяқталу дәрежесі бойынша танылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары алу сәтінде тапсырыс берушілерден алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Көрсетіліп қойған қызметтерден түсетін күтілетін есепті кіріске шамамен алғанда тең болатын тапсырыс берушілерден алынған аванстар шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімдегі өзге де ағымдағы міндеттемелердің құрамындағы болашақтағы кезеңнің кірістеріне көшіріледі. Болашақтағы кезеңдердің кірістері қызметтердің көрсетілуіне қарай кірістерге жатады.

Клиенттердің әділдігі бағдарламасы бойынша сатып алушылар қосымша балл алатын авиабилеттерді сату көрсетілген қызметтер мен болжанатын награда арасындағыға жатқызылған олардың әділ құны бойынша кіріс операцияларының көп элементі ретінде ескеріледі. Болжанатын награда әділ құн – осы награданы бөлек сатудың құны бойынша бағаланады. Бұл бағалау тауарды сату/қызметтер көрсету сәтіндегі кіріс болып танылмайды, болашақ кезеңнің кірісі ретінде көрсетіледі, және аталған награда пайдаланылғанда және Топтың міндеттемелері толығымен орындалғанда кіріс болып танылады.

Натуралды нысанда роялти төлегеннен агенттік сыйақы

Пайданы бөлу туралы келісімдерге (ПБК) және жер қойнауын пайдалану туралы келісімдерге сәйкес оларға роялти төлеу ретінде ЭМРМ мұнай өндіруші компаниялардан алатын шикі мұнайды сатуда Топ Энергетика және минералдық ресурстар министрлігі («ЭМРМ») білдіретін Қазақстан Үкіметінің агенті ретінде түседі. Топтың агенттік сыйақысы осындай келісім бойынша алынған шикі мұнайды сату бағасы мен ЭМРМ мен мұнай өндіретін компаниялардың арасында жасалған тиісті ПБК жер қойнауын пайдалану туралы келісімде айқындалғандай, осындай мұнай құнының арасындағы айырма ретінде белгіленеді. Агенттік сыйақы шикі мұнайды сату жүзеге асырылған кезде кіріс ретінде танылады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Үкімет қандай жағдайларда басты негізде акционер ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Топ Үкіметпен бірге барлық транзакцияларды талдайды.

Мемлекеттік субсидиялар

Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Үкімет қандай жағдайларда басты негізде акционер ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Топ Үкіметпен бірге барлық транзакцияларды талдайды.

Егер нақты транзакция кезінде Үкіметтің акционер ретінде әрекет ететіндігі белгіленсе, Топтың мұндай транзакцияның нәтижесінде көтерген кез келген пайдасы немесе шығындары тікелей капиталда жарна ретінде немесе акционердің капиталын бөлу деп танылады.

Егер Үкіметтің ерекшелік транзакциясы акционер ретіндегі әрекет ретінде белгіленбесе, мұндай транзакциялар БЕХС 20 «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу» ережелеріне сәйкес ескеріледі. Мұндай жағдайларда мемлекеттік субсидиялар субсидиялардың алынатындығы және онымен байланысты барлық қажетті жағдайлардың орындалатындығына ақылға қонымды сенімділік болған кезде олардың әділ құны бойынша танылады. Егер субсидия шығыс бабына жатқызылатын жағдайда, ол жүйелі негізде өтемақы төлеуге тиіс тиісті шығыстармен сәйкес келуі үшін қажетті кезең ішіндегі кіріс ретінде танылады. Субсидия активке жататын кезде әділ құн кейінге қалдырылған кіріс есебіне кредиттеледі және тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін кезеңі ішінде пайда және шығындар туралы есепте тең жыл сайынғы бөліктермен көрсетіледі. Кіріске жататын субсидиялар пайда және шығындар туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен түсетін кірістердің құрамында жеке ұсынылған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болу шамасына қарай танылады және олар есептеу әдісінің негізіне жатқызылған сол кезеңде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылға табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы меншік капиталға тікелей жатқызылған баптарға тиісті сол көлемді қоспағанда, кірістер мен шығыстар туралы есепте көрсетіледі және бұл жағдайда, ол меншік капиталда танылады. Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бөлігін құрады. Салық бойынша ағымдағы шығыстар бұл бір жылға салық салынатын кіріс бойынша төлеуге күтілетін салық және өткен жылдарға қатысты төлеуге салыққа қатысты кез келген түзетулер.

Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бөлігін құрайды. Жер қойнауын пайдалануға келісімшарттарға сәйкес Топ белгілі бір мәндерден асатын пайданың ішкі нормасы кезінде жер қойнауын пайдалануға қолданылатын келісімшартқа сәйкес белгілі бір шегерімдер сомасына түзетуге жататын салық салудан кейін пайда сомасынан көрсетілген ставка бойынша үстеме пайдаға салық есептейді және төлейді.

Пайданың ішкі нормасы жер қойнауын пайдалануға әрбір келісімшарт бойынша ақша ағындарының негізінде есептеледі және инфляцияның ұлттық деңгейіне түзетіледі. Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығына да және үстеме пайдаға салық үшін де есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық келісімшарт бойынша төлеуге тиісті үстеме пайдаға салықтың күтілетін ставкасы бойынша жер қойнауын пайдалануға келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақытша айырмалар бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсаты үшін активтер мен міндеттемелердің теңгерім құны мен салық салу мақсаты үшін пайдаланылған сома арасындағы уақытша айырмалар бойынша теңгерім жөніндегі міндеттемелер әдісі бойынша ескеріледі. Мына уақытша айырмалар танылмайды:

- компанияларды біріктіру болып табылмайтын мәміледе активті немесе міндеттемені бастапқы тану және мәміле сәтінде бухгалтерлік кіріске де. Салық салынатын кіріске немесе шығынға да әсер етпейді; және
- уақытша айырмаларды түзету мерзімін реттеуге болатын еншілес ұйымдағы инвестициялар және уақытша айырмалар шолу жасалған болашақта түзетілмейтін ықтималдық бар.

Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер қолданылған немесе бухгалтерлік теңгерім жасаған күні іс жүзінде қолданысқа енгізілген салық ставкаларын (және салық заңнамаларын) негізге ала отырып, актив алынған немесе міндеттеме төленген кезеңге қолданылатын салық ставкаларын бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активі актив өткізілуі мүмкін шотқа салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар сол көлемде ғана танылады. Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған тиісті салық жеңілдігін өткізуден артық ықтималдық жоқ сол көлемде кемітіледі.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтеуге ҚҚС ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС шегерілген ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатудың нөлдік ставкасы бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Байланысты тараптар

Байланысты тараптар Топтың акционерлерін, негізгі басқарушы персоналды, қауымдасқан ұйымдарды және дауыс беретін акциялардың біршама үлесі тікелей немесе жанама Топтың акционерлеріне немесе негізгі басқарушы персоналына тиесілі ұйымды қамтиды.

Шартты міндеттемелер және шартты активтер

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Мұндай міндеттемелер туралы деректер экономикалық пайдаларды құрайтын ресурстар ағынының ықтималдығы аз болып табылған жағдайды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылады.

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Егер мұндай активтерге байланысты экономикалық пайдаларды алудың жеткілікті ықтималдығы болған жағдайда, көрсетілген активтер туралы деректер ескертпелерде ашылады.

Кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғанда болған және есепті күнгі Топтың қаржылық жағдайы туралы қосымша ақпараты бар оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар мәнді болса, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылады.

Өзара есеп

Шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімде тек таза сальдо көрсетілген қаржы активтері мен міндеттемелерінің өзара есебі заңды бекітілген өзара есеп жүргізу құқығы және міндеттемелерді реттеумен бір уақытта активті өткізу ниеті болған кезде ғана жүзеге асырылады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ

ҚЕХС-ға сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау көрсетілген актив есептілігіне, міндеттемелер мен шартты активтерге және шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаған күнгі міндеттемелерге әсер ететін бағалаулар мен жол берулерді, сондай-ақ есептілікте көрсетілген активтерді, міндеттемелерді, кірістерді, шығыстарды және шартты активтер мен есепті кезең ішіндегі міндеттемелерді пайдалануды Топ басшылығының пайдалануын талап етеді. Нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есепті күнге бағаның айқындалмауының болашаққа және өзге де негізгі көздерге қатысты және келесі есепті жыл ішіндегі активтер мен міндеттемелердің теңгерім құнына біршама түзету енгізу қажеттігінен пайда болған елеулі тәуекелді көтеретін негізгі болжамдары төменде қарастырылады:

Мұнай мен газдың қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау тозу, ескіру және амортизация бойынша Топтың есеп айырысуында маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ кен орындарын өңдеуге қатысты инвестициялық шешімдерді қабылдау үшін басшылық та қолданатын ұзақ мерзімді жоспарлық бағаны пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлық бағаларды пайдалану жыл аяғына іркілу бағасын пайдалануға тән тұрақсыздықтың әсерін жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлық бағалар бойынша болжам өнім өндіру бойынша қызметтің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газ қорларын бағалау үшін неғұрлым қолайлы негізді береді деп санайды.

Қорлардың барлық бағасы айқындалмаудың кейбір деңгейін білдіреді. Айқындалмаушылық негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтінде қол жетімді сенімді геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ (жалғасы)

Мұнай мен газдың қорлары (жалғасы)

Айқындалмаушылықтың салыстырмалы деңгейі екі негізгі санаттың біріне қорларды жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорлар. Дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда дәлелденген қорларды тартуға үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды тарту мүмкіндігіне қатысты прогрессивті түрде өсіп келе жатқан айқындылықтың болмауын көрсету үшін өңделген және өңделмеген қорларға бұдан әрі бөлінуі мүмкін. Жыл сайын баға талданады және түзетіледі. Түзетулер қолда бар геологиялық деректерді, кәсіпшілік өлшемдерін немесе өнім туралы деректерді; жаңа деректердің болуын; немесе бағалар бойынша болжамдарға өзгерістерді бағалау немесе қайта бағалау салдарынан пайда болады. Қорларды бағалау қайтарымды арттыруға арналған жобалардың қолданылу, пластың өнімділігіне өзгерістер немесе өңдеу стратегиясына өзгерістер салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген қорлар тозуды, ескіруді және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыстың көлеміне үйлесімді амортизация ставкасын есептеуге пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген өңделген қорлардағы кему тозуға, ескіруге және амортизацияға (өндірудің тұрақты деңгейі кезінде) аударымдардың ұлғаюына, кірістің кемуіне әкеледі және мүлктің теңгерім құнында тікелей кемуге де әкелуі мүмкін. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелер

Белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілеріне сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелері барлық өнімді ұңғымаларды біртіндеп жабуға және құбыр арналарын, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарт аумағын қалпына келтіру сияқты түпкілікті жабу бойынша қызметке жатады. Лицензияның қолданылу мерзімі Топтың қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша міндеттемелерді өтеудің есеп мерзімі әрбір лицензиялық кезең аяқталған күн болып табылады. Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық жағынан негіздемелі түрде пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі қажет болса, онда көрсетілген міндеттемені ұңғымаларды жою бойынша қосымша шығыстарды және жабу бойынша соңғы шығыстардың біршама өсіруі мүмкін. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісімшарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты. Ешқандай да міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама пайымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық ставканы пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ (жалғасы)

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және *«Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалтына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер»* 1 Интерпретацияға сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі. Жабуға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Түпкілікті жабуға шығындарға жатқызылатын айқындықтың болмауы күтілетін ақша ағындарын дисконттау әсерінен кемітіледі. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақ жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және 2009 жылғы 31 желтоқсандағы міндеттемелерді анықтау үшін пайдаланылған дисконттау ставкасы тиісінше 2,0%-ден 5,0% дейін және 6,3%-дан 12% дейін құрады (2008 жылы: 2,0%-ден 5,5% дейін және 6,0%-дан 12% дейін; 2007 жылы: 2,0%-ден 6,0% дейін және 7,0%-дан 15,5% дейін). Активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер *23-ескертпеде* ашып көрсетілген.

Экологиялық оңалту

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпарат және қалпына келтіру жөніндегі күтілетін жоспарлар негізінде анықталады және егер рәсімдер мерзімі тиісті органдармен келісілмесе, дисконтталмаған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық нормативтік базаның талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-ның («ҚМГ ҰК» Қордың еншілес ұйымы) еншілес ұйымы «ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ (ҚМГ БӨ) 100% Қоршаған ортаны қорғау министрлігімен 2005 жылғы шілдеде қол қойған өзара түсіністік туралы меморандумға сәйкес Топ өндіруді бастауға қатысты мұнай өндірудің нәтижесі болып табылған су мен топырақтың кейбір ластануына жауапкершілікті өзіне алуға келісті. Осы қаржылық есептілік шыққан күнгі қалпына келтіру жөніндегі жоспардың көлемі және мерзімі Үкіметпен келісілмеді. Тиісінше міндеттеме дисконтталмады. Өйткені, міндеттемелердің бастапқы мерзімі әлі белгіленген жоқ және басшылық он жылға дейінгі кезең ішінде қалпына келтіру жөніндегі жоспарды орындауды негіздемелі түрде күтуде. Топ 2010 жылы көтерілуі тиісті шығындардың бөлігін қоспағанда, ұзақ мерзімді ретінде осы міндеттемені жіктеді. Экологиялық жағынан оңалту бойынша резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге, қоғамдық күтуден, аумақтық жағдайларды қолға түсіру мен талдауға өзгерістер және тазалау технологияларына өзгерістер салдарын бағалаудан ерекшеленуі мүмкін. Экологиялық жағынан оңалтуға қатысты қосымша айқындықтың болмауы *45-ескертпеде* ашылған. Экологиялық жағынан оңалтуға міндеттемелер бойынша резервке өзгерістер *23-ескертпеде* ашылған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ (жалғасы)

Негізгі құралдардың және гудвилдің құнсыздануы

Қаржылық жағдай туралы есепті жасаудың әрбір күнінде Топ активтерді құнсыздану мәніне қайта қарайды. Егер мұндай белгілер болса немесе егер құнсыздану мәніне жыл сайын тестілеу өткізу талап етілсе, онда Топ активтің өтелетін құнына бағалауды жүзеге асырады. Активтің өтелетін құны – бұл мына шамалардың ең үлкені: сатуға жұмсалатын шығынды және активті пайдалану құндылығын шегере отырып, ақша ағындарын генерациялайтын активтің немесе бөлімшенің әділ құны. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы генерациялайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив генерацияламаса ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің теңгерім құны өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив құнсызданған ретінде қаралады және оның құны өтелетін сомаға дейін кемітіледі. Пайдалану құнын бағалау кезінде күтілетін ақша ағындары активтер тобы үшін тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконт ставкасын пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады.

Негізгі құралдардың және гудвилдің құнсыздануын анықтау құнсыздану себебін, мерзімін және сомасын қамтитын, бірақ шектелмейтін пайымдауларды пайдалануды болжайды. Құнсыздану қайта бәсекелік орта, саланың күтілетін өсімі, болашақта қаржыландыруға қол жеткізудегі өзгерістер, технологиялық ескіру, қызметтер көрсетуді тоқтату, орнын басуға ағымдағы шығындар және құнсызданудың болуын көрсететін басқа да жағдайлардың өзгеруі сияқты факторлардың көп болуына негізделеді.

Өтелетін сома және әділ құн, әдетте, нарыққа қатысушының негіздемелі болжамын қамтитын ақша қаражатының дисконтталған ағыны әдісінің көмегімен анықталады. Құнсыздану көрсеткіштерін белгілеу, ақша қаражатының болашақ ағындарын бағалау және активтердің (немесе активтер топтарының) әділ құнын анықтау ақша қаражатының күтілген ағындарының, қолданылатын дисконт ставкасының, пайдалы қызмет мерзімі және қалдық құнның құнсыздану көрсеткіштерін анықтау мен растауға қатысты мәнді пайымдауларды басшылықтан талап етеді.

Тудырушы бірліктің өтелетін сомасын анықтау басшылықтың бағасын пайдалануды болжайды. Пайдалану құнын анықтауға пайдаланылған әдістер ақша қаражатының дисконтталған ағынының әдісін қамтиды. Пайдаланылатын әдіснамаларды қоса алғанда, бұл бағалар әділ құнға және ең соңында негізгі құралдардың және гудвилдің кез келген құнсыздануына біршама әсер етуі мүмкін.

2009 жылы Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте 13.526 миллион теңге (2008 жылы: 3.680 миллион теңге) мөлшерінде құнсызданудан шығынды және 36.743 миллион теңге (2008 жылы: 29.216 миллион теңге) мөлшерінде гудвилдің құнсыздануын таныды (*7 және 8-ескертпелер*).

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Топ әрбір есепті күнгі негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін қайта қарайды және егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер 8 *«Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер»* БЕХС-ке сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

«Интергаз Орталық Азия» АҚ-тың Мемлекетпен арасындағы Шарт 45-*ескертпеде* қарастырылады және 12 *«Қызметтер концессиясының шарты»* түсіндіруіндегі қарау саласынан шығарылған концессиялық келісім болып табылады (өйткені цедент Топ негізгі сатып алушылармен шарт жасасқан бағаны бағаламайды). Кейінгі толықтырулар немесе Шарт бойынша басқарудағы активтердің деректері бойынша жетілдіру Шарттың қолданылу кезеңіне байланысты емес қалған қызметтің бағаланған мерзімі ішінде капиталданады және амортизацияланады, өйткені Үкімет егер Шарт ұзартылмаған жағдайда, теңгерім құнын өтеуге міндетті.

Кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтер

Кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясының табысты қолданылуының негізінде танылуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі. Кейінге қалдырылған салық жөніндегі танылған активтердің сомасы 2009 жылғы 31 желтоқсанда 44.219 миллион теңгені құрады (2008: 13.558; 2007: 6.555). Неғұрлым нақты ақпарат 40-*ескертпеде* қамтылған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАР ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ (жалғасы)

Салық салу

Салық салынатын кіріс 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген салық заңнамасына сәйкес есептеледі. Топ 2009 жылы салық салынатын кірістің 20% ставкасы бойынша есептеп, төлейді. 2009 жылғы қарашада Қазақстан Республикасының Үкіметі заң қабылдады, оған сәйкес 2010 және 2011 жылдары бастапқыда қабылданған КТС ставкаларын біртіндеп 17,5% және 15% дейін төмендету тиісінше біршама ұзақ мерзімге қалдырылады. Түзетулерге сәйкес белгіленген КТС ставкалары 2013 жылы 17,5%-ға дейін, 2014 жылы және одан әрі 15%-ға дейін төмендетілетін болады. Жоғарыда айтылған заңға сәйкес бастапқыда қабылданған пайдалы қазбаларды өндіруге салық ставкасын 2010 жылы 1%-ға және 2011 жылы тағы 1%-ға ұлғайту да біршама ұзақ мерзімге көшіріледі. Нәтижесінде, 2009 жылғы ставкалар 2012 жылды қоса алғандағы кезеңге дейін күшін сақтайды, онда олар тиісінше 2013 және 2014 жылдары ұлғаяды.

Мерзімі өткен салық КТС қатысты да, сонымен қатар ҮПС қатысты да есептеледі. Мерзімі өткен КТС мен ҮПС 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын Қазақстан Республикасының жаңа Салық кодексінде көзделген күтілетін ставкалар бойынша жер қойнауын пайдалануға келісімшарттарға таңылған активтердегі және міндеттемелердегі уақытша айырмаларға есептеледі. Мерзімі өткен КТС және ҮПС базалары жоғарыда айтылған жаңа салық кодексінде қабылданған салық заңнамаларының талаптары бойынша есептеледі және *40-ескертпеде* ашылған.

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде басшылық, егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, ол сәтті шағымдана алады деп Топ дауласпайтын немесе санамайтын салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларының ықтимал міндеттемелері ретінде қарайды. Мұндай анықтау мәнді пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, жер қойнауын пайдалануға Топтың келісімшарттарында салық салу талабына түзету, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. *23-ескертпеде* ашылған салық тәуекелдері бойынша резерв, негізінен, 2002 жылдан бастап 2006 жылды қоса алғандағы кезеңге шикі мұнайды экспорта сатуға қатысты трансферттік баға белгілеу туралы қазақстандық заңнаманы Топтың қолдануына жатқызылады. Салық салуға жатқызылған қалған айқындылықтың болмауы *45-ескертпеде* ашылған.

Кәсіпорындарды біріктіру кезінде алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құны

Топ бағаларды пайдалануды болжайтын олардың әділ құны бойынша кәсіпорындарды біріктіру бойынша мәмілелер шеңберінде сатып алынған немесе өзіне қабылданған сәйкестендірілетін активтерді, міндеттемелерді және шартты міндеттемелерді сатып алған күні бөлек ескеруге міндетті. Мұндай бағалар болашақтағы ақша ағынын болжау және басқа да болжамдарды әзірлеу кезінде субъективті пайымдаулардың біршама үлесін көздейтін бағалау әдістеріне негізделеді. Топ 2009 жылы кейбір компаниялардағы үлес сатып алды және 2009 жылғы 31 желтоқсанда Топ сатып алынған компаниялардың сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалауды аяқтамады және нәтижесінде осы сатып алуды олардың алдын ала сомасы бойынша ескерді. 2010 жылы әділ құнды анықтауды аяқтау сәйкестендірілетін активтердің, міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің ескерілген сомасына біршама түзетуге әкелуі мүмкін. Неғұрлым егжей-тегжейлі ақпарат *5-ескертпеде* берілген.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Осы модельдердің бастапқы деректері ретінде мүмкіндігінше бақыланатын нарықтардан ақпарат пайдаланылады, алайда бұл іс жүзінде жүзеге асырылмайтын болған сол жағдайларда, әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдау өтімділік тәуекелі, кредит тәуекелі және құбылмалылық ретінде осындай бастапқы деректердің есебін қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржы есептілігінде көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАР ЖӘНЕ ПАЙЫМДАУ (жалғасы)

Қызметкерлерге төлем бойынша міндеттеме

Топ зейнетке шыққаннан кейінгі белгіленген төлемдер және осыған байланысты ағымдағы қызметтердің құны бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын анықтау үшін бағалаудың актуарлық әдісін пайдаланады (*24-ескертілме*). Бұл сыйақы болжанылған жұмыс істеп жатқан және жұмыстан кеткен қызметкерлердің болашақтағы мінездемелеріне қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыста немесе одан кейін қайтыс болу, персонал санының өзгеруі бойынша статистика және басқалар), сондай-ақ қаржылық жорамалдарды (дисконттау ставкасы, болашақтағы жылдық материалдық көмек, болашақтағы жылдық ең төменгі жалақы, темір жол билетінің болашақтағы орташа құны) пайдалануды талап етеді.

Клиенттерге және қаржы мекемелеріне қарыздар бойынша құнсызданудан болған шығындар

Әрбір есепті күнге Топ құнсызданудан болатын шығындар пайдалар мен шығындар туралы есепте ескерілуі қажеттілігін бағалау үшін клиенттер мен кредит мекемелеріне қарыздардың әрқайсысы бойынша өздерінің маңыздылығына талдау жүргізеді. Атап айтқанда, басшылықтың пайымдауы құнсызданудан болатын шығынды анықтау кезінде болашақ ақша ағынының сомасы мен мерзімін бағалауда талап етіледі. Мұндай ақша ағынын бағалау кезінде Топ қарыз алушының қаржы жағдайы мен құнсыздануды іске асырудың таза құны туралы пайымдаулар шығарады. Бұл бағалар факторлар қатарында жорамалдарға негізделген және нақты нәтижелері болашақта резервке өзгерістер әкелетін өзгелер болуы мүмкін.

Содан соң, бөлек-бөлек бағаланған және құнсызданбаған қарыздар және барлық жекеше маңызы жоқ қарыздар жиынтықта, оған қатысты объективті куәлік бар, бірақ әсері анық болып табылмайтын шығын жағдайы болуының салдарында резерв құру қажеттілігін анықтау үшін ұқсас тәуекел сипаттамалары бар активтер тобында бағаланады.

Жиынтық бағалау кредиттік қоржын деректерін (кредит сапасы, мерзімін ұзарту деңгейі, кредитті пайдалану, қамтамасыз етуге қарыздың қарым-қатынасы және т.б. сындылар), тәуекелдер мен экономикалық көрсеткіштер шоғырлануын (оның ішінде жұмыссыздық деңгейі, жылжымайтын мүлікке бағалар индекстері, ел тәуекелі және әртүрлі бөлек топтардың жұмыс көрсеткіштері) назарға алады. Клиенттер және кредит мекемелеріне қарыздарды құнсыздандыру бойынша шығындар *10-ескертілмеде* және *11-ескертілмеде* біршама егжей-тегжейлі ашылған.

Резервтер

Топ күмәнді дебиторлық берешек бойынша резерв құрады. Біршама пайымдаулар күмәнді борыштарды анықтау кезінде пайдаланылады. Күмәнді борыштарды анықтау кезінде клиенттердің тарихи әрі күтілетін мінез-құлқы қаралады. Экономикадағы өзгерістер немесе клиенттің жеке шарты осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте күмәнді берешек бойынша резервті түзетуді талап етуі мүмкін. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күмәнді борыштар бойынша резервтер 57.475 миллион теңге (2008: 48.508 миллион теңге) мөлшерінде құрылды (*14 және 16-ескертілмелер*).

5. САТЫП АЛУ

«Альянс Банк» АҚ сатып алу

2009 жылғы 1 ақпанда Қор және «Альянс Банк» АҚ («Альянс Банк») акцияларының бақылау пакетін ұстаушы болып табылатын «Сеймар Альянс» Қаржы Корпорациясы («САҚК») Альянс Банкті сатып алу-сату шартын жасасты. Шартқа сәйкес Қор барлық мынадай талаптарды жүзеге асыру кезінде 10 теңгеге тіркелген сомаға Альянс Банктің 76% жай дауыс беруші акцияларын сатып алуға опцион алды:

- Қордың Альянс Банкті тікелей иеленуіне мүмкіндік беретін Қазақстан Республикасының кейбір заңдарына және заңға тәуелді актілерге түзетулер;
- Қордың Альянс Банке 24 миллиард теңге сомасында депозит орналастыруы;
- ҚҚА тарапынан сатып алуға рұқсат;
- Қажеттілік болған кезде Қазақстан Республикасы Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды бақылау агенттігі тарапынан сатып алуға рұқсат.

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Альянс Банк» АҚ сатып алу (жалғасы)

Осы талаптар Қордың бақылауында болды және көбінесе формальды болды.

2009 жылы 2 ақпанда Қор мен Альянс Банк Альянс Банктің қаржылық тұрақтылығын қолдау және одан әрі капиталдандыру үшін 24 миллиард теңге мөлшерінде Альянс Банке депозит орналастыруға банктік депозит туралы келісімге қол қойды. Бұдан басқа, 2009 жылы ақпанда Қор мен САҚК Қордың пайдасына Альянс Банктің 7.324.548 дана шығарылған жай акцияларының кепілі туралы келісім жасасты. САҚК-тің депозит сомасын қайтарғаннан кейін де кепіл шартын тоқтату өкілеттігі жоқ. Келісім 76% дауыс беруші акцияларға бақылауды Қорға беруге әкелді.

Альянс Банк кейбір өздерінің міндеттемелері бойынша төлемдерді тоқтатты және өз міндеттемелерін қайта құрылымдау туралы өз кредиторларымен келіссөздер бастады. 2009 жылы 6 шілдеде Банк қайта құрылымдауға қатысты кредиторлардың үйлестіру комитетімен өзара түсіністік туралы меморандум жасасты. 2009 жылғы 21 шілдеде ҚҚА қайта құрылымдау және қайта капиталдандырудың индикативтік жоспарын бекітті. Қордың Альянс Банктің 76% жай дауыс беруші акцияларын сатып алу бойынша опционын орындау шешімі қайта құрылымдауды табысты аяқтау талаптарының бірі болып табылады (47-ескертілме).

Жоғарыда қарастырылған оқиғалардың нәтижесінде Қор Альянс Банкке бақылау алды. Мәміле сатып алу әдісін пайдалана отырып, кәсіпорындарды біріктіру ретінде ескерілді.

Сатып алған күнгі Альянс Банктің сәйкестентендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құны және тікелей сатып алу алдында ҚЕҚС бойынша тиісті теңгерім құны былайша берілді:

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құны*	Ағымдағы құны
Негізгі құралдар	28.610	32.553
Материалдық емес активтер	1.532	1.532
Клиенттерге қарыздар	372.409	435.264
Қаржы активтері	167.826	189.638
Кредит мекемелеріндегі қаражат	44.357	44.357
Ақша қаражаты және олардың баламалары	11.664	11.664
Өзге де активтер	11.572	11.572
Активтердің жиыны	637.970	726.580
Қарыздар	230.933	506.223
ҚР Үкіметінен қарыздар	19.074	19.434
Клиенттердің салымдары	187.370	188.148
Резервтер	136.972	136.972
Қаржылық міндеттемелер	54.751	97.255
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	8.870	8.870
Міндеттемелердің жиыны	637.970	956.902
Таза активтер	—	
Минус: азшылық үлесі (24%)	—	
Алынған таза активтер жиыны	—	
Сатып алу кезінде пайда болған гудвил	—	
Сатып алудың жалпы құны	—	
Еншілес ұйымдармен сатып алынған таза ақша қаражаты	11.664	
Төленген ақша қаражаты	—	
Ақша қаражатының таза ағыны және олардың баламалары	11.664	

* Сатып алу күнгі міндеттемелердің әділ құны банктің борыштарын болашақта қайта құрылымдауды ескере отырып, анықталды. (47-ескертілме).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Альянс Банк» АҚ сатып алу (жалғасы)

Сатып алған күннен бастап Топтың жалғасушы қызметінен кезеңдегі түсімдегі және шығыстағы Альянс Банктің үлесі тиісінше 89.123 миллион теңгені және 255.011 миллион теңгені құрады. Егер біріктіру жыл басында орын алған болса, 2009 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Топтың таза шығыны 627.769 миллион теңгені құрайтын еді, ал 2009 жылы 31 желтоқсандағы аяқталған жылғы түсім 2.915.351 миллион теңгені құрайтын еді.

2009 жылы 30 желтоқсанда «Банктер және банктік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қаржы Нарығы мен Қаржы Ұйымдарын Реттеу және Қадағалау агенттігі (бұдан әрі – «ҚҚА») Үкіметке 1 теңгеге «Альянс Банк» АҚ-ның 100% барлық орналастырылған акцияларын Қордың сатып алуы туралы ұсынды, Үкімет шешім қабылдады. «Альянс Банк» акцияларын сатып алу туралы шарттың шеңберінде Қор банкті қосымша капиталдандыру бойынша өзіне міндеттеме алды (45, 47-ескертпелер).

«БТА Банк» АҚ сатып алу

2009 жылы 2 ақпанда «Банктер және банктік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес ҚҚА Үкіметке «БТА Банк» акцияларының бақылау пакетін Қордың сатып алуы туралы ұсынды, Үкімет шешім қабылдады. Бір акцияның бағасы 8.401 теңгеден жалпы сомасы 212.095 миллион теңгеге қосымша 25.246.343 акция шығару арқылы сатып алу жүзеге асырылды, оның нәтижесінде банктің капиталындағы Қордың үлесі 75,1% құрады.

Сатып алу күнгі БТА Банкінің сәйкестендірілген активтері мен міндеттемелерінің әділ құны және тікелей сатып алу алдындағы ҚЕХС бойынша тиісті теңгерім құны былайша берілген:

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн *	Ағымдағы құны
Негізгі құралдар	14.132	14.132
Материалдық емес активтер	49.306	37.420
Қауымдасқан компанияларға инвестициялар	90.421	72.663
Клиенттерге қарыздар	1.571.188	1.571.188
Кредит мекемелердегі қаражат	73.619	66.427
Қаржы активтері	237.077	177.080
Мерзімі ұзартылған салық бойынша актив	4.948	4.948
Өзге де ағымдағы активтер	44.571	44.572
Міндетті резервтер	62.152	62.152
Ақша қаражаты және олардың баламалары	266.848	266.848
Активтердің жиыны	2.414.262	2.317.430
Қарыздар	825.966	1.836.916
ҚР Үкіметінен қарыздар	1.709	1.709
Клиенттердің салымдары	859.950	841.062
Резервтер	101.836	101.836
Қаржылық міндеттемелер	71.131	32.733
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттеме	4.366	—
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	34.201	34.200
Міндеттемелердің жиыны	1.899.159	2.848.456
Минус: БТА Банкі деңгейіндегі азшылық үлесі	(14.420)	
Таза активтер	500.683	
Минус: еншілес ұйымдардың азшылық үлесі (24,9%)	(124.670)	
Алынған таза активтердің жиыны	376.013	
Сатып алынған активтердің таза әділ құнының жалпы сатып алу құнынан артуы	(163.918)	
Жалпы сатып алу құны	212.095	

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«БТА Банк» АҚ сатып алу (жалғасы)

Миллион тенгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн *
Еншілес ұйымдар сатып алған таза ақшалай қаражат	266.848
Төленген ақшалай қаражат	(212.095)
Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза ағыны	54.753

* Сатып алу күнгі міндеттемелердің әділ құны банктің борыштарын болашақта қайта құрылымдауды ескере отырып, анықталды (47-ескертіпте).

Сатып алған күннен бастап Топтың жалғасушы қызметінен кезеңдегі түсімдегі және шығыстағы БТА Банктің үлесі тиісінше 222.139 миллион теңгені және 728.625 миллион теңгені құрады. Егер біріктіру жыл басында орын алған болса, 2009 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Топтың таза шығыны 625.669 миллион теңгені құрайтын еді, ал 2009 жылы 31 желтоқсандағы аяқталған жылғы түсім 2.948.801 миллион теңгені құрайтын еді.

«БТА Банк» және «Альянс Банк» қаржы институттары мен даму институттары сегментінің бөлігі болып табылады (46-ескертіпте).

«Қазақстан Петрокемикал Индастрис» АҚ («ҚПИ») сатып алу

2009 жылы 26 ақпанда Топтың еншілес ұйымы «ҚазМұнайГаз ҰК» АҚ («ҚМГ ҰК») 4.840 миллион теңгеге «ҚПИ» 50% акцияларын сатып алуға шарт жасасты. «ҚПИ» негізгі қызметі мұнай-химия өнімдерінің өндірісін (негізінен, битум) дамыту болып табылады және сондықтан, қазіргі уақытта «ҚПИ» өндірістік қызметті жүргізбейді. Сатып алғанға дейін 2009 жылы Топ «ҚПИ»-да 50% акцияны иеленді, онда үлестік қатысу әдісі ескерілді. Осы инвестициялар 3.967 миллион теңгеге сатып алынды және 2009 жылы қосымша үлесті сатып алу сәтінде толығымен құнсыздандырылды. Тиісінше, осы сатып алудан кейін Топ «ҚПИ»-ды бақылайтын болды, ол Топтың еншілес ұйымы болды. «ҚПИ» сатып алуда сатып алу әдісі бойынша ескерілді.

Сатып алу күнгі «ҚПИ» сәйкестендірілген активтерінің, міндеттемелерінің және шартты міндеттемелерінің әділ құны кестеде берілген:

Миллион тенгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн	Ағымдағы құны
Негізгі құралдар	10.259	10.259
Материалдық емес активтер	9	9
Тауарлық-материалдық қорлар	150	150
Сауда дебиторлық берешек	414	414
Өзге де ағымдағы активтер	63	63
Ақша қаражаты және оның баламалары	3	3
Активтердің жиыны	10.898	10.898
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттеме	1.830	1.830
Қарыздар	110	110
Сауда кредиторлық берешек	2.132	2.132
Төлеуге өзге де салықтар	209	209
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	182	182
Міндеттемелердің жиыны	4.463	4.463
Таза активтер	6.435	6.435

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Қазақстан Петрокемикал Индастрис» АҚ («ҚПИ») сатып алу (жалғасы)

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн
Сатып алынған таза активтердің жиыны (50%)	3.218
Сатып алу кезіндегі гудвилл (8-ескертуге)	1.622
Жалпы сатып алу құны	4.840
Минус: еншілес ұйымдар сатып алған ақша қаражаты	(3)
Ақша қаражатының таза ағыны	4.837

Жалпы сатып алу бағасы 4.840 миллион теңге мөлшерінде ақшалай төлемді қамтиды.

Егер сатып алу жыл басында орын алған болса, бұл бір жылға Топтың таза шығыны мен түсіміне біршама ықпал етпейтін еді. Сатып алу сәтінен бастап Топқа жатқызылатын 2.865 миллион теңге мөлшерінде «ҚПИ» таза шығыны Топтың жиынтық кірісі туралы шоғырландырылған есепке енгізілген.

Сатып алу кезіндегі гудвилл пайдаға жатқызылады, ол Қазақстанда мұнай-химия саласын одан әрі дамытудан алынатын болады.

«Қазақстан Пайплайн Венчурз» («ҚПВ») және «Каспиан Пайплайн Венчурз» («КасПВ») сатып алу

2009 жылғы 14 сәуірде ҚМГ ҰК жалпы сомасы 250 миллион АҚШ долларға (37.708 миллион теңгеге баламалы) «Амоко Қазақстан Инк.»-ден (BP Corporation North America Inc.-тың еншілес ұйымы) «ҚПВ» және «КасПВ» 49,9% үлесін және «КасПВ»-дан «Амоко Қазақстан Инк.» векселін сатып алуға шарт жасасты. ҚПВ «Каспий Құбыр Консорциумы»-да («КТК») 1,75% акцияны иеленетін холдинг компаниясы болып табылады. «КасПВ» қаржыландыру мақсаты үшін құрылған аралық компания болып табылады. Екі компания да ҚМГ ҰК және «Амоко Қазақстан Инк.» тарапынан «КҚК» қызметін қаржыландыру мақсатында құрылды. «КҚК» қызметін қаржыландыруды «Амоко Қазақстан Инк.» жүзеге асырды, ол «КасПВ» пайдасына төлемдер жүргізді, ол бұдан әрі «ҚПВ»-ға және одан әрі «КҚК»-ға ауыстырылды.

Сатып алғанға дейін 2009 жылы Топ «ҚПВ» және «КасПВ»-да 50,1% үлесті иеленді. Алайда, ҚМГ ҰК, «КҚК», «ҚПВ» және «КасПВ» арасындағы қаржылық уағдаластық нәтижесінде Топтың «КҚК»-да «ҚПВ»-ның 1,75% үлесінен 50% үлеске құқықтардан басқа, «ҚПВ» және «КасПВ» активтері мен міндеттемелеріне құқықтары болған жоқ.

«ҚПВ» және «КасПВ»-да 49,9% үлесті сатып алу және «Амоко Қазақстан Инк.»-ке төлеуге «КасПВ» векселі бойынша берешекті өтеу активтерді және оларға тиісті міндеттемелерді сатып алу ретінде ескерілді.

250 миллион АҚШ доллары көлемінде жалпы сатып алу құны үш траншқа төлеуге жатады. Тиісінше жалпы сатып алу бағасы 228.679 мың АҚШ доллары (34.481 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде әділ құнға келтірілді. «КҚК»-нан алынатын вексель жылдық 6% сыйақы ставкасы бар АҚШ долларында көрсетілген. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «КҚК»-нан алынатын вексельдің теңгерім құны 16.075 миллион теңгені құрады.

34.480 миллион теңге мөлшерінде жалпы сатып алу құны мынадай тәртіппен сатып алынған активтер мен міндеттемелерге жатқызылды:

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Қазақстан Пайплайн Венчурз» («ҚПВ») және «Каспиан Пайплайн Венчурз» («КасПВ») сатып алу
(жалғасы)

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн
«КҚК»-ға инвестициялар	16.671
Қауымдасқан компаниядан алынатын вексель («КҚК»)	16.339
Өзге де ағымдағы активтер	1
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6.674
Активтердің жиыны	39.685
Төлеуге салықтар	861
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	4.344
Міндеттемелердің жиыны	5.205
Сатып алынған таза активтер	34.480

Топ «ҚПВ» және «КасПВ» активтері мен міндеттемелерін сатып алу шеңберінде қауымдасқан компанияның үлесін кезең-кезеңімен сатып алуды да ескерді, оның нәтижесінде «КҚК»-ға қатысу үлесі 20,75%-ға дейін ұлғайды.

Мыналарды сатып алу кезіндегі ақша қаражатының ағыны:

Миллион теңгемен	
Сатып алынған таза ақша қаражаты	6.675
Төлеуге ақша қаражаты (ағымдағы құнға келтірілген)	(34.481)
«Амоко Қазақстан» векселі үшін мерзімі ұзартылған төлемдер (ағымдағы құнға келтірілген)	11.532
«ҚПВ» және «КасПВ»-дағы үлеске мерзімі ұзартылған төлемдер (ағымдағы құнға келтірілген)	7.991
Ақша қаражатының таза ағыны	(8.283)

«ҚПВ» және «КасПВ» үлестеріне мерзімі ұзартылған төлемдер бойынша берешектің теңгерім құны 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 8.405 миллион теңгені құрады.

«Refinery Company RT» ЖШС сатып алу

2009 жылғы 4 тамызда ҚМГ ҰК «Refinery Company RT» ЖШС-да («МӨЗ») 100% үлес сатып алды. МӨЗ «Павлодар мұнай-химия зауыты» АҚ («ПМХЗ») жарғылық капиталының 58%-ын иеленеді. ПМХЗ Қазақстанда орналасқан мұнай өңдеу зауыты болып табылады. ПМХЗ жарғылық капиталының қалған 42%-ы Үкіметке тиесілі Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетіне тиесілі.

МӨЗ сатып алу сатып алу әдісін пайдалана отырып ескерілді. 2009 жылғы 31 желтоқсанда ҚМГ ҰК сатып алынған сәйкестендірілетін активтерге, міндеттемелерге және шартты міндеттемелерге өз үлесінің әділ құнын бағалауды аяқтай алмады. Сатып алу күнгі әділ құнның алдын ала сомасын пайдалана отырып, сатып алу ескерілді.

Сатып алу күнгі МӨЗ сәйкестендірілетін активтері, міндеттемелері және шартты міндеттемелері әділ құнының алдын ала сомасы және ҚЕХС бойынша бастапқы теңгерім құны былайша берілген:

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (ЖАЛҒАСЫ)

«Refinery Company RT» ЖШС сатып алу (жалғасы)

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған алдын ала әділ құн	Ағымдағы құны
Негізгі құралдар	16.812	16.812
Материалдық емес активтер	25	25
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша активтер	83	83
Өтеуге ұзақ мерзімді ҚҚС	1.984	1.984
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	2.184	2.184
Сауда дебиторлық берешек	331	331
Тауарлық-материалдық қорлар	3.795	3.795
Табыс салығы бойынша артық төлем	124	124
Өзге де ағымдағы активтер	271	271
Ақша қаражаты және олардың баламалары	363	363
Активтердің жиыны	25.972	25.972
Сауда кредиторлық берешек	249	249
Алынған аванстар	2.768	2.768
Төлеуге өзге де салықтар	303	303
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	547	547
Резервтер	58	58
Міндеттемелердің жиыны	3.925	3.925
Таза активтер	22.047	
Минус: МӨЗ еншілес ұйымындағы азшылық үлесі	(3.141)	
Таза активтердегі сатып алынған үлес	18.906	
Сатып алу кезінде пайда болған гудвилдің алдын ала құны (8-ескертпе)	162.054	
Жалпы сатып алу құны	180.960	

Жалпы сатып алу құны 180.960 миллион теңге болатын ақша сомасын қамтиды.

Мыналарды сатып алу кезіндегі ақша қаражатының ағыны:

Миллион теңгемен	
Еншілес ұйымдармен бірге сатып алынған таза ақша қаражаты	363
Төленген ақша қаражаты	(180.960)
Ақша қаражатының таза ағыны	(180.597)

2009 жылғы Топтың таза шығыны 442 миллион теңге мөлшерінде сатып алу күнінен бастап 2009 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі МӨЗ қызметіне келетін таза шығынды қамтиды. Егер біріктіру жыл басында орын алған болса, Топтың түсімі 2.905.572 миллион теңгені құрайтын еді. Топтың жылдық таза пайдасында МӨЗ үлесі 2.614 миллион теңге мөлшерінде шығынды құрайтын еді (47-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ («ММГ») сатып алу

2009 жылғы 25 қарашада ҚМГ ҰК 50% бірлескен кәсіпорыны «Мангистау Инвестментс Б.В.» («МИБВ») 2.606.462 мың АҚШ долларына (387.711 миллион теңгеге баламалы) ММГ 100% акциясын сатып алды. Сатып алу 3 миллиард АҚШ долларына (сатып алу күні 446.250 миллион теңгеге баламалы) кредит шарты негізінде толығымен қаржыландырылды, ол МИБВ және Қытай Экспорт – Импорт банкі арасында жасалды, ММГ 100% сатып алынған акциясы кепілімен қамтамасыз етілді.

МИБВ 50% үлесі Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Сатып алу әдісі бойынша МИБВ шоғырландырылған қаржылық есептілігінде ММГ сатып алу ескерілген.

2009 жылғы 31 желтоқсанда МИБВ сатып алынған сәйкестендірілетін активтерге, міндеттемелерге және шартты міндеттемелерге әділ құнды бағалауды аяқтай алмады. Сатып алу күнгі әділ құнның алдын ала сомасын пайдалана отырып, сатып алу ескерілді.

Rompetrol Group N.V. ("TRG") еншілес ұйымдарында ашылық үлесін сатып алу

2009 жылы Топ мына еншілес ұйымдарда өзінің үлестік қатысуын ұлғайтты:

- үлестік қатысуды 100% дейін жеткізе отырып, «Rompetrol SA»-да 1.01%;
- үлестік қатысуды 76.39% дейін жеткізе отырып, «Rompetrol Rafinare SA»-да 1.08%;
- үлестік қатысуды 100% дейін жеткізе отырып, «Rompetrol Ukraine LLC» -да 30%;
- үлестік қатысуды 97% дейін жеткізе отырып, «Rompetrol Georgia LLC» -да 2%.

Төленген ақша қаражатының жалпы сомасы 2.166 миллион теңгені құрады. Сатып алынған күнгі сатып алынған таза активтердің теңгерім құны 929 миллион теңгені құрады. Төленген қаражат пен сатып алынған таза активтердің теңгерім құны арасындағы 1.237 миллион теңге айырма бөлінбеген пайдаға жатқызылды.

«Досжан Темір Жолы» АҚ сатып алу

2009 жылғы 11 сәуірде Топ «Досжан Темір Жолы» АҚ (бұдан әрі – «Досжан») жай акцияларын сатып алды. Сатып алу жалпы сомасы 3.090 миллион теңгеге бір акция үшін 1.000 мың теңге баға бойынша қосымша 3.090 акция шығару арқылы жүзеге асырылды, ол Қорды Досжан жарғылық капиталында 85,87% үлеске қамтамасыз етті. Досжан Шар - Өскемен теміржол тармағын салумен айналысады. Құрылыс аяқталғаннан кейін теміржол тармағы мемлекетке берілетін болады, бірақ техникалық қызмет көрсетуді және пайдалануды концессиялық келісімге сәйкес Досжан жүзеге асыратын болады. Сатып алғанға дейін Топ қаржы активтері ретінде ескерілетін, пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша, 2009 жылғы бақылауды сатып алу күні 573 миллион теңге құны бойынша бағаланатын Досжанның 49% акциясын иеленді. Сатып алынған күннен бастап Топ Досжанды бақылайтын болды және осы компания Топтың еншілес ұйымы болды. Досжанды сатып алу активтерді және тиісті міндеттемелерді сатып алу ретінде ескерілді.

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

«Досжан Темір Жолы» АҚ сатып алу (жалғасы)

3.090 миллион теңгеге сатып алу құны активтер мен тиісті міндеттемелер арасында олардың әділ құнына бара-бар былайша бөлінді:

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн
Ұзақ мерзімді активтер	34.038
Тауарлық-материалдық қорлар	32
Сауда дебиторлық берешек	41
Өзге де қысқа мерзімді активтер	90
Ақша қаражаты және олардың баламалары	3.092
Активтердің жиыны	37.293
Қарыздар	25.815
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	266
Сауда кредиторлық берешек	475
Төлеуге өзге де салықтар	41
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	6.611
Міндеттемелердің жиыны	33.208
Таза активтер	4.085
Минус: Азшылық үлесі	(508)
Минус: Топқа бұрынғы тиесілі таза активтердегі үлесі	(487)
Сатып алынған таза активтердің жиыны	3.090

2008 жылғы сатып алу

«Батуми Индастриал Холдингс Лимитед» («БИХЛ») сатып алу

2007 жылғы 12 қыркүйекте Топ 325 миллион АҚШ долларына Терминал Партнерс Лимитедтен «BINL»-дің 100% жай акцияларын сатып алу туралы шарт жасасты. «BINL» «BCPL»-де 50%-дық, Батуми Терминал Лимитедте («БТЛ») 38,12%-дық, Порт Капитал Партнерсте 100%-дық және Батуми Сервисесте 100%-дық қатысу үлесті иеленетін холдинг компаниясы болып табылады. 2008 жылы 5 ақпанда (сатып алынған күні) Топ сатып алғаны үшін 325 миллион АҚШ долларын (39.062 миллион теңге) төледі. Сатып алу әдісін пайдалан отырып сатып алу ескерілді.

«BINL» сатып алынған 100%-ке қатысты сәйкестендірілетін активтердің, міндеттемелердің және шартты міндеттемелердің әділ құн және ҚЕХС бойынша ағымдағы теңгерім құны сатып алу күні былайша берілген:

Миллион теңгемен	Сатып алу кезінде танылған әділ құн*	Ағымдағы құны*
Негізгі құралдар	29.273	22.299
Тауарлық-материалдық қорлар	522	522
Сауда дебиторлық берешек	3.199	3.199
Өтеуге өзге де салықтар	701	701
Ақша және ақша баламалары	1.343	1.343
Активтердің жиыны	35.038	28.064

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. САТЫП АЛУ (жалғасы)

2008 жылғы сатып алу (жалғасы)

«Батуми Индастриал Холдингс Лимитед» («БИХЛ») сатып алу (жалғасы)

Кредиттер мен қарыздар	2.856	2.856
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	780	780
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	1.156	1.156
Кредиторлық берешек	687	687
Төлеуге салықтар	542	542
Ағымдағы қаржы міндеттемелері	1.646	1.646
Міндеттемелердің барлығы	7.667	7.667
Таза активтердегі салып алынған үлес	27.371	
Минус: BCPL инвестициялар	(8.013)	
Жалпы сатып алу құны	19.358	
Сатып алу кезінде пайда болған гудвил (8-ескертілме)	19.704	
Ақша қаражатымен төленген сыйақы	39.062	
Минус: еншілес ұйымдар сатып алған таза ақша қаражаты	(1.343)	
Ақша қаражатының таза ағыны	37.719	

* деректер біріккен кәсіпорындарға үлестердің есебі қатынасында есеп саясатының өзгеруіне байланысты қайта есептелді (3-ескертілме).

«BINL» сатып алу кезінде танылған гудвил ҚМГ ҰК қызметімен «BINL» күтілетін бірлескен қызметіне және олардың активтері мен қызметін біріктіруден түскен өзге пайдаларға жатқызылады.

Негізгі құралдарды бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы жүргізді. Орнын басу құны бағалау жүргізу үшін негіз болды.

6. ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУ ЖӘНЕ БЕРУ ҮШІН ҰСТАЛАТЫН РЕТІНДЕ СЫНЫПТАЛАТЫН АКТИВТЕР

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС» сату («МТС»)

2009 жылғы 14 желтоқсанда Топтың еншілес ұйымы «Қазақтелеком» АҚ («Қазақтелеком») шведтік ұтқыр байланыс операторы «Мобайл Телеком-Сервис» Tele2 Sverige AB-ға өз үлесін сатуға келісім жасасты. Сатып алу-сату келісінде алдын ала талаптар бар, ол мәміле жабық деп жарияланғаннан бұрын орындалуы қажет. Сатып алу-сату келісіміне сәйкес мәмілені жабу 2010 жылғы 31 наурызға дейін болуы қажет. Тиісінше 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС сату және қызметті тоқтатуға арналған топ ретінде жіктеледі.

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС-ның бір жылға қаржылық нәтижелері былайша берілген:

Миллион тенгемен	2009	2008
Көрсетілген қызметтерден түскен кірістер	4.759	3.836
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	(4.190)	(4.656)
Жалпы пайда / (шығын)	569	(820)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(546)	(610)
Өткізу бойынша шығыстар	(841)	(1.435)
Операциялық шығын	(818)	(2.865)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУ ЖӘНЕ БЕРУ ҮШІН ҰСТАЛАТЫН РЕТІНДЕ СЫНЫПТАЛАТЫН АКТИВТЕР (жалғасы)

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС сату («МТС») (жалғасы)

Миллион теңгемен	2009	2008
Қаржыландыру бойынша шығындар	(887)	(978)
Қаржылық кіріс	41	59
(Теріс) / оң бағамдық айырма	(3.518)	383
Өзге де (шығындар) / кірістер	(52)	160
Тоқтатылған қызметтен салық салғанға дейінгі шығын	(5.234)	(3.241)
Корпоративтік табыс салығы бойынша жеңілдік	164	2.827
Тоқтатылған қызметтен есепті жылға шығын	(5.070)	(414)

Сатуға арналған ретінде сыныпталған «Мобайл Телеком Сервис» ЖШС активтері мен міндеттемелерінің негізгі кластары былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009
Активтер	
Негізгі құралдар (7-ескертпе)	14.427
Материалдық емес активтер (8-ескертпе)	21.459
Өтеуге ҚҚС	1.636
Ақша қаражаты және оның баламалары	486
Өзгелер	759
Істен шығу тобының активтері	38.767
Міндеттемелер	
Қарыздар	19.626
Сауда кредиторлық берешек	2.801
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері (40-ескертпе)	2.258
Өзгелер	899
Істен шығу тобының активтеріне жатқызылатын міндеттемелер	25.584
Істен шығу тобына тікелей байланысты таза активтер	13.183

«Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС компанияның таза ақша ағыны:

Миллион теңгемен	2009	2008
Операциялық	(313)	(1.160)
Инвестициялық	(24)	(4.391)
Қаржылық	(561)	5.402
Ақша қаражатының таза ағыны	(898)	(149)

Акцияға пайда:

Мың теңгемен	2009	2008
Тоқтатылған қызметтен базалық және ажарытылған	(556)	(37)

2009 жылы Қазақтелеком Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінен (бұдан әрі мәтін бойынша «Комитет») шарттың талаптарына сәйкес сатып алу – сату шартын бұзу және Комитеттен еншілес ұйым («Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС) бұрын сатып алған «Нұрсәт» АҚ-дағы 18,6% мөлшеріндегі үлесті қайтару туралы хабарлама алды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУ ЖӘНЕ БЕРУ ҮШІН ҰСТАЛАТЫН РЕТІНДЕ СЫНЫПТАЛАТЫН АКТИВТЕР (жалғасы)

Сатуға арналған ретінде сыныпталған активтер

2009 жылғы 4 қыркүйекте Топтың еншілес ұйымы «Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго») Korea Electric Power Corporation (бұдан әрі - «KEPCO») және Samsung C&T Corporation (бұдан әрі - «Samsung C&T Co») акцияларды сатып алу-сату шартын жасасты, оған сәйкес Самұрық-Энерго Балқаш ЖЭС 75% минус бір акциясын сатуы қажет. Самұрық-Энерго басшылығы көрсетілген үлесті сату Балқаш ЖЭС-ке бақылау жасау мүмкіндігінен айрылуға әкеліп соқтыратын қорытындыға келді. Тиісінше 2009 жылғы 31 желтоқсандағы Топтың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте Балқаш ЖЭС-тің активтері мен міндеттемелері істен шығу тобы ретінде сыныпталды. Балқаш ЖЭС-тің көрсетілген үлесін сату 2010 жыл ішінде аяқталатын болатыны күтілуде.

Төмендегі кестеде сатуға арналған ретінде сыныпталған істен шығу тобының активтері мен міндеттемелерінің негізгі санаттары берілген:

<i>Миллион тенгемен</i>	2009	2008
Активтер		
Негізгі құралдар (7-ескертпе)	1.212	–
Өтеуге ҚҚС	1	–
Ақша қаражаты және оның баламалары	99	–
Өзгелер	2.534	–
Істен шығу тобының активтері	3.846	–
Міндеттемелер		
Өзгелер	35	–
Істен шығу тобының активтеріне жатқызылатын міндеттемелер	35	–
Істен шығу тобына тікелей байланысты таза активтер	3.811	–

Акционерге беру үшін ұсталатын ретінде сыныпталатын активтер

Үкіметтің 2009 жылғы 20 шілдедегі №1099, 2009 жылғы 15 желтоқсандағы №2123 қаулыларына сәйкес Қор 2009 жылы мына еншілес ұйымдарды мемлекеттік меншікке беру жөніндегі рәсімдерді әзірлеуге және іске асыруға кірісті:

- «Сарыарқа ӘКК» АҚ («Сарыарқа»)
- «Ертіс ӘКК» АҚ («Ертіс»)
- «Оңтүстік ӘКК» АҚ («Оңтүстік»)
- «Жетісу ӘКК» АҚ («Жетісу»)
- «Тобыл ӘКК» АҚ («Тобыл»)
- «Каспий ӘКК» АҚ («Каспий»)
- «Батыс ӘКК» АҚ («Батыс»)
- «Ұлттық инновациялық қор» АҚ («Ұлттық инновациялық қор»)
- «KazNEX» экспортты дамыту және алға бастыру корпорациясы» АҚ («KazNEX»)

Қор 2009 жылғы тамызда Үкіметтің 2009 жылғы 20 шілдедегі №1100 қаулысына сәйкес 11,3% мөлшерінде «Қазақстандық ипотекалық кредиттерді кепілдендіру қоры» АҚ-ның мемлекеттік акциялар пакетіне алмастырып, «KazNEX» экспортты дамыту және алға бастыру корпорациясы» АҚ-ның 100 % акциясын (282.877 акция) мемлекеттік меншікке берді. 583 миллион теңге сомасында «KazNEX»-тың таза активтерінің істен шығуы бөлінбеген кіріс есебінен Акционерге өзгелей бөлу ретінде ескерілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУ ЖӘНЕ БЕРУ ҮШІН ҰСТАЛАТЫН РЕТІНДЕ СЫНЫПТАЛАТЫН АКТИВТЕР (жалғасы)

Акционерге беру үшін ұсталатын ретінде сыныпталатын активтер (жалғасы)

2009 жылы Қордың меншігіндегі ӘКК акциялар пакеттерін ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетіне сенімгерлік басқаруға беруге және Комитеттің тарапынан қосымша жарналар салдарынан Қордың иелену үлесінің азаюына байланысты Қор 2009 жыл ішінде мына ӘКК-лерді бақылау мүмкіндігінен айрылды: Каспий, Жетісу, Оңтүстік, Ертіс, Тобыл. Бақылаудан айрылған күнгі ӘКК таза активтеріндегі үлесі қауымдасқан ұйым ретінде сыныпталған активтер ретінде танылды.

Жоғарыда көрсетілген еншілес және қауымдасқан ұйымдардағы күтілетін инвестициялардың істен шығуына байланысты 2009 жылы 31 желтоқсанда осы инвестициялар акционерге беру үшін ұсталатын ретінде сыныпталған активтер ретінде танылды.

Үкіметтің 2009 жылғы 15 желтоқсандағы №2123 қаулысына сәйкес Қор мен ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті айырбастау шартын жасасты, айырбастау шартына сәйкес Қор Комитетке «ӘКК» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялардың акцияларын «Павлодар мұнай-химия зауыты» АҚ (42%, бұдан әрі – «ПМХЗ»), «Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ (1,67%, бұдан әрі - ҚБТУ), «Қарағандыгипрошахт» ЖШС (90%) акцияларының мемлекеттік пакеттеріне, жылжымайтын мүлікке және өзге де мүлікке айырбасқа берді. 2010 жылғы 10 наурызда Қор ӘКК акцияларын мемлекеттік меншікке берді және ПМХЗ және ҚБТУ акцияларын алды.

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін Акционерге берілетін ұйымдардың қызмет қорытындылары былайша берілген:

<i>Миллион тенгемен</i>	2009	2008
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	5.058	4.347
Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	(3.367)	(6.003)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(3.781)	(4.893)
Өзгелей кіріс / (шығыс)	1.885	(3.094)
Тоқтатылған қызметтен бастап табыс салғына дейінгі кезеңдегі шығын	(205)	(9.643)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(661)	(255)
Тоқтатылған қызметтен кезеңдегі шығын	(866)	(9.898)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУ ЖӘНЕ БЕРУ ҮШІН ҰСТАЛАТЫН РЕТІНДЕ СЫНЫПТАЛАТЫН АКТИВТЕР (жалғасы)

Акционерге беру үшін ұсталатын ретінде сыныпталатын активтер (жалғасы)

31 желтоқсандағы істен шығушы ұйымдардың активтері мен міндеттемелерінің негізгі топтары былайша берілген:

Миллион тенгемен	2009	Сату үшін активтерге аудару күні
Активтер		
Негізгі құралдар	11.734	22.052
Материалдық емес активтер	86	254
Біріккен кәсіпорындардағы және қауысдасқан ұйымдардағы инвестициялар	26.282	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	10.294	29.146
Өтеуге ҚҚС	760	1.607
Өзге де ағымдағы активтер	12.262	13.528
Ақша қаражаты және олардың баламалары	14.964	22.870
Акционерге беру үшін ұсталатын ретінде сыныпталатын активтер	76.382	89.457
Міндеттемелер		
Қарыздар	19	(55)
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	220	(1.125)
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	557	(2.930)
Акционерге беруге арналған істен шығу тобы ретінде сыныпталған активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	796	(4.110)
Акционерге беру үшін арналған істен шығу тобына тікелей байланысты таза активтер	75.586	85.347

31 желтоқсанда аяқталатын жылдарға ұйымның істен шығушы Акционеріне таза ақша қозғалысы былайша берілген:

Миллион тенгемен	2009	2008
Операциялық қызметтен түскен ақшалай істен шығу	(12.268)	(8.588)
Инвестициялық қызметтен түскен ақшалай істен шығу	(3.103)	(1.445)
Қаржы қызметінен ақшалай түсім	26.072	12.962
Таза ақшалай істен шығу	10.701	2.929

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Барлау және бағалау бойынша активтер	МӨЗ құбыр өткізгіштері және активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржолдар және инфрақұрылым	Машиналар, жабдықтар және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгелер	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2008 жылғы 1 қаңтардағы қалдық құны	448.439	43.872	491.994	271.763	367.761	670.445	7.170	28.255	181.007	2.510.706
Шетел валюталарына қайта есептеу	2.088	229	578	200	–	(6)	–	55	84	3.228
Түсім	69.116	18.625	1.272	19.942	506	73.017	3.814	13.033	335.121	534.446
«Солтүстік-Каспий жобасында» қосымша үлес сатып алу	263.477	17.341	–	–	–	–	–	–	–	280.818
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	1.060	–	504	7.566	–	6.368	–	13.595	27	29.120
Істен шығу	(5.784)	–	(5.965)	(14.398)	(6.977)	(17.040)	–	(6.627)	(5.225)	(62.016)
Тозу бойынша шығыстар	(27.373)	–	(26.822)	(14.236)	(15.609)	(83.108)	(2.650)	(7.541)	–	(177.339)
Істен шығу бойынша тозу	1.537	–	3.589	1.126	4.909	9.645	–	1.156	69	22.031
Құнсыздануға (резерв) / резервті түзету, нетто	(124)	–	(216)	(5.679)	–	443	–	(562)	2.458	(3.680)
Сатуға арналған ретінде сыныпталған активтерден аударымдар	96	–	–	7.887	–	697	–	355	–	9.035
Аударымдар және қайта топтамалар	35.629	(4.971)	33.292	54.464	23.138	146.672	4.971	5.172	(298.367)	–
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	788.161	75.096	498.226	328.635	373.728	807.133	13.305	46.891	215.174	3.146.349

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ) <i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ активтері	Барлау және бағалау бойынша активтер	МӨЗ құбыр өткізгіштері және активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржолдар және инфрақұрылыс	Машиналар, жабдықтар және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгелер	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	788.161	75.096	498.226	328.635	373.728	807.133	13.305	46.891	215.174	3.146.349
Шетел валюталарына қайта есептеу	129.160	12.982	55.090	17.965	–	8.690	–	2.442	7.322	233.651
Түсім	193.302	20.886	5.688	14.092	220	92.815	9.017	9.538	271.963	617.521
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	–	15.589	24.087	–	7.943	–	17.692	36.278	101.589
Істен шығу	(6.388)	–	(806)	(11.110)	(6.392)	(14.044)	–	(5.019)	(5.621)	(49.380)
Тозу бойынша шығыстар	(26.641)	(319)	(30.695)	(18.528)	(13.663)	(94.583)	(3.208)	(15.245)	–	(202.882)
Істен шығу бойынша тозу	2.916	–	346	1.811	2.291	8.836	–	1.337	–	17.537
Құнсыздануға (резерв) / резервті түзету, нетто	(456)	(13)	(267)	(12.711)	–	5.059	(16)	(1.238)	(3.884)	(13.526)
Еншілес компанияға бақылау жасау мүмкіндігінен айрылу (33-ескертпе)	–	–	(4.615)	(174)	–	(388)	–	(173)	(1.103)	(6.453)
Сатуға арналған ретінде сыныпталған активтерге аударымдар (6-ескертпе)	–	–	–	(11.721)	(233)	(11.252)	–	(1.455)	(13.071)	(37.732)
Материалдық емес активтерге аударымдар	(4.841)	–	–	–	–	(4)	–	(82)	(28.745)	(33.672)
Аударымдар және қайта топтамалар	34.036	1.643	41.598	64.921	17.583	91.882	(1.643)	9.666	(259.686)	–
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1.109.249	110.275	580.154	397.267	373.534	902.087	17.455	64.354	218.627	3.773.002
Бастапқы құны	1.260.166	110.607	669.125	467.481	427.915	1.323.380	28.664	101.340	225.149	4.613.827
Жинақталған тозу және құнсыздану	(150.917)	(332)	(88.971)	(70.214)	(54.381)	(421.293)	(11.209)	(36.986)	(6.522)	(840.825)
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1.109.249	110.275	580.154	397.267	373.534	902.087	17.455	64.354	218.627	3.773.002
Бастапқы құны	943.067	75.096	550.924	381.719	416.614	1.173.188	21.348	85.241	219.551	3.866.748
Жинақталған тозу және құнсыздану	(154.906)	–	(52.698)	(53.084)	(42.886)	(366.055)	(8.043)	(38.350)	(4.377)	(720.399)
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	788.161	75.096	498.226	328.635	373.728	807.133	13.305	46.891	215.174	3.146.349

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Барлау және бағалау активтерінің қозғалысы былайша берілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Тау-кен активтері	Жиыны
2008 жылғы 1 қаңтардағы қалдық құны	40.763	3.109	43.872
Шетел валютасына қайта есептеу	229	–	229
Түсім	16.326	2.300	18.626
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	17.340	–	17.340
Аударымдар және қайта топтамалар	–	(4.971)	(4.971)
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	74.658	438	75.096
Шетел валютасына қайта есептеу	12.982	–	12.982
Түсім	18.857	2.029	20.886
Тозу бойынша шығыстар	–	(319)	(319)
Құнсыздануға (резерв) / резервті түзету, нетто	–	(13)	(13)
Аударымдар және қайта топтамалар	–	1.643	1.643
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	106.497	3.778	110.275
Бастапқы құны	106.497	4.110	110.607
Жинақталған тозу және құнсыздану	–	(332)	(332)
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	106.497	3.778	110.275

2009 жылы 31 желтоқсанда таза теңгерім құны 103.481 миллион теңге (2008: 158.246 миллион теңге) болатын негізгі құралдардың кейбір объектілері Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды.

2009 жылы 31 желтоқсанда негізгі құралдар санатына енгізілген қаржылық жалдау туралы келісімдер бойынша алынған негізгі құралдардың теңгерім құны 36.512 миллион теңгені (2008 жылы: 32.965 миллион теңгені, 2007 жылы: 26.968 миллион теңгені) құрады.

2009 жылы 31 желтоқсанда Топтың амортизацияланған негізгі құралдарының бастапқы құны 218.378 миллион теңгені (2008 жылы: 154.511 миллион теңгені; 2007 жылы: 106.206 миллион теңгені) құрады.

2009 жылы Топ 3.213 миллион теңге (2008 жылы: 4.468 миллион теңге) сомаға 4,38% орташа салмақталған капиталдандыру ставкасы бойынша қарыздар бойынша шығындарды капиталдандырды.

Негізгі құралдардың құнсыздануы

2009 жылы Топ 13.526 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану бойынша резерв таныды, ол негізінен, жалпы сомасы 9.017 миллион теңгеге «ҚазМұнайГаз Сауда үйі» АҚ-ның (ҚМГ ҰК-ның 100% еншілес ұйымы «ҚМГ СҰ») және жалпы сомасы 6.365 миллион теңгеге Альянс Банктің негізгі құралдарының құнсыздануына әкеледі.

2009 жылы 31 желтоқсанда ҚМГ ҰК негізгі құралдардың құнсыздануына тексеруді жүзеге асырды, ол Қазақстанда мұнай өнімдерінің бөлшек саудасы, сондай-ақ Алматы облысында орналасқан «Ақ бұлақ» рекреациялық орталығы бойынша қызметке тартылды, ол тиісінше 5.176 миллион теңге және 1.753 миллион теңге мөлшерінде құнсызданудан шығынды тануға әкеп соқтырды. Өтелетін сома пайдаланудан болатын құнға негізделді және тудырушы бірліктер деңгейінде анықталды. Тудырушы бірліктер тиісінше мұнай өнімдерінің бөлшек саудасында және «Ақ бұлақ» рекреациялық орталықта жұмыс істейтін активтерден тұрады. Тудырушы бірліктер үшін пайдаланудан түскен құнды анықтау кезінде ақша ағындары 22,4% (2008 жылы: 24,9%) салық салуға дейінгі ставка бойынша дисконтталды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Негізгі құралдардың құнсыздануы (жалғасы)

Бұдан басқа, 2009 жылы ҚМГ ҰК жердің теңгерім құнын қайта бағалау негізінде «Dyneff» Францияда (TRG толығымен тиесілі еншілес ұйым) жерге қатысты 2.088 миллион теңге мөлшерінде құнсыздануды таныды, ол жерге 2014 жылы пайдаланудан шығару жоспарланған қойма орналасқан.

Альянс Банктің негізгі құралдарының өтелетін құны нарықтық әдіс негізінде анықталды.

Құнсыздануға резервті түзету

Самұрық-Энерго басшылығы болжамдалған болашақтағы түсімдерді және активтерді пайдаланудан түскен ақша қаражаты ағындарын бағалауды, дисконт ставкасын және өзге де көрсеткіштерді ескере отырып, қаржылық емес активтердің өтелетін сомасын бағалады. Бағалау нәтижесінде Самұрық-Энерго басшылығы «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ және «Ақтөбе ЖЭО» АҚ (Самұрық-Энергоның еншілес ұйымдары) активтері үшін өткен кезеңдерде танылған құнсызданудан шығын қазір жоқ екені туралы қорытындыға келді. Тиісінше 2009 жылы Самұрық-Энерго 5.414 миллион теңге мөлшерінде құнсызданудан шығынды қалпына келтіруден кірісті таныды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	Лицензиялар	Бағдарламалық қамтамасыз ету	Гудвил	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Жер қойнауын пайдалануға құқық	Өзгелер	Жиыны
2008 жылғы 1 қаңтардағы қалдық құны	29.863	16.765	38.332	22.361	6.851	13.912	128.090
Шетел валютасына қайта есептеу	14	4	699	61	–	47	825
Түсім	3.622	7.165	–	–	3.225	5.625	19.637
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	–	19.704	–	–	–	19.704
Істен шығу	(89)	(313)	–	–	(364)	(912)	(1.678)
Амортизациялық аударымдар	(2.110)	(4.097)	–	(146)	(65)	(4.941)	(11.359)
Істен шығулар бойынша жинақталған амортизация	81	196	–	–	–	7	284
Құнсыздануға резерв	(4.080)	–	(29.216)	–	–	–	(33.296)
Сатуға арналған ретінде сыныпталған активтерден аударымдар	–	–	–	–	–	2.906	2.906
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	27.301	19.720	29.519	22.281	9.647	16.644	125.113
Шетел валютасына қайта есептеу	–	233	7.127	5.091	–	3.328	15.784
Түсім	377	7.020	5	27	3.591	5.343	16.363
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	1.560	201.558	–	–	11.896	215.014
Істен шығу	(726)	(606)	(156)	–	(3.833)	(259)	(5.580)
Тоқтатылған қызмет бойынша істен шығу	–	(93)	–	–	–	(17)	(110)
Амортизациялық аударымдар	(2.697)	(6.200)	–	(197)	(55)	(3.156)	(12.305)
Істен шығулар бойынша жинақталған амортизация	516	233	–	–	–	23	772
Құнсыздануға резерв	–	–	(36.743)	–	–	–	(36.743)
Негізгі құралдардан аударымдар	26.583	2.296	–	–	–	4.793	33.672
Сатуға арналған ретінде сыныпталған активтерден аударымдар (6-ескертпе)	(18.660)	(2.860)	–	–	–	(192)	(21.712)
Аударымдар мен түзетулер	–	1.735	–	–	–	(1.735)	–
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	32.694	23.038	201.310	27.201	9.350	36.668	330.268
Бастапқы құны	44.114	42.506	276.433	27.561	9.404	53.682	453.702
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(11.420)	(19.468)	(75.123)	(355)	(54)	(17.014)	(123.434)
2009 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	32.694	23.038	201.310	27.201	9.350	36.668	330.268
Бастапқы құны	36.875	32.705	54.775	22.441	9.712	30.543	187.050
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(9.574)	(12.985)	(25.256)	(158)	(65)	(13.899)	(61.937)
2008 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	27.301	19.720	29.519	22.281	9.647	16.644	125.113

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР (жалғасы)

Лицензиялар, негізінен, «Қазақтелеком» АҚ сатып алынған телекоммуникация секторындағы лицензияларды және ҚМГ ҰК және ҚазАтомӨнеркәсіп сатып алынған табиғи ресурстарды баруға лицензиялар бойынша капиталдандырылған шығындарды қамтиды. Лицензияларға амортизациялар 3 жылдан 20 жылға дейін активтердің пайдалы қызметінің есептік мерзімін ескере отырып, тікелей желілік әдіс негізінде есептеледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету Топ қызметінде пайдаланылатын салып алынған қолданбалы бағдарламалардың құнын қамтиды, ол негізінен бухгалтерлік бағдарламаларға жатқызылады. Бағдарламалық қамтамасыз етуге амортизация 1 жылдан 14 жылға дейін активтердің пайдалы қызметінің есептік мерзімін ескере отырып, тікелей желілік әдіс негізінде есептеледі.

2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жер қойнауын пайдалануға құқық тиісінше 8.365 миллион теңге және 985 миллион теңге (тиісінше 2008: 6.996 миллион теңге және 2.651 миллион теңге,

2007: 4.966 миллион теңге және 1.885 миллион теңге) сомаға мұнай-газ және тау-кен барлау және бағалау активтерінің қалдық құнын қамтыды.

Гудвилдің құнсыздануына тест

Мына сегменттер бойынша ақша ағынын тудыратын бірліктердің әрқайсысына жатқызылған 31 желтоқсандағы жағдай бойынша гудвилдің теңгерім құны:

Ақша ағынын тудыратын бірліктер	2009	2008
Мұнай өңдеу және мұнай-техимия	196.632	27.369
Мұнай құятын терминал және теңіз порты	2.370	2.150
Мұнай-газ жиыны	199.002	29 519
Корпоративтік бизнес	1.031	–
Бөлшек бизнес	810	–
Қаржы институттары мен даму институттарының жиыны	1.841	–
Өзгелердің жиыны	467	–
Гудвилдің жиыны	201.310	29.519

Жиынтық кіріс туралы есепте танылған гудвилдің құнсыздануы бойынша шығыстар мынаны қамтыды:

Ақша ағынын тудыратын бірліктер	2009	2008
Қаржы институттары мен даму институттары	35.436	–
Мұнай-газ	1.307	23.553
Өзгелер	–	5.663
	36.743	29.216

Гудвилдің өтелетін құнының есебі кезінде қолданылған негізгі жорамалдар

Гудвилдің өтелетін құны 3-ескертпеде сипатталған есеп саясатына сәйкес анықталды.

Топ мұнай-газ сегменті үшін гудвилдің өтелетін құнының есебі үшін мынадай ставкалар мен кезеңдерді пайдаланады:

	Мұнай-химия және мұнай өңдеу		Мұнай құятын терминал және теңіз порты	
	2009	2008	2009	2008
Дисконттау ставкасы	8,8%-11,5%	7,8-11,2%	19,11%	19,11%
Өсудің болжамдалған қарқыны	1,5%	1,5%	–	–
Кезең, жыл	5	5	10	10

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР (жалғасы)

Құнсыздануға гудвилді талдау (жалғасы)

Гудвилдің өтелетін құнының есебі кезінде қолданылған негізгі жорамалдар (жалғасы)

Топ қаржы институттары мен даму институттарының сегменті үшін гудвилдің өтелетін құнының есебі үшін мынадай ставкалар мен кезеңдерді пайдаланады:

	Корпоративтік бизнес		Бөлшек бизнес	
	2009	2008	2009	2008
Дисконттау ставкасы	13,96%	12,66%	13,96%	12,66%
Өсудің болжамдалған қарқыны	5%	2%	5%	2%
Кезең, жыл	5	5	5	5

Мұнай-газ сегменті бойынша өтелетін құн есебі кезінде қолданылған негізгі жорамалдар былайша берілген:

- Жалпы пайда;
- Дисконттау ставкасы;
- Жоспарлы кезең ішінде ақша ағындарын сыртқа тарату үшін пайдаланылған өсудің болжамдалған қарқыны.

Жалпы пайда

Бюджет кезеңі басталар алдындағы екі жыл ішінде алынған орташа мәндерге негізделетін жалпы пайда. Осы мәндер күтілетін тиімділікті арттыруға бюджет кезеңі ішінде ұлғаяды.

Дисконттау ставкасы

Ақша ағынын тудыратын әрбір бірлікке тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағаларын көрсететін дисконттау ставкасы. Дисконттау ставкасы капиталдың орташа салмақталған құнының есебі негізінде есептелді. Одан әрі осы ставка ақша ағынын тудыратын бірлікке қатысты қандай да бір нақты тәуекелге нарықтың бағасын көрсету үшін түзетілді, ол үшін болашақтағы болжамдар түзетілген жок.

Өсудің болжамдалған қарқыны

Өсу қарқыны осы өнеркәсіп бойынша жарияланған зерттеулерге негізделген.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық

Ақша ағындарын тудыратын бірліктер үшін өтелетін құнды бағалауға қатысты басшылықтың пікірі бойынша жоғарыда көрсетілген негізгі жорамалдардың кез келгеніне ешқандай қолайлы өзгеріс Мұнай-химия және мұнай өңдеу мен Мұнай құятын терминал және теңіз порты бірліктерінің есептік өтелетін құнынан басқа, оның өтелетін құнынан бірліктің теңгерім құнының біршама артуын болдырмайды. 2009 жылғы 31 желтоқсанда өтелетін құн олардың теңгерім құнына жақындады, демек негізгі жорамалдардағы кез келген жағымсыз өзгерістер одан әрі құнсызданудан шығынды болдырмайды, ол осы бірліктер бойынша танылатын болады.

Қаржы институттары мен даму институттарының сегменті бойынша өтелетін құн есебі кезінде қолданылған негізгі жорамалдар былайша берілген:

- Пайыздық маржа;
- Дисконттау ставкасы;
- Жоспарлы кезең ішіндегі нарықтың үлесі;
- Қызметті жүзеге асыратын елдің жалпы ішкі өнімінің (ЖІӨ) ағымдағы мәні;
- Қызметті жүзеге асыратын елдегі инфляция деңгейі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР (жалғасы)

Құнсыздануға гудвилді талдау (жалғасы)

Пайыздық кіріс

2009 жылы өндіріліп алынған тиімді пайыздық ставкаға негізделген пайыздық маржа. Бұл мәндер күтілетін инфляция деңгейін ескере отырып, жоспарлы кезең ішінде ұлғаяды.

Дисконттау ставкасы

Ақша ағынын тудыратын әрбір бірлікке тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағаларын көрсететін дисконттау ставкасы. Дисконттау ставкасы капиталдың орташа салмақталған құнының есебі негізінде есептелді. Одан әрі осы ставка ақша ағынын тудыратын бірлікке қатысты қандай да бір нақты тәуекелге нарықтың бағасын көрсету үшін түзетілді, ол үшін болашақтағы болжамдар түзетілген жоқ.

Нарықтағы үлес туралы жорамалдар

Осы жорамалдар маңызды мағынаға ие, өткені сала бойынша өсу қарқындары туралы деректерді пайдаланумен қатар, басшылық жоспарлы кезең ішіндегі оның бәсекелестеріне қатысты бөлімшенің жағдайы қалай өзгертетінін бағалайды. Басшылық клиенттердің салымдарын қоса алғанда, заңды және жеке тұлғалар үшін активтер мен банктік қызметтерді басқару саласындағы сегменттің үлесі жоспарлы кезең ішінде тұрақты болып қалады деп болжайды.

Өсудің болжамды қарқыны, ЖІӨ және қызметті жүзеге асыратын елдің инфляция деңгейі

Жорамалдар салалық зерттеулер бойынша жарияланған деректерге негізделген.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық

Сегменттердің өтелетін құнын анықтау үшін негізгі жорамалдарға ықтимал өзгерістер гудвилдің қосымша құнсыздануына әкелмейді деп санайды басшылық.

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРДАҒЫ ЖӘНЕ ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

31 желтоқсанда бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Бірлескен кәсіпорындар:			
"Теңізшевройл" ЖШС	227.760	196.671	184.314
"ҚазГерМұнай" ЖШС	104.718	102.455	97.819
"ҚазРесГаз" АҚ	91.610	40.707	21.564
Forum Muider B. V. компаниясы	40.026	41.972	–
"Қазақойл-Ақтөбе" ЖШС	37.231	34.777	32.454
"Валсера Холдингс Б.В."	17.576	17.611	19.282
Екібастұз ГРЭС-2	14.755	15.121	12.990
Өзгелер	30.508	22.605	23.494
	564.184	471.919	391.917

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРДАҒЫ ЖӘНЕ ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Қауымдасқан компаниялар:			
«ПетроҚазақстан Инк.» («ПҚИ»)	118.989	109.798	134.792
«Халық банкі» АҚ	101.960	–	–
«Қазкоммерцбанк» АҚ	95.545	–	–
«Шекербанк»	76.839	–	–
«GSM Қазақстан» («GSM») ЖШС	48.131	44.604	37.829
«Каспий құбыр өткізу консорциумы» ЖШС	16.285	–	–
«КАТКО БК» ЖШС	14.206	5.149	2.980
Өзгелер	64.429	29.977	24.188
Минус: Құнсыздану	(6.516)	(5.348)	–
	529.868	184.180	199.789
	1.094.052	656.099	591.706

31 желтоқсанда бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы иелену үлесі былайша берілген:

Компания	Жарғылық капиталдағы %		
	2009	2008	2007
Бірлескен кәсіпорындар:			
"Теңізшевройл" ЖШС	20,00%	20,00%	20,00%
"ҚазГерМұнай" ЖШС	50,00%	50,00%	50,00%
"ҚазРесГаз" АҚ	50,00%	50,00%	50,00%
Forum Muider B. V. компаниясы	50,00%	50,00%	–
"Қазақойл-Ақтөбе" ЖШС	50,00%	50,00%	50,00%
"Валсера Холдингс Б.В."	50,00%	50,00%	50,00%
Екібастұз ГРЭС-2	50,00%	50,00%	50,00%
	–	–	–
	–	–	–
Қауымдасқан компаниялар:			
«ПетроҚазақстан Инк.» («ПҚИ»)	33,00%	33,00%	33,00%
«Халық банкі» АҚ	26,81%	–	–
«Қазкоммерцбанк» АҚ	18,30%	–	–
«Шекербанк»	33,98%	–	–
«GSM Қазақстан» («GSM») ЖШС	49,00%	49,00%	49,00%
«Каспий құбыр өткізу консорциумы» ЖШС	20,75%	–	–
«КАТКО БК» ЖШС	49,00%	49,00%	49,00%

ПетроҚазақстан Инк. («ПҚИ») 33%-ші үлесі осы үлесті сатып алуға алынған қарыз бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылды. Алайда кепілге қойылған акциялар сатып алу күнінен (2006 жылғы 4 шілде) бастап қаржыландырудың бастапқы 7 жылы ішінде айналымға түсе алмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРДАҒЫ ЖӘНЕ ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

2009 жылы 4 желтоқсанда «ПҚИ» 300 миллион АҚШ доллары мөлшерінде қосымша дивидендтер жариялады, олар 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеді. Алуға дивидендтергі ҚМГ үлесі 99 миллион АҚШ долларын құрады, ол 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 14.688 миллион теңгеге баламалы.

Тұрақтандыру жоспарына сәйкес 2009 жылы Қор екінші деңгейдегі банктерден мына акцияларды сатып алуды жүзеге асырды:

- 2009 жылғы 14 мамырда Қор бір акцияның бағасы 217,5 теңге болатын «Қазкоммерцбанк» АҚ-ның 165.517.241 жай акциясын сатып алды, оның нәтижесінде 36.000 миллион теңге банктің капиталына инвестицияланды;
- 2009 жылғы 27 наурызда және 29 наурызда Қор тиісінше бір акцияның бағасы 104,03 теңге және бір акцияның бағасы 168,42 теңге болатын «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ның 259.064.909 жай акциясын және 196.232.499 артықшылықты акциясын сатып алды.

Сатып алу қосымша эмиссия арқылы жүзеге асырылды және сатып алу күнгі «Қазкоммерцбанк» АҚ-ның және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ның жай акцияларының жиынтық санында Қордың үлесі тиісінше 21,28% және 20,97% құрады. Оның салдарынан Қор сатып алған «Қазкоммерцбанк» АҚ акцияларының бір бөлігі «Қазкоммерцбанк» АҚ акционерлерінің сенімгерлік басқаруына берілді.

Қор «Қазкоммерцбанк» АҚ-ның және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-ның сатып алу бөлігі ретінде сатып алу күнінен бастап 2 жылдан 5 жылға дейінші кезеңде іске асырылған сатып алынған үлесті сатуға колл және пут опциондарын да алды. Сатып алу күні иосы опциондардың әділ құны «Қазкоммерцбанк» АҚ үшін 12.346 миллион теңгені және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ үшін 24.071 миллион теңгені құрады және инвестициялар құнының бір бөлігі ретінде танылды. 2009 жылғы 31 желтоқсанда осы опциондардың әділ құны 130.541 миллион теңгені құрады.

2009 жылы 31 желтоқсанда «Шекербанк» 2009 жылы «БТА Банкі» АҚ-нан сатып алынған қауымдасқан компанияны білдірді.

Бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы инвестицияларға өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы сальдо	656.099	591.706
Қауымдасқан компаниялардың және бірлескен кәсіпорындардың кірісіндегі үлес	278.838	266.669
Алынған дивидендтер	(162.100)	(235.749)
Сатып алу (5-ескертпе)	236.314	52.729
Шетел валюталарына қайта есептеу	87.396	(2.296)
Істен шығу	(733)	(11.919)
Сатуға арналған ретінде сыныпталған аударымдар (6-ескертпе)	(914)	–
Өзге жиынтық кірістегі үлес	996	307
Құнсыздану	(1.844)	(5.348)
31 желтоқсандағы сальдо	1.094.052	656.099

2009 және 2008 жылдары Топ «Астана Финанс» АҚ-дағы («Астана Финанс») инвестициялардың құнсыздануын білдіретін тиісінше 1.167 миллион теңге және 5.348 миллион теңге құнсызданудан өтелетін құнға дейінгі шығынды таныды. Құнсыздану жиынтық кіріс туралы есепте танылды. Өтелетін шама 2009 және 2008 жылдардағы 31 желтоқсандағы Астана Финанстың таза активтеріндегі Топтың үлесіне негізделді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРДАҒЫ ЖӘНЕ ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мына кестелерде 31 желтоқсандағы бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы
Топтың инвестициялары туралы қорытындыланған қаржылық ақпарат берілген (Топтың бара-бар үлесі):

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
31 желтоқсандағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың жиынтық активтері мен міндеттемелері			
Активтердің жиыны	3.411.009	1.284.661	1.094.438
Міндеттемелердің жиыны	(2.319.297)	(628.562)	(502.754)
Таза активтер	1.091.712	656.099	591.684

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)
Бір жылға бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардағы жиынтық түсім және таза пайда		
Түсім	1.060.180	862.767
Таза пайда	278.838	266.669

2009 жылғы 31 желтоқсандағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың танылмаған
жинақталған шығындарындағы Топтың үлесі 98.849 миллион теңгені (2008: 42.804 миллион теңгені;
2007: 35.117 миллион теңгені) құрады.

10. КЛИЕНТТЕРГЕ ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсандағы клиенттерге қарыздар мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Ірі кәсіпорындарға қарыздар	1.724.292	185.648	71.542
Қаржы лизингі	21.190	18.080	11.545
Шағын және орта бизнеске кредит беру	242.926	6.450	19.683
Жеке тұлғаларға қарыздар	663.388	36.885	10.080
Өзге де қарыздар	16.094	8.149	4.577
Қарыздардың жалпы сомасы	2.667.890	255.212	117.427
Минус: құнсыздануға резерв	(1.167.076)	(28.634)	(11.710)
Клиенттерге қарыздар нетто	1.500.814	226.578	105.717
Минус: ағымдағы бөлік	347.755	23.383	7.729
Ұзақ мерзімді бөлік	1.153.059	203.195	97.988

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін қарыздар бойынша құнсыздануға резервтегі қозғалыс былайша
берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы резерв	28.634	11.710
Есептелді	930.624	22.837
Сату үшін активтерге аударым	(5.278)	–
Резерв есебінен есептен шығарылды	(68.864)	(5.923)
Қалпына келтірілді	2.968	–
Шетел валютасына қайта есептеу	282.274	10
Тоқтатылған операциялар	(3.282)	–
31 желтоқсанға резерв	1.167.076	28.634

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

10. КЛИЕНТТЕРГЕ ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Мына кестелерде 31 желтоқсанға несие қоржынының кредит сапасы туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008
Құнсыздану белгілері анықталмаған қарыздар:		
Стандартты қарыздар	914.395	201.148
Құнсыздануға резерв	(69.932)	(999)
Құнсыздануға резерв алынған стандарты қарыздар	844.463	200.149
Құнсызданған қарыздар:		
Дербес құнсызданған қарыздар	1.386.235	46.386
Құнсыздануға резерв	(885.318)	(23.382)
Құнсыздануға резерв алынған дербес құнсыздандырылған қарыздар	500.917	23.004
Мезімі өткен қарыздар		
- 90 күннен аз мерзімі өткендер	115.220	6.657
- 90 күннен астам және 1 жылдан кем мерзімі өткендер	128.726	1.021
- 1 жылдан астам мерзімі өткендер	123.314	-
Құнсыздануға резерв	(211.826)	(4.253)
Құнсыздануға резерв алынған мерзімі өткен қарыздар	155.434	3.425
Құнсызданған қарыздардың жиыны	656.351	26.429
Қарыздардың жиыны	1.500.814	226.578

31 желтоқсанға қаржылық жалдау бойынша таза инвестициялардың құрауыштары былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Бір жыл ішінде	8.487	4.368	1.970
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан аспайтын	13.317	15.125	9.577
Бес жылдан жоғары	3.494	4.256	3.908
Ең төменгі жалдау төлемдері	25.298	23.749	15.455
Минус жұмыспен өтелмеген қаржылық кіріс	(4.108)	(5.669)	(3.910)
Минус құнсыздануға резерв	(1.485)	(5.891)	(795)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	19.705	12.189	10.750

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	347.755	23.383	7.729
Өтеу мерзімі 1 жылдан 5 жылға дейін	949.706	68.646	29.429
Өтеу мерзімі 5 жылдан жоғары	119.980	134.245	68.259
Мерзімі өткендер	83.373	304	300
	1.500.814	226.578	105.717

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. КРЕДИТ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕГІ ҚАРАЖАТ

31 желтоқсандағы кредит мекемелеріндегі қаражат мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
10 ірі жергілікті банктер	484.010	171.659	85.999
Өзге де жергілікті кредит мекемелері	54.051	20.629	1.481
Қарыздардың жалпы сомасы	538.061	192.288	87.480
Минус: құнсыздануға резерв	(63.658)	(21.678)	(484)
Қарыздар, нетто	474.403	170.610	86.996
Минус: ағымдағы бөлігі	52.554	28.103	761
Ұзақ мерзімді бөлігі	421.849	142.507	86.235

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
АА- бастап АА+ дейінгі рейтингілер	1.367	–	–
А- бастап А+ дейінгі рейтингілер	970	–	–
ВВ- бастап ВВ+ дейінгі рейтингілер	88.966	113.647	60.748
В+ қарағанда төменгі рейтингілер	335.969	56.515	25.017
Рейтингі жоқ	47.131	448	1.231
	474.403	170.610	86.996

Кредит мекемелеріндегі қаражат бойынша құнсыздануға резервке өзгерістер былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы резерв	21.678	484
Есептелді	62.390	21.193
Шетел валютасына қайта есептелді	1.089	1
Қалпына келтірілді	(21.157)	–
Резерв есебінен есептен шығарылды	(342)	–
31 қаңтардағы резерв	63.658	21.678

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	52.554	28.103	761
Өтеу мерзімі 1 жылдан 5 жылға дейін	349.834	115.514	37.435
Өтеу мерзімі 5 жылдан жоғары	72.015	26.993	48.800
	474.403	170.610	86.996

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

12. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы қаржылық активтер мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Бірлескен кәсіпорын қатысушысынан алуға вексель	21.351	18.862	18.480
Қауымдасқан компания қатысушысынан алуға вексель (5-ескертпе)	16.075	–	–
Сатуға қолда бар қаржылық активтер	209.590	191.900	178.765
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық вексельдері	78.880	66.645	52.534
Ұлттық Банктің ноттары	4.268		
Корпоративтік облигациялар	43.008	8.607	13.468
Қазақстандық қаржы агенттіктерінің облигациялары	21.558	48.346	42.760
Халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары	1.677	3.544	3.550
Өзге де борыштық бағалы қағаздар	1.400	42	2.603
Үлестік бағалы қағаздар	67.169	66.655	65.726
Минус: Құнсыздану	(8.370)	(1.939)	(1.876)
Репо шарттары бойынша	9.411	16.490	200
Өтегенге дейін ұсталатын қаржылық активтер	6.386	45.072	5.202
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық вексельдері	5.550	8.565	2.852
Корпоративтік облигациялар	836	9.886	407
Қазақстандық қаржы агенттіктерінің облигациялары	–	4.402	–
Өзге де борыштық бағалы қағаздар	–	22.219	1.943
Кері сатып алу келісімдері бойынша сатып алынған бағалы қағаздар	210	54.934	24.918
Кері сатып алу келісімдері бойынша сатып алынған бағалы қағаздар	210	55.179	24.918
Минус: Құнсыздану	–	(245)	–
Пайда және шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық активтер	4.411	20.549	29.728
Венчурлық капитал ұйымына котталмайтын инвестициялар	–	4.093	4.268
Акционерлік капиталға котталмайтын инвестициялар	4.253	15.808	25.285
Корпоративтік облигациялар	158	648	175
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	43	679	
Сауда бағалы қағаздары	132.189	–	–
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық вексельдері	28.611	–	–
Корпоративтік облигациялар	46.290	–	–
Қазақстандық қаржы агенттіктерінің облигациялары	11.668	–	–
Халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары	8.776	–	–
Шетел мемлекеттерінің қазынашылық вексельдері	3	–	–
Өзге де үлестік бағалы қағаздар	36.841	–	–

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

12. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Туынды қаржылық құралдар	26.182	–	40
Опциондер	14.385	–	–
Пайыздық айырбастар	11.797	–	–
Өзгелер	–	–	40
Қаржы активтерінің жиыны	416.437	331.996	257.133
Минус: ағымдағы бөлігі	(198.722)	(142.296)	(126.748)
Ұзақ мерзімді бөлігі	217.715	189.700	130.385

2009 жылғы 31 желтоқсандағы сатуға қолда бар қаржылық активтер, өтегенге дейін ұсталатын қаржылық активтер және сауда бағалы қағаздары бойынша пайыздық ставкалар тиісінше 0,01%-дан 18,9%-ға дейінгі, 3,27%-дан 8,5%-ға дейінгі және 11,3%-дан 12,5%-ға дейінгі (2008: тиісінше 1,7%-дан 45,4%-ға дейінгі, 5,6%-дан 19,0%-ға дейінгі; 2007: тиісінше 4,05%-дан 25,17%-ға дейінгі, 7%-дан 11%-ға дейінгі) диапазонда болды.

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
АҚШ долларымен берілген қаржылық активтер	206.236	97.415	100.696
Теңгемен берілген қаржылық активтер	196.669	232.725	151.724
Өзге де валюталарда берілген қаржылық активтер	13.532	1.856	4.713
	416.437	331.996	257.133

8.

9. Қаржы активтерінің құнсыздануына резервтегі өзгерістер былайша берілген:

10.

11.

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы резерв	2.184	1.876
Есептелді	6.900	398
Резерв есебінен есептен шығарылды	(469)	–
Қалпына келтірілді	(245)	(90)
31 желтоқсандағы резерв	8.370	2.184

12.

13. Қаржылық активтерді өтеу мерзімі былайша берілген:

14.

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	198.722	142.296	126.748
Өтеу мерзімі 1 жылдан 5 жылға дейін	97.572	70.687	29.732
Өтеу мерзімі 5 жылдан жоғары	47.996	32.516	5.474
Өтеу мерзімі жоқ	72.147	86.497	95.179
Жиыны	416.437	331.996	257.133

Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға вексель

2007 жылы Top CCEL бірлесіп бақылайтын кәсіпорынның 50%-дық үлесін сатып алды, ол қаражат «State Alliance Holdings Limited»-тен («CITIC Group» тиесілі холдинг компаниясы, Гонконг қор биржасында котталатын компаниялар) батыс Қазақстанда мұнай және табиғи газ өндіруге инвестицияланды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ **(жалғасы)**

12. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)

Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға вексель (жалғасы)

CCEL колда бар бөлінетін капитал негізінде дивидендтерді жыл сайын жариялауға міндетті. Сонымен бір уақытта Топ CCEL-ден алынған кез келген дивидендтерді СІТІС ауыстыру міндеттемесін өзіне қабылдады, кепілдендірілген төлемді ең жоғары сомаға дейінгі мөлшерде арттыру 2009 жылғы 31 желтоқсаннан 2020 жылға дейін 790,5 миллион АҚШ долларын (117,289 миллион теңге) (2008: 778,8 миллион АҚШ долларын немесе 94,056 миллион теңгені) құрады. Ең жоғары сома СІТІС қаржыландырылған және есептелген сыйақы бастапқы сатып алу бағасына компания үлесінің қалдығын білдіреді. Топтың CCEL баламалы сомасын алғанға дейін СІТІС сомасын төлеу міндеттемесі болмайды. Тиісінше, Топ өзінің шоғырландырылған бухгалтерлік теңгерімінде CCEL-дан 2020 жылға дейін жыл сайынғы негізде кепілдендірілген төлем мөлшерінде дивидендтер алуға құқықты және ең жоғары кепілдендірілген сомаға арттыруға кез келген дивидендтерді ұстау құқығын ғана таниды. Осы дебиторлық берешектің теңгерім құны 2009 жылғы 31 желтоқсанда 141,7 миллион АҚШ долларын (2008: 153,5 миллион АҚШ долларын) құрады.

Бұдан басқа, Топтың сатып алу туралы шартта көрсетілген белгілі бір жағдайларда өз опционын сатуға өткізуге және СІТІС инвестицияларын қайтарып алуға және 150 миллион АҚШ долларын плюс 8% жылдық ставка бойынша сыйақыны минус алынған кепілдендірілген төлемдердің жиынтық сомасын кері алуға құқығы бар.

2008 жылғы 17 қарашада кепілдендірілген төлем 12 маусым мен 12 желтоқсаннан кешіктірмей екі тең төлеммен төленетін 26,2 миллион АҚШ долларынан 26,9 миллион АҚШ долларына дейін ұлғайды. Осы келісімді жасасқаннан кейін дебиторлық берешек бойынша тиімді сыйақы ставкасы жылына 15%-ды құрайды.

Үлестік бағалы қағаздар (сатуға қолда бар қаржылық активтер)

2007 жылы Қазатомөнеркәсіп (бұдан әрі – ҚАӨ) «Toshiba Nuclear Energy Investments US Inc.»-тен 400,000 мың АҚШ долларына «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» компаниясының (бұдан әрі - «TNEH-US») А класты 400 қарапайым акциясын сатып алды. Бұдан басқа, ҚАӨ «Toshiba Nuclear Energy Investments UK Ltd»-дан 140,000 мың АҚШ долларына «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.» компаниясының (бұдан әрі - «TNEH-UK») А класты 140 қарапайым акциясын сатып алды. TNEH-US-тан А класты 400 қарапайым акция және TNEH-UK-тен А класты 140 қарапайым акция сатып алу нәтижесінде, ҚАӨ көрсетілген компанияларда 10% иелену үлесін сатып алды. TNEH-US және TNEH-UK «Westinghouse Group» (бұдан әрі - «Westinghouse») 100% акциясын иеленеді.

TNEH-US және TNEH-UK қатысу үлестерін бір уақытта сатып алуға байланысты Топ «пут» опционға келісім (бұдан әрі – «пут» опционы) жасасты. Westinghouse жүргізетін еншілес кәсіпорын «Үлбі металлургия зауыты» АҚ» компаниясында (Топтың еншілес кәсіпорны) отын жиналымын өндіру сертификаттауға қатысты, «пут» опционы ҚАӨ опцион алғашқы 67% акцияға 540,000 мың АҚШ долларына тең 100% бастапқы сатып алу бағасына және қалған 33% акцияға 90% бастапқы сатып алу құнына «Toshiba» корпорациясындағы өз акцияларын сатуды білдіреді, оның нәтижесінде «пут» опционын орындау бағасы 522,180 мың АҚШ долларына теңестіріледі. Егер көрсетілген сертификаттау жүргізілмейтін болса, ҚАӨ 2010 жылғы 31 наурыздан бастап 2013 жылғы 29 ақпанды қоса алғандағы кезең ішінде «пут» опционын пайдалана алады.

TNEH-US және TNEH-UK иелену үлестерін бір уақытта сатып алуға байланысты, ҚАӨ «колл» опционына келісім (бұдан әрі – «колл» опционы) жасасты. Егер АҚШ шетел инвестициялары комитеті ҚАӨ стратегиялық әріптес артық бола алмайтынын ескерсе, «колл» опционы «Toshiba» корпорациясына Компаниядан оның акцияларын TNEH-US және TNEH-UK-ға сатуды талап ету құқығын береді. Бұл жағдайда, Компания акцияларының әділ құнын тәуелсіз халықаралық бағалау компаниясы анықтайтын болады.

Топ осы инвестицияларды сатуға қолда бар ретінде сыныптады, өйткені бұл Топтың инвестицияларды ұзақ мерзімді перспективада ұстау ниеті мен қабілетін білдірудің үздік тәсілін білдіреді. TNEH-US және TNEH-UK инвестициялар өзіндік құны бойынша ескеріледі, өйткені олар әділ құны дұрыс анықталмайтын жеке компанияның капиталы болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

12. ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)

Үлестік бағалы қағаздар (сатуға қолда бар қаржылық активтер)(жалғасы)

2009 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың теңгерім құны 66.046 миллион теңгені (2008: 66.046 миллион теңгені; 2007: 65.313 миллион теңгені) құрады.

13. БАНКТІК ДЕПОЗИТТЕР

31 желтоқсандағы банктік депозиттер мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
АҚШ долларымен берілген банктік депозиттер	675.055	440.912	285.787
Теңгемен берілген банктік депозиттер	292.500	190.712	284.267
Өзге валюталармен берілген банктік депозиттер	14.869	345	246
Минус: құнсыздану	–	(7.154)	–
Банктік депозиттердің жиыны	982.424	624.815	570.300
Минус: ағымдағы бөлігі	(929.754)	(584.326)	(530.904)
Ұзақ мерзімді бөлігі	52.670	40.489	39.396

Банктік депозиттер бойынша құнсыздануға резервтегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы резерв	7.154	–
Есептелді	451	7.154
Қалпына келтірілді	(7.605)	–
31 желтоқсанда	–	7.154

2009 жылғы 31 желтоқсанда ұзақ мерзімді банктік депозиттер бойынша орташа салмақталған пайыздық ставка 6,97%-ды құрады; қысқа мерзімді банктік депозиттер бойынша орташа салмақталған ставка 8,31%-ды (2008: 5,49% және 6,83%, 2007: 4,57% және 8,59%) құрады.

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Өтеу мерзімі 1 жылдан аз	929.754	584.326	530.904
Өтеу мерзімі 1 жылдан 5 жылға дейін	49.290	35.011	35.729
Өтеу мерзімі 5 жылдан жоғары	3.380	5.478	3.667
	982.424	624.815	570.300

2009 жылғы 31 желтоқсанда банктік депозиттер 75 миллион теңге сомасында ақша қаражатын қамтыды, ол Топтың кейбір қарыздарын қамтамасыз ету ретінде салынды (2008: 23.944 миллион теңге, 2007: 31.365 миллион теңге) (19-ескертпе).

2009 жылғы 31 желтоқсанда банктік депозиттер пайдалануда шектелген ақша қаражатын қамтыды, ол негізінен, 25.083 миллион теңге (2008: 13.081 миллион теңге, 2007: 7.515 миллион теңге) сомасында Топтың кейбір қарыз шарттарында белгіленген мақсаттарға пайдаланылуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

14. ОЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы өзге де ұзақ мерзімді активтер мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Ұзақ мерзімді активтерге төленген аванстар	175.360	59.574	40.039
Өтеуге ұзақ мерзімді ҚҚС	24.851	19.177	18.665
Ұзақ мерзімді тауарлық-материалдық қорлар	7.078	9.148	9.969
Өзгелер	13.786	13.856	12.740
Минус: өтеуге ҚҚС құнсыздандыруға резерв	(14.404)	(12.939)	(11.959)
	206.671	88.816	69.454

Өтеуге ҚҚС құнсыздандыруға резервке өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтарда	12.939	11.959
Бір жылға есептеу	1.465	980
31 желтоқсанда	14.404	12.939

2009 жылғы 9 желтоқсанда Қор «Екібастұз-1» ЖШС-ға 50% қатысу үлесін сатып алу туралы «Ekibastuz Holdings B.V.» және «Kazakhmys PLC» шарт жасасты. 2009 жылғы 11 желтоқсанда Қор осы акцияларға 680.854 мың АҚШ доллары (төлем күнгі бағам бойынша 101.080 миллион теңге) сомасында аванс төледі.

2009 жылғы 31 желтоқсанда 22.965 миллион теңге мөлшерінде аванстар құрылыс мердігерлеріне алдын ала төлемді білдірді (2008: нөл, 2007: нөл). 2009 жылы Қор Астанада және Алматыда құрылыс үдерісінде тұрғын және офистік ғимараттарды сатып алуға құрылыс мердігерлерімен шарт жасасты. Шарттардың ережелеріне сәйкес Топ мердігерлерге аванстық төлемдерді жүзеге асыруға міндеттенді, ал құрылыс мердігерлері белгіленген мерзімде құрылысты аяқтауға міндеттенді. Топ мердігерлер құрылысты аяқтағаннан кейін тиісті объектілердің иелері болады.

Қалған аванстар негізгі құралдарды жеткізуге және құрылыс жұмыстарын орындауға алдын ала төлемді де ұсынады.

2009 жылғы 31 желтоқсанда басшылық өтеуге ұзақ мерзімді ҚҚС өтеу ықтималдығының қайталама бағасын жүзеге асырды және 14.404 миллион теңге мөлшерінде өндіріп алу екі ұшты шешім болып табылатын қорытындыға келді (2008: 12.939 миллион теңге, 2007: 11.959 миллион теңге). Нәтижесінде, 2009 жылы Топ 1.465 миллион теңге (2008: 980 миллион теңге) сомасында өтеуге ҚҚС бойынша қосымша резерв есептеу шешімін қабылдады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

15. ТАУАРЛЫҚ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

31 желтоқсанда тауарлық –материалдық қорлар мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Сатуға қайта өңделген өнім	57.659	34.155	49.021
Мұнай-газ саласының материалдары және қорлары	50.171	40.563	28.864
Уран өнімі	34.038	18.565	9.584
Газды қайта өңдеу өнімі	30.787	15.755	7.310
Шикі мұнай	29.256	17.708	19.577
Теміржол саласының материалдары мен қорлары	26.302	32.603	29.110
Аяқталмаған өндіріс	13.860	11.270	8.740
Өндірістік материалдар мен қорлар	5.861	1.018	1.184
Отын	5.640	3.799	2.592
Уран саласының материалдары мен қорлары	5.512	5.427	4.002
Электр энергиясын беретін жабдыққа босалқы бөлшектер	4.218	3.153	1.091
Қайта сатуға арналған тауарлар	2.510	3.082	3.101
Телекоммуникациялық жабдыққа арналған босалқы бөлшектер	1.852	1.742	2.575
Өзге де материалдар мен қорлар	7.407	6.900	5.912
Минус: таза өткізу құнына дейін есептен шығару	(12.106)	(13.613)	(9.821)
	262.967	182.127	162.842

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

31 желтоқсанда өзге де ағымдағы активтер мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Төленген аванстар және болашақтағы кезеңнің шығыстары	104.235	59.022	38.773
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	25.970	–	–
Салықтар бойынша өзге де алдын ала төлемдер	20.778	7.503	2.007
Алуға дивидендтер (9-ескертілме)	17.330	2.940	1.960
Акционерге алдын ала төленген дивидендтер	8.645	–	–
Қаржы лизингінің шарттарына сәйкес аударуға тиісті активтер	5.818	6.273	729
ҚР Ұлттық банкіндегі міндетті резервтер	1.020	864	627
Қызметкерлердің берешегі	776	2.450	477
Қаржылай көмек	–	3.297	50
Өзгелер	64.859	34.108	41.288
Минус: резерв	(24.253)	(9.486)	(9.497)
	225.178	106.971	76.414

31 желтоқсанда дебиторлық берешек мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Сауда дебиторлық берешек	220.530	184.409	240.047
Минус: резерв	(18.818)	(26.083)	(17.008)
	201.712	158.326	223.039

2009 жылғы 31 желтоқсанда Топтың 15.992 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешегі қарыз шарттары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2008: 9.373 миллион теңге).

2009 жылғы 31 желтоқсанда 24.000 миллион теңге мөлшерінде пайдалануға шектелген ақша қаражаты «Альянс банк» АҚ жай акцияларын сатып алуға арналған Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінде ағымдағы шотқа орналастырылған ақша қаражатын білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР (жалғасы)

Сауда дебиторлық берешегін және өзге де ағымдағы активтерді құнсыздандыруға резервке өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)
1 қаңтардағы резерв	35.569	26.505
Есептелді	17.734	17.624
Шетел валютасына қайта есептеу	1.711	-
Пайдаланылды	(7.056)	(7.459)
Қалпына келтірілді	(4.052)	(1.101)
Сатуға активтерге аудару (6-ескертпе)	(4)	-
Еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалту	(831)	-
31 желтоқсанда	43.071	35.569

2009, 2008 және 2007 жылдары 31 желтоқсанда сауда дебиторлық берешек және өзге де ағымдағы активтер бойынша сыйақы есептелген жоқ.

31 желтоқсанда мерзімі бөлінісінде сауда дебиторлық берешекті талдау былайша берілген:

Миллион теңгемен	Жиыны	Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30 – 60 күн	60 – 90 күн	90 – 120 күн	>120 күн
2009	201.712	146.837	27.269	7.907	2.178	7.088	10.433
2008 (қайта есептелді)	158.326	123.794	21.619	5.633	2.210	1.954	3.116

17. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАЛАМАЛАРЫ

31 желтоқсанда ақша қаражаты және олардың баламалары мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Банктік салымдар – АҚШ доллары	112.456	335.537	235.612
Банктік салымдар – теңге	422.780	791.303	203.883
Банктік салымдар – басқа валюталар	8.073	14.232	5.104
Банктердегі ағымдағы шоттар - АҚШ доллары	181.851	74.785	40.571
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңге	501.029	227.621	134.444
Банктердегі ағымдағы шоттар - басқа валюталар	31.900	8.188	8.065
Кассадағы ақша қаражаты	53.123	1.955	2.013
Жолдағы ақша қаражаты	73	270	610
Құнсыздануға резерв	(203)	-	-
	1.311.082	1.453.891	630.302

2007 жылғы 31 желтоқсанда Топтың 620 миллион теңге сомасындағы ақша қаражаты және олардың баламалары Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2008: 0; 2009: 0) .

42. Қысқа мерзімді салымдар әртүрлі мерзімдерге – қолма-қол ақша қаражатында Топтың мерзімді мұқтаждығына қарай бір күннен үш айға дейінгі мерзімге енгізіледі. 2009 жылғы 31 желтоқсанда банктердегі мерзімді депозиттер бойынша орташа салмақталған ставка 2,63 %-ды (2008: 2,57%; 2007: 8,09%) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

18. КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

2009 және 2008 жылдар ішінде Қор акциялар эмиссиясын жүзеге асырды, олардың төлемі былайша жүзеге асырылды:

Акциялар төлемі	Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны	Акциялардың номинал құны, теңгемен	Жарғылық капитал, миллион теңгемен
Самұрық пен Қазынаның бірігуі	2.816.433.936	1.000	2.816.434
Ақша қаражатымен жарналар	607.809.000	10.000, 1.000	610.590
Мемлекеттік акциялар пакетімен жарналар	3.189.907	10.000	31.899
2008 жылғы 31 желтоқсанда	3.427.432.843		3.458.923
Ақша қаражатымен жарналар	15.274.340	10.000, 1.000	67.346
Мемлекеттік акциялар пакетімен жарналар	22.203.019	10.000, 1.000	222.030
2009 жылғы 31 желтоқсанда	3.464.910.202		3.748.299

2009 жылғы 31 желтоқсанда 3.464.910.202 акция (2008: 3.427.432.843 акция) толығымен төленді.

Қордың жарғылық капиталы ұйымға салымға жатқызылатын акцияларды кезең-кезеңімен орналастыру арқылы қалыптастырылды (3-ескертпе), олар Мемлекеттің жалпы басқаруында, бөлінбеген пайданы ақша және мүліктік қаражатпен жарналарды капиталдандыру былайша берілген:

2008 жылы

Самұрық пен Қазынаның бірігуі

- Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы №669 Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы №962 қаулысына сәйкес – 2008 жылғы 3 қарашада Қордың жарғылық капиталы Самұрық пен Қазынаның таза активтеріне енгізілді.

Мемлекеттік акциялар пакетімен жарналар

- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы №962 қаулысына сәйкес – 2008 жылғы 24 желтоқсанда жеті әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияның және «Қазақстандық ипотекалық кредиттерді кепілдендіру қоры» АҚ-ның акциялары Қорға берілді (41-ескертпе).

Ақша қаражатымен жарналар

- 2008 жылға арналған «Бюджет туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 6 желтоқсандағы №8-IV Заңына сәйкес Үкімет 2008 жылғы 6 қарашадан бастап 31 желтоқсанды қоса алғандағы кезеңде 607.500 миллион теңге сомасында Қордың капиталына ақшалай жарнаны жүзеге асырды. Осы қаражат Тұрақтандыру жоспарын жүзеге асыруға арналған (1-ескертпе).
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 24 желтоқсандағы №1236 қаулысына сәйкес – 2008 жылғы 30 желтоқсанда Қордың капиталына 3.090 миллион теңге мөлшерінде ақшалай жарна жүзеге асырылды. Осы қаражат «Шар - Өскемен» жаңа теміржол желісін салу және пайдалану» концессиялық жобасын қаржыландыруға арналған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

Жарғылық капитал (жалғасы)

2009 жыл

Мемлекеттік акциялар пакетімен жарналар

- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы №962 қаулысына сәйкес 2009 жылғы 19 қаңтарда Қорға «ҚазАтомӨнеркәсіп» Ұлттық Атом компаниясы» АҚ-ның мемлекеттік акциялар пакеті берілді.
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 15 қаңтардағы қаулысына сәйкес 2009 жылы 15 сәуірде Қорға «Тау-кен Самұрық» Ұлттық Тау-Кен компаниясы» АҚ-ның мемлекеттік акциялар пакеті берілді. «Тау-кен Самұрық» Ұлттық Тау-Кен компаниясы» АҚ 2009 жылы құылған болатын.
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 27 шілдедегі №1148 қаулысына сәйкес 2009 жылы 20 тамызда Қорға «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ-ның, «Органикалық катализ және электр химиясы институты» АҚ-ның, «А.Б.Бектұров атындағы химия ғылымдары институты» АҚ-ның мемлекеттік акциялар пакеті берілді.

Ақша қаражатымен жарналар

- «2009-2011 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 4 желтоқсандағы Заңына сәйкес Үкімет 2009 жыл ішінде 67,346 миллион теңге сомасында Қордың капиталына ақшалай жарнаны жүзеге асырды. Осы қаражат, негізінен, еншілес ұйымдар жүзеге асыратын инвестициялық жобаларды қаржыландыруға, сондай-ақ мемлекеттік тұрғын үй бағдарламасы, шағын және орта бизнес жөніндегі шараларды жүзеге асыруға арналды.

Самұрық пен Қазынаның бірігуі және мемлекеттік кәсіпорындардың акцияларын кейіннен беру жалпы бақылаудағы операциялар ретінде ескерілді және тиісінше шығарылған капитал мен енгізілген таза активтердің теңгерім құны арасындағы айырма бөлінбеген пайдаға жатқызылды. Өйткені осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер еншілес ұйымдардағы бақыланатын иелену үлесін аудару біршама ерте берілген кезеңнің басында немесе жалпы бақылаудағы компанияларды аудару арқылы еншілес ұйым сатып алған күннен кешірек болса, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте енгізілген таза активтердің теңгерім құны бөлінбеген пайданы түзету ретінде ескерілетін ретінде беріледі. Оның салдарынан Қор акцияларын шығарған кезде осы сома жарғылық капиталға көшіріледі.

Валюталарға қайта есептеу бойынша резерв

Валютаға қайта есептеу бойынша резерв еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеуден пайда болатын бағамдық айырма есебі үшін пайдаланылады, оның функционалдық валютасы теңге болып табылмайды және қаржылық есептілігі 3-ескертпеде сипатталған есеп саясатына сәйкес осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді.

Үкіметтің қарыздары бойынша дисконт

2009 жылы Қор Үкіметтен нарықтан төмен ставкалар бойынша қарыз қаражатын алды (20-ескертпе). 461.255 миллион теңге сомасында осы міндеттемелерді бастапқы тану кезіндегі дисконт капиталға өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте көрсетілді (18, 20-ескертпелер).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

Еншілес ұйымдардың қатысу үлесіне өзгеріс – миноритарлық акционерлермен капиталға қатысу үлесі

БТА Банкі

2009 жылы 2 ақпанда Қор БТА Банкінің 75,1% акциясын сатып алды, банк деңгейіндегі азшылық үлесін қоса алғанда, сатып алу күнгі банктің таза активтеріндегі азшылық үлесі 139.090 миллион теңгені құрады. Есептілік күні азшылық үлесі азшылық үлесіне жатқызылған БТА банкінің таза шығыны салдарына толығымен есептен шығарылды. Негізгі компания Акционерінің үлесіне жатқызылған азшылық шығынының сомасы 58.518 миллион теңгені құрады.

ҚМГ

2009 жылы «ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ 21.381 миллион теңге сомаға меншік акцияларды (1.499.180 жай акция) (2008 жылы: 521 миллион теңге сомаға 55.748 жай акция) сатып алу нәтижесінде меншік сатып алынған акцияларын ұлғайтты. Төленген сыйақы және 1.593 миллион теңге мөлшерінде істен шыққан азшылық үлесінің теңгерім құны арасындағы айырма бөлінбеген пайдаға танылды.

Әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялар

2009 жылы Қордың меншігіндегі ӘКК акцияларының пакеттеріне ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің сенімгерлік басқаруына беруге және Комитет тарапынан қосымша жарналар салдарынан Қордың иелену үлесінің азаюына байланысты Қор 2009 жыл ішінде бес әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияға бақылауды жоғалтты (*6-ескертпе*). ӘКК таза активтеріндегі істен шыққан үлес 31.536 миллион теңгені құрады.

Өзге де күрделі резервтер

Өзге де күрделі резервтер капитал шеңберінде хеджерлеу бойынша резервке білгілі бір туынды қаржылық құралға қатысты әділ құн бойынша кез келген пайданы немесе шығынды есепке алу үшін ақша қаражатының ағындарын хеджерлеу есебінің ықпалын қамтиды. Осы пайдалар мен шығындар салдарынан операциялар жүргізу кезіндегі пайдалар мен шығындарға тікелей танылады.

Өзге де күрделі резервтер олар жұмыс істейтін еншілес ұйымның үлестік құралдар қызметкерлеріне төленетін берілген қызметтерге сыйақы сомасын да қамтиды. Үлестік құралдар негізіндегі төлемдер бойынша шығыстар кезең ішіндегі өзге де күрделі резервтерге бір уақытта тиісінше ұлғая отырып танылады, онда қызметкерлер сыйақыға толық құқық алған күні аяқталатын және белгілі бір мерзімге сіңірген еңбегінің талаптары және/немесе қызмет нәтижелері жетістіктерінің талаптары орындалады.

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомасы бір жыл ішіндегі айналымдағы қарапайым акциялардың орташа салмақталған санына негізгі компанияның қарапайым акцияларын ұстаушыларға келетін жыл үшін таза пайданы бөлу арқылы есептелді.

Акцияға ажыратылған пайда сомасы бір жыл ішіндегі айналымдағы қарапайым акциялардың орташа салмақталған санына плюс барлық ықтимал қарапайым акцияларды ажырату әсерімен айырбастау жағдайында шығарылатын қарапайым акциялардың орташа салмақталған санына негізгі компанияның қарапайым акцияларын ұстаушыларға келетін таза пайданы бөлу арқылы есептелді (айырбасталатын артықшылықты акциялар бойынша пайызға түзетуден кейін).

Төменде пайда және акциялардың саны туралы ақпарат келтірілген, ол акцияға базалық және ажыратылған есептерде пайдаланылды:

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

Акцияға пайда (жалғасы)

Миллион теңгемен	2009	2008
Негізгі компанияның акционеріне жатқызылатын жалғасатын қызметтен (шығын)/пайда	(559.023)	377.634
Негізгі компанияға жатқызылатын тоқтатылған қызметтен таза шығын	(5.267)	(9.898)
Базалық пайданы есептеу үшін негізгі компанияның акционеріне жатқызылған таза (шығын)/пайда	(564.290)	367.736
Акцияға базалық және ажыратылған пайданы есептеу үшін қарапайым акциялардың орташа салмақталған саны	3.452.952.916	2.749.692.029

19. ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсанда қарыздар, оның ішінде есептелген сыйақы мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Тіркелген сыйақы ставкасы бар қарыздар	2.008.094	760.247	807.855
Орташа салмақталған сыйақы ставкасы	7,62%	6,93%	6,66%
Өзгермелі сыйақы ставкасы бар қарыздар	1.320.469	952.111	591.705
Орташа салмақталған сыйақы ставкасы	4,44%	4,50%	6,95%

12 ай ішінде өтеуге тиісті сома шегерілген	(1.093.691)	(292.304)	(732.439)
12 айдан кейін өтеуге тиісті сома	2.234.872	1.420.054	667.121

Миллион теңгемен	2009	2008	2007
АҚШ долларымен берілген қарыздар	2.650.184	1.565.033	1.155.759
Теңгемен берілген қарыздар	244.965	36.004	27.519
Басқа да валюталармен берілген қарыздар	433.414	111.321	216.282
	3.328.563	1.712.358	1.399.560

Қарыздар туралы кейбір келісімдердің ережелеріне және талаптарына сәйкес Топтың тиісті еншілес ұйымдары білгілі бір шектеулі талаптарды орындауға міндетті. Топтың басшылығы 2009 жылғы 31 желтоқсанда Топтың еншілес ұйымдары осындай шектеулі талаптарды орындады деп санайды (45-ескертпе).

20. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ

31 желтоқсанда Үкіметтің қарыздары мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (қайта есептелді)	2007
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	869.965	55.295	14.449
Жобаларды қаржыландыруға аванстар	6.848	9.915	11.576
	876.813	65.210	26.025
12 ай ішінде өтеуге тиісті сома шегерілген	(593.599)	(859)	(384)
12 айдан кейін өтеуге тиісті сома	283.214	64.351	25.641

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ **(жалғасы)**

20. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ (жалғасы)

2009 жылғы 31 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінен қарыздар Қордың борыштық бағалы қағаздарының кепілі бойынша кері сатып алу туралы келісімдер шеңберінде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен БТА Банкі және ҚМГ алған 586.368 миллион теңге мөлшеріндегі қарыздарды қамтыды.

2009 жылы Қор жалпы сомасы 629.900 миллион теңгеге тиісінше бір облигацияға номинал құны 1.000.000 теңге және 1.000 теңге болатын 480.000 және 149.900.000 купон облигацияларын биржалық емес нарыққа орналастырды. Облигациялардың айналым мерзімі 15 жылды және 20 жылды құрайды, 0,02% және 1% мөлшерінде купондық сыйақы әрбір жарты жылда төленеді. Барлық облигацияларды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алды. Осы облигациялар облигацияларды шығару күні Қорға қолданылатын нарықтық пайыз ставкасын пайдалана отырып есептелген, әділ құн бойынша бастапқыда көрсетілді (480.000 облигация: 9,5%, 149.900.000 облигация: 5,96%). 448.833 миллион теңге мөлшеріндегі қарыздардың номинал құны мен олардың әділ құны арасындағы айырма Акционерлерінің қосымша жарнасы ретінде капиталға өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылды. Осы облигацияларды өткізу үшін алынған қаражаттың мынадай мақсатты нысанасы бар: Тұрақтандыру жоспары шеңберінде тұрғын үй секторын дамыту және қолдау әрі шағын және орта бизнесті қаржыландыру, «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-ға 50% қатысу үлесін сатып алу және «Богатырь Көмір» ЖШС-ға 50% қатысу үлесін сатып алуды қайта қаржыландыру.

«2009 – 2011 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 4 желтоқсандағы Заңына сәйкес 2009 жылы 23 желтоқсанда Қор 0,1%-дан 1,5%-ға дейін пайыздық ставкалары бар жалпы сомасы 27.277 миллион теңге болатын Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінен 3 қарыз алды. Қарыздар 10 жылдан 20 жылға дейінгі мерзімге алынды және мынадай мақсатты нысанасы бар:

- жылдық 4 % сыйақы ставкасы бойынша азаматтардың белгілі бір санаттарына тұрғын үй кредиттерін беру үшін 18.277 миллион теңге мөлшерінде «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ-ға қарыз беру;
- экономиканың басым салаларында жобаларды кредиттеу ставкасын азайту үшін 5.000 миллион теңге мөлшерінде «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-ға қарыз беру. Түпкі қарыз алушыға пайыз ставкасы жылдық 0,2% аспауы қажет;
- жылдық 3%-дан аспайтын сыйақы ставкасы бойынша Атырау облысында бірінші біріктірілген газ-химия кешені инфрақұрылымын салуды қаржыландыру үшін 4.000 миллион теңге мөлшерінде «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc» ЖШС-ға қарыз беру.

Бастапқы тану кезінде осы қарыздар 5.96% үлгі нарықтық сыйақы ставкасын пайдалана отырып, 14.855 миллион теңгені құрайтын әділ құн бойынша бағаланды. 12.422 миллион теңге мөлшерінде қарыздардың номинал құны мен олардың әділ құны арасындағы айырма Акционердің қосымша жарнасы ретінде капиталға өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылды.

2009 жылғы 31 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар белгілі бір өнеркәсіп салаларын, оның ішінде тоқыма, газ өңдеу саласын және химия саласын қолдауға арналған және мемлекеттік бюджеттен берілген ұзақ мерзімді қарыздарды қамтыды. Қарыздар бойынша пайыздық ставкалар қарыз алушыларға есептелетін жылына 0,1%-дан 8,4%-ға дейінгіні құрайды, қарыз мақсатын көрсетеді.

Жобаларды қаржыландыруға аванстар 2009 жылға қарай авиациялық-ғарыш кешенін салу үшін «Бәйтерек» бірлескен Қазақстан-Ресей кәсіпорны» АҚ-ын қаржыландыруға арналған бюджеттен қарыздың пайдаланылмаған бөлігін білдіреді. Қарыз 2010 жылдан 2023 жылға дейін тең үлеспен өтелетін болады. Топ агент ретінде болады және қарыз алушының кредитті мақсатқа сай пайдаланбағаны үшін немесе қарызға қатысы бар кез келген басқа да тәуекелдер үшін жауапкершілікте болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

21. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Жобаға үлес сатып адуға кредиторлық берешек

2008 жылғы 31 қазанда СКП жобасына барлық қатысушылар келісімге қол қойды, оған сәйкес «ҚМГ Қашаған Б.В.» қоспағанда, жобаның барлық қатысушылары 2008 жылғы 1 қаңтардан бастап 8,33%-дан 16,81%-ға дейін өткенді шола отырып, СКП-да «ҚМГ Қашаған Б.В.» үлесін ұлғайту үшін осылайша бара-бар негізде жобадағы өз үлестерінің бір бөлігін ішінара беруге келісті (*7 және 8-ескертпелер*). Сатып алу бағасы 1,78 миллиард АҚШ доллары мөлшерінде тіркелген соманы және LIBOR плюс 3 пайыз мөлшерінде жылдық сыйақыны қамтиды, ол жыл сайын негізгі борыш сомасына капиталдандырылады. Осы берешек 8,48% мөлшерінде қосымша сатып алынған үлеспен қамтамасыз етілді. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салынған активтердің теңгерім құны (барлау және бағалау бойынша активтер және негізгі құралдар) 447.382 миллион теңгені (2008: 271.557 миллион теңгені) құрады.

2009 жылғы 31 желтоқсанда осы міндеттеменің теңгерім құны 312.052 миллион теңгені (2008: 239.501 миллион теңгені) құрады.

«Семізбай-У» ЖШС-не 49% қатысу үлесін сату

2008 жылы «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ ақша қаражатының болашақтағы істен шығуының ағымдағы құнын білдіретін 234 миллион АҚШ доллары (немесе 28,274 миллион теңге) мөлшерінде ақшалай сыйақыға «Семізбай-У» ЖШС-не 49% қатысу үлесін сатуға Beijing Sino-Kaz Uranium Resources Investment Company Limited ("Sino-Kaz Company") шарт (бұдан әрі – «Шарт») жасасты. Топ «Семізбай-У» ЖШС-не 51% қатысу үлесін сақтайды.

Шартқа сәйкес Sino-Kaz компаниясының 2010 жылдан 2033 жылға дейін ең төменгі таза кіріске бара-бар үлестік қатысуды бөлуге құқығы бар, ол осы мәміледе көрсетілген қаржылық міндеттемені өтеуді білдіреді. Осы бөлу шарттық соманың ең төменгі төлемдері үшін қажет. Осы төлемдер «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ кепілдендірілген. Осы қаржылық міндеттеме оның бастапқы тану күнгі әділ құны бойынша бағаланды.

Sino-Kaz Company негізгі компаниясы China Guandong Nuclear Power Corporation осы Шартқа қол қойған күннен бастап екі жыл ішінде қытай атом электр станциясы үшін ұнтақ және таблеткадағы қостотықты уран өндіру үшін «Үлбі металлургия комбинаты» АҚ-да қолданылатын технологияларды сертификаттау міндеттемесін өзіне алды.

Егер «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ жоғарыда сипатталған сертификаттауды алмайтын болса, «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ Sino-Kaz Company-дан «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ «Семізбай-У» 49% қатысу үлесін сатуды талап ету құқығын оған беретін колл-опцион да жасасты. Колл-опцион Sino-Kaz Company бөлінетін таза кірістің ағымдағы құны шегерілген 49% мөлшерінде өзінің қатысу үлесі үшін Sino-Kaz Company төленген сыйақыға тең баға бойынша іске асырылуы мүмкін.

«ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ Sino-Kaz Company бөлінетін таза кірістің ағымдағы құны шегерілген Sino-Kaz Company төленген сыйақыға тең баға бойынша «ҚазАтомӨнеркәсіп» АҚ «Семізбай-У» 49% мөлшерінде өзінің қатысу үлесін стау құқығын Sino-Kaz Company беретін пут-опцион да жасасты. Осы пут-опционды іске асыру мына оқиғаларға байланысты: (а) Қазақстан Үкіметі «Семізбай-У» тиесілі уран кен орындарынан кез келген жер қойнауын пайдалану келісімшартын бұзады; (б) «Семізбай-У» уранын экспорттау не тыйым салынған не оған эмбарго салынған; (в) тараптардың уағдаластықтарына сәйкес басқа да келісімдерді «Семізбай-У» орындамауына байланысты туындаған кез келген басқа себептер.

Қазақстандық салық заңнамасына сәйкес осы мәміле 28,274 миллион теңге және 2,964 миллион теңге өткізу құны мөлшерінде сыйақыға еншілес кәсіпорынға қатысу үлесін сату ретінде қарастырылады. Салық салу мақсаты үшін істен шығудан болатын кіріс 25,310 миллион теңгені құрады.

2009 жылғы 31 желтоқсанда осы міндеттеменің құны 38.592 миллион теңгені (2008: 28.274 миллион теңгені) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

22. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Топ негізгі құралдардың телекоммуникациялық жабдықтар мен жылжымалы темір жол құрамынан артық бірқатар объектілері бойынша қаржылық жалдау шарттарын жасады.

2009 жылғы 31 желтоқсанда пайыздарды есептеу сомасы 4%-дан 18,26%-ға дейінгі пайыздың тиімді ставкаларына негізделеді (2008: 6%-дан 19%-ға дейін; 2007: 6%-дан 15%-ға дейін).

31 желтоқсанда қаржылық жалдау бойынша болашақтағы ең төменгі жалдау төлемдері, таза ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құнымен бірге мынадай үлгіде ұсынылады:

2009		
	Ең төменгі жалдау төлемдері	Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
<i>Миллион теңгемен</i>		
Бір жыл бойы	13.047	10.094
2-ден 5 жылға дейін қоса алғанда	23.210	17.934
Бес жылдан жоғары	5.471	3.946
Минус: қаржы төлемдерін білдіретін сома	(9.754)	–
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	31.974	31.974
12 ай ішінде өтеуге тиісті сома шегерілген		(10.094)
12 айдан кейін өтелуге тиіс сомалар		21.880

2008 (есептелгені)		
	Ең төменгі жалдау төлемдері	Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
<i>Миллион теңгемен</i>		
Бір жыл бойы	9.168	6.208
2 жылдан бастап 5 жылға дейін қоса алғанда	22.128	14.455
Бес жылдан жоғары	7.196	3.175
Минус: қаржылық төлемдерді көрсететін сомалар	(14.654)	–
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	23.838	23.838
12 ай ішінде өтеуге тиісті сома шегерілген		(6.208)
12 айдан кейін өтелуге тиіс сомалар		17.630

2007		
	Ең төменгі жалдау төлемдері	Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
<i>Миллион теңгемен</i>		
Бір жыл бойы	12.705	5.593
2-ден 5 жылға дейін қоса алғанда	16.159	14.269
Бес жылдан жоғары	3.515	2.067
Минус: қаржылық төлемдерді көрсететін сомалар	(10.450)	–
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	21.929	21.929
12 ай ішінде өтеуге тиісті сома шегерілген		(5.593)
12 айдан кейін өтелуге тиіс сомалар		16.336

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

23. РЕЗЕРВТЕР

31 желтоқсанға арналған резервтер мынаны қамтиды:

	Активтер -дің істен шығуы міндетте- мелер	Қорша- ған ортаға келтіріл- ген зиянға міндетте- мелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Банктік аккредитив пен кепілдіктегі резерв	Өзгелер	Жиыны
<i>Миллион теңгемен</i>						
2007 жылғы 31 желтоқсанға арналған резерв	27.442	34.743	20.992	–	13.941	97.118
Шетелдік валютаны қайта есептеу	74	69	–	–	(6)	137
Бағаларды қайта қарау	(11.229)	–	–	–	–	(11.229)
Дисконт сомасына ұлғайту	2.095	25	–	–	352	2.472
Жыл ішіндегі резерв	7.880	1	7.680	–	6.763	22.324
Резервті пайдалану	(764)	(3.076)	(290)	–	(11.059)	(15.189)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	–	(529)	(2.149)	–	(372)	(3.050)
2008 жылғы 31 желтоқсанға арналған резерв (есептелгені)	25.498	31.233	26.233	–	9.619	92.583
Шетелдік валютаны қайта есептеу	1.359	2.167	92	–	568	4.186
Бағаларды қайта қарау	(3.815)	941	162	27.890	(675)	24.503
Дисконттың сомасына ұлғайту	2.068	25	–	–	246	2.339
Жыл ішіндегі резерв	6.866	10	17.019	–	6.729	30.624
Кәсіпорындарды біріктірген кезде болатын түсімдер (5- ескерту)	–	57	–	238.808	–	238.865
Резервті пайдалану	(1.148)	(3.506)	(1.255)	(136.972)	(6.399)	(149.280)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(2.142)	–	(10.713)	(70.599)	(1.548)	(85.002)
2009 жылғы 31 желтоқсанға арналған резерв	28.686	30.927	31.538	59.127	8.540	158.818

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

23. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Ағымдағы және ұзақ мерзімді бөліктер мынадай үлгіде бөлінген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Активтерді шығару жөніндегі міндеттеме- лер	Қорша- ған ортаға келтіріл- ген зиянға міндетте- мелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Банктік аккредитив пен кепілдіктегі резерв	Өзгелер	Жиыны
Ағымдағы бөлігі	1.000	6.679	28.848	31.740	11.370	79.637
Ұзақ мерзімді бөлігі	27.686	24.248	2.690	27.387	(2.830)	79.181
2009 жылғы 31 желтоқсанға арналған резерв	28.686	30.927	31.538	59.127	8.540	158.818
Ағымдағы бөлігі	1.119	6.387	25.750	–	7.940	41.196
Ұзақ мерзімді бөлігі	24.379	24.846	483	–	1.679	51.387
2008 жылғы 31 желтоқсанға арналған (есептелгені)	25.498	31.233	26.233	–	9.619	92.583
Ағымдағы бөлігі	1.340	2.813	19.501	–	10.606	34.260
Ұзақ мерзімді бөлігі	26.102	31.930	1.491	–	3.335	62.858
2007 жылғы 31 желтоқсанға арналған резерв (есептелгені)	27.442	34.743	20.992	–	13.941	97.118

Елеулі бағалар мен жорамалдарды қоса алғанда, бұл резервтерді сипаттау 4-ескертпеге енгізілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

24. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БЕРУ ЖӨНІНДЕГІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мемлекеттік зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша міндеттемелер

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамалық талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық және жалақы бойынша шығыстар олардың пайда болу сәтіндегі шығыстарға жатады.

Бұдан басқа, Топ жинақтаушы зейнетақы қорларына қызметкерлердің жарналары ретінде төленетін қызметкерлердің жалақысынан 10% ұстайды. Мұндай шығыстар керек болған кезеңде көрсетіледі.

Белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары

Осы жүйе бойынша қызметкерлерге төлемдер бойынша міндеттеме Топтың кейбір еншілес ұйымдары («ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ, «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ, «Самұрық-Энерго» АҚ және «ҚАМҚОР» ЖШС) арасында жасалған кәсіподақ ұйымдарының шарттарына сәйкес төлемге жатады.

31 желтоқсанға белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары бойынша Топтың жалпы міндеттемелері мынаны қамтиды:

	2009	2008 (есептелгені)	2007
Белгіленген төлем мөлшерлері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	30.441	28.756	27.680

31 желтоқсанға белгіленген төлем мөлшерлері бар зейнетақы жоспары және тіркелген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын салыстыру былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Жыл басындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	28.756	27.680
Ағымдағы қызметтердің құны	1.631	2.768
Өткен қызметтердің құны	621	(184)
Сыйақыға шығындар	2.289	2.026
Бір жыл ішінде жүргізілген төлемдер	(2.179)	(2.014)
Бір жылдағы сатып алу		
Бір жылға танылған актуарлық шығын	(677)	(1.521)
Жыл соңына міндеттемелердің жалпы сомасы	30.441	28.755
Өтеу мерзімі бір жыл ішінде болатын міндеттеме	(1.927)	(1.703)
Өтеу мерзімі бір жылдан кейін болатын міндеттеме	28.514	27.052

2009 және 2008 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын жылға танылған актуарийлік шығын, негізінен, болашақта жалақыны арттыруға қатысты жорамалдардағы өзгерістер нәтижесінде пайда болды.

Жалпы сомасы 3.864 мың теңге болатын қызметтердің ағымдағы құны, сыйақы құны, өткен қызметтердің құны және актуарийлік шығын персоналға шығындар құрамында пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте ескерілді (2008: 3.090 миллион теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

24. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР ЖӨНІНДЕГІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Топ міндеттемелерінің есептері өлім-жітім деңгейі бойынша жарияланатын статистикалық деректер, сондай-ақ қызметкерлердің саны, жынысы және еңбек өтілі бойынша топтың нақты деректері негізінде дайындалды. Барлық жоспарлар үшін орташа салмақталған мән ретінде есептелген есепті күнгі өзге де негізгі жорамалдар төменде келтірілген:

	2009	2008 (есептелгені)	2007
Дисконттың ставкасы	6,98%	6,90%	6,42%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсімі	4,44%	4,49%	5,52%
Болашақта ең төменгі жалақының күтілетін жылдық өсімі	5,55%	5,52%	5,92%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсімі	4,50%	4,50%	4,50%

Белгіленген төлем мөлшері бір зейнетақы жоспары қаржыландырылмайтын болып табылады.

25. КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚАРАЖАТЫ

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)	2007
Мерзімді салымдар:	266.972	12.049	7.711
Коммерциялық кәсіпорындар	36.578		
Жеке тұлғалар	223.208	12.049	7.711
Мемлекеттік ұйымдар	1.166		
Коммерциялық емес кәсіпорындар	6.020		
Ағымдағы шоттар:	146.687	8.188	9.710
Коммерциялық кәсіпорындар	22.419	1.077	2.900
Жеке тұлғалар	43.889	7.111	6.810
Мемлекеттік ұйымдар	78.661		
Коммерциялық емес кәсіпорындар	1.718		
Кепілдіктер және шектеулі шарттары бар өзге де салымдар:	15.425	8.646	4.525
Коммерциялық кәсіпорындар	10.535	376	68
Жеке тұлғалар	4.852	8.270	4.457
Мемлекеттік ұйымдар	37		
Коммерциялық емес кәсіпорындар	1		
Клиенттердің қаражаты	429.084	28.883	21.946

26. ТУЫНДЫ ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ

Инвестицияларды сатып алған кездегі опциондар

«Қазкоммерцбанк» АҚ және «Қазақстанның халық банкі» АҚ сатып алудың бөлігі ретінде Қор сатып алған күннен бастап 2-ден 5 жылға дейінгі кезеңде іске асырылатын үлесінен сатуға коллдар мен путтардың опциондарын да алды. Осы опциондардың әділ құны сатып алу күнінде коллдар мен пут «Қазкоммерцбанк» АҚ үшін 12.346 миллион теңгені және «Қазақстанның халық банкі» АҚ үшін 24.071 миллион теңгені құрады және қауымдастырылған ұйымдардағы инвестициялардың бөлігі ретінде танылды (8-ескертпе). 2009 жылғы 31 желтоқсанда осы опциондардың әділ құны 130.541 миллион теңгені құрады, және айырмашылығы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілді.

Бизнесті біріктіру кезінде пайда болатын біріктірген кезде «пут» және «колл» опционы бойынша міндеттемелер жөніндегі есеп

«Rompotrol Group N.V.» («TRG») компаниясының сатып алу бөлігі ретінде 2007 жылы ҚМГ ҰК TRG-дағы қалған 25% сатып алуға арналған «колл» опционы мен «пут» опционын алды. Опциондардың құны 2008 жылғы 31 желтоқсанда 14.896 миллион теңгені (2007: 34.387 миллион теңге) құрады. ҚМГ ҰК сатып алынған «пут» опционының объектісі болып табылатын тиісті акциялардың негізінде бизнесті біріктіру үшін есепті қолданды. 2009 жылғы 24 маусымда ҚМГ ҰК «пут» және «колл» опционы бойынша 15.043

миллион теңге мөлшерінде ақшалай қаражатты өтеді. 147 миллион теңге мөлшерінен асып кетуі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық кіріс құрамында ескерілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

27. БАСҚА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы басқа ағымдағы міндеттемелер мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)	2007
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	114.864	72.021	58.604
Төленуге жататын басқа салықтар	100.690	46.212	41.872
Қызметкерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер	36.410	38.631	37.150
РЕПО келісімдері бойынша сатылған бағалы қағаздар	13.645	13.104	957
Басқа	86.998	45.293	27.426
	352.607	215.261	166.009

2009, 2008 және 2007 жылдардың 31 желтоқсанында басқа ағымдағы міндеттемелер бойынша сыйақы есептелінген жоқ.

28. КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылға кіріс мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Мұнай өнімдерін сату	1.041.333	1.107.132
Мұнай шикізатын сату	428.020	658.085
Жүк теміржол тасымалдары	398.734	404.473
Пайыздық кіріс	325.999	49.886
Мұнай және газ тасымалдау	250.000	197.140
Урандық өнімді сату	138.820	83.890
Телекоммуникациялық қызметтер	135.943	134.080
Әуе тасымалдары	80.860	77.762
Газды қайта өңдейтін өнімді сату	62.899	61.704
Электрлік кешен	59.912	89.954
Жолаушылар теміржол тасымалы	46.647	42.523
Электр энергиясын тасымалдау	29.497	29.394
Пошталық қызметтер	14.690	13.675
Өзге кіріс	174.751	148.668
Минус: сатуға салық және коммерциялық жеңілдіктер	(276.272)	(224.179)
	2.911.833	2.874.187

Өзге де кіріс

Өзге де кіріс негізінен тауарлық-материалдық қорларды сатудан және негізгі қызметтермен бірге ұсынылатын үшінші тараптарға өзге де қосымша қызметтер ұсынудан түсетін кірісті қамтиды.

29. МЕМЛЕКЕТТІК СУБСИДИЯЛАР

Тасымалдаушының әлеуметтік мәні бар қатынастар бойынша жолаушылар тасымалдауды жүзеге асыруына байланысты залалдарын субсидиялау ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 11 қарашадағы № 1188 [қаулысына](#) сәйкес «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («КТЖ ҰК») 2005 жылғы 1 қаңтардан бастап әлеуметтік мәні бар қатынастар бойынша тасымалдаушылардың залалдарын жабу ретінде субсидиялар ала бастады. Бұл субсидиялар бойынша қандай да бір орындалмаған шарттар немесе шартты міндеттемелер жоқ. 2009 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі субсидиялардың сомасы 10.058 миллион теңгені (2008: 7.300 миллион теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

29. МЕМЛЕКЕТТІК СУБСИДИЯЛАР (жалғасы)

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 7 қазандағы № 1039 «Халыққа телекоммуникацияның әмбебап қызметтерін көрсететін байланыс операторларының шығындарын өтеу үшін телекоммуникацияның әмбебап қызметтерінің құнын субсидиялау Ережесін бекіту туралы» қаулысына сәйкес 2004 жылдың 4 тоқсанынан бастап «Қазақтелеком» АҚ әлеуметтік маңызды аудандарда байланыс қызметтерін көрсету кезінде операторлар келтірген шығындарды өтеуге арналған үкіметтік дотацияларды алды. Көрсетілген дотациялар қатынасында барлық талаптар мен шартты міндеттемелер орындалды. 2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде алынған субсидиялардың жалпы сомасы 5.139 миллион теңгені (2008: 4.386 миллион теңгені) құрады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 17 тамыздағы № 915 қаулысына сәйкес Үкімет Қазақстанның басқа қалларына Астана қаласынан рентабельді емес бағыттар бойынша жолаушылар әуе тасымалы бойынша қызметті жүзеге асыратын компанияларға субсидиялар береді. Субсидия алынған кіріс үстіндегі рейске арналған шығындарды арттыруға негізделген. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы аяқталған жыл ішіндегі субсидиялар сомасы 599 миллион теңгені (2008: 585 миллион теңге) құрады.

30. САТЫЛҒАН ӨНІМНІҢ ЖӘНЕ КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылғы іске асырудың өзіндік құны мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Материалдар мен қорлар	950.530	1.193.375
Жалақы бойынша шығыстар	313.017	283.615
Пайыздық шығыстар	255.629	12.651
Тозу, ескіру және и амортизация	172.246	161.908
Көрсетілген өндірістік қызметтер	61.403	108.333
Жөндеу және қызмет көрсету	56.158	10.737
Пайдалы қазбаларды өндіруге арналған салық	55.077	–
Жалдау	26.701	18.010
Роялти	–	28.365
Өзгелер	34.971	128.993
	1.925.732	1.945.987

31. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Жалақы бойынша шығыстар	122.410	98.169
Консультациялық қызметтер	35.162	15.205
Табыс салығынан басқа салықтар	33.455	28.704
Тозу және амортизация	26.005	17.449
Күмәнді борыштар бойынша резервтер	16.393	16.426
Қайырымдылық	13.670	9.769
Айыппұлдар мен өсімақылар	2.185	325
Өзгелер	63.087	78.976
	312.367	265.023

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

32. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ ІСКЕ АСЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін тасымалдау және іске асыру бойынша шығыстар мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Тасымалдау	67.323	35.781
Ренттік салық	58.827	—
Еңбекақы төлеу жөніндегі шығыстар	15.127	12.207
Тозу және амортизация	10.678	8.469
Агенттерге комиссиялық сыйақы және жарнама	7.159	11.385
Кедендік баждар	—	68.801
Өзгелер	21.534	18.831
	180.648	155.474

33. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРДЫҢ ШЫҒУЫНАН КЕЛЕТІН КІРІС

«Қазтрансгаз-Тбилиси» АҚ (ҚМГ ҰК еншілес ұйымы) бақылау шығыны

Кутаиси қаласының 2009 жылғы 16 наурыздағы қалалық сотының шешіміне сәйкес ҚМГ ҰК Энергетика және су ресурстарын басқару жөніндегі Грузияның Ұлттық комитетінің арнайы басқармасына соңғы беру нәтижесінде өзінің еншілес ұйымы «ҚТГ-Тбилиси» АҚ-дағы бақылауын жоғалтты. Осылайша, ҚМГ ҰК «ҚТГ-Тбилиси» АҚ қаржылық және операциялық қызметін анықтайтын, тиісінше еншілес ұйымның үстінен бақылауды және осы бақылаумен байланысты экономикалық пайдаларға арналған құқықтарды жоғалтып, өз құқығын жоғалтты. Осы еншілес ұйымды шоғырландыру 2009 жылғы 16 наурыздан бастап, бақылауды жоғалтқан күннен тоқтатылды.

2009 жылғы 16 наурызға арналған «ҚТГ-Тбилиси» АҚ активтері мен міндеттемелерінің негізгі сыныптары мынадай үлгіде берілді:

Миллион теңгемен	2009 жылғы 16 наурыз
Негізгі қаражат	6.452
Материалдық емес активтер	17
Тауарлық-материалдық қорлар	197
Саудалық дебиторлық берешек	4.065
Өтелетін салықтар	580
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	280
Активтердің жиыны	11.591
Пайыздық қарыздар және тартылған қаражат	9.220
Байланысты тараптардан түскен қарыздар	8.530
Мерзімі өткен корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттеме	658
Саудалық және басқа кредиторлық берешек	7.650
Басқа ағымдағы міндеттемелер	1.128
Міндеттемелердің жиыны	27.186
Таза міндеттемелер	(15.595)
Минус: шетелдік валютаны қайта есептеу жөніндегі резерв	2.389
Минус: Топқа кепілдендірілген еншілес ұйымның міндеттемесі бойынша резерв	7.418
Еншілес ұйымдағы бақылауды жоғалтқаннан түскен кіріс	(5.788)

2009 жылы желтоқсанда ҚМГ ҰК Credit Suisse-пен суб-консорциалдық келісімге қол қойды. Суб-консорциалдық келісімге сәйкес ҚМГ ҰК ҚТГ-Тбилиси міндеттемелер бойынша берешекті 7.418 миллион теңге сомасында Credit Suisse-ден қарыз бойынша ҚТГ-Тбилисиден талап ету құқығын сатып алу жолымен өтеді. ҚМГ ҰК ҚТГ-Тбилисиден талап ету құқығын толығымен құнсыздандырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

33. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРДАН ШЫҒАТЫН КІРІС (жалғасы)

«Қазтрансгаз-Тбилиси» АҚ-дағы (ҚМГ ҰК еншілес ұйымы) бақылау шығыны

2009 жылғы 16 наурызда аяқталған екі жарым ай ішінде ҚТГ-Тбилиси көрсеткіштері мынадай үлгіде берілді:

Миллион теңгемен

Пайда	4.108
Сатудың өзіндік құны	(3.649)
Әкімшілік шығыстар	(262)
Сату жөніндегі шығыстар	(943)
Басқа шығыстар	(494)
Салық салғанға дейінгі шығындар	(1.240)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(26)
Кезең ішіндегі шығындар	(1.266)

Шоғырландыруды тоқтатқан кезде 2.389 миллион теңге мөлшеріндегі ҚТГ-Тбилиси шетелдік валютасын қайта есептеу бойынша резервтің жинақталған сомасы еншілес ұйымның үстіндегі бақылау шығынынан кіріске енгізілген болатын.

ӘКК-дағы бақылау шығыны

2009 жыл ішінде Қор бес әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялардың үстінен бақылауды жоғалтты (18-ескертпе).

SC Astra Investitii Imobiliare SRL шығып кетуі

2008 жылғы қыркүйекте Straulesti Project Development-тегі TRG қатысу үлесінің қалған бөлігі 7.820 миллион теңге DPS Investments Ltd. Кипрде тіркелген SC Astra Investitii Imobiliare SRL компаниясының еншілес ұйымындағы барлық қатысу үлесін сату кезінде шығып кетті. 2.840 миллион теңге мөлшерінде осы сату нәтижесінде алынған пайданы Топ 2008 жыл ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте таныды.

«БТА Банкі» ЖАҚ-дағы бақылау шығыны (БТА Банкінің еншілес ұйымы)

2009 жылы 28 желтоқсанда Қырғызстан Республикасы Бішкек қаласының ауданаралық сотының шешімі негізінде сот жасауылы Банкке тиесілі «БТА Банкі» ЖАҚ акцияларын өндіріп алатынына назар аударды, осының негізінде Банктің басшылығы 2009 жылдың аяғында «БТА Банкі» ЖАҚ қайта шоғырландыруға шешім қабылдады. «БТА Банкі» ЖАҚ бақылауды тануды тоқтатудан түскен шығын 3.075 миллион теңгені құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

33. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРДАН ШЫҒАТЫН КІРІС (жалғасы)

«БТА Банкі» ЖАҚ бақылауын жоғалтуы (БТА Банкінің еншілес ұйымы) (жалғасы)

«БТА Банкі» ЖАҚ 2009 жылғы 28 желтоқсанға арналған негізгі кластары мен активтері мынадай үлгіде берілген:

Ақша қаражаты және оның баламалары	1.996
Кредиттік мекемелердегі қаражат	945
Міндетті резервтер	854
Инвестициялық бағалы қағаздар	1.145
Клиенттерге қарыздар	6.671
Негізгі қаражат	1.434
Өзге де активтер	751
Активтер жиыны	13.796
Үкіметтің қарыздары	248
Кредиттік мекемелердің қаражаты	7.560
Клиенттердің қаражаты	1.443
Өзге де міндеттемелер	279
Міндеттемелер жиыны	9.530
Таза активтердің теңгерімдік құны	4.266
Азшылық үлесі	(1.191)
Топтың таза активтерінің әділ құндағы үлесі – шығып кеткеннен түскен шығын	3.075
Алынған ақша қаражатының жиыны	–
Шығып кеткен ұйымның ақшалай қаражаты	(1.996)
Ақшалай қаражат шығынының жиынтығы	(1.996)

34. ҚҰНСЫЗДАНУДАН БОЛАТЫН ШЫҒЫНДАР

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін құнсызданудан болған шығындар мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Клиенттерге қарыздардың құнсыздануы	930.624	17.559
(Түзетпе жасау) / Банктік депозиттерді құнсыздандыру	(7.154)	7.154
Гудвиллдің құнсыздануы	36.743	29.216
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	13.526	7.759
Банктерге берілген қарыздардың құнсыздануы	41.234	21.193
Қауымдастырылған кәсіпорындағы инвестициялардың құнсыздануы	1.843	5.348
Өзгелер	15.944	1.760
	1.032.760	89.989

35. ӨЗГЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

2009 жылғы 31 желтоқсандағы жыл ішіндегі басқа операциялық шығын негізінен 208.609 миллион теңге сомасында (2008 жылы: 11.961 миллион теңге) пайда немесе шығын, оның ішінде 94.124 миллион теңге (2008 жылы: нөл) ҚКБ және ҰБ акцияларына арналған опциондарды қайта бағалау (26-ескертпе) арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық құралдары бар операциялардан түскен таза шығын.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

31 желтоқсанда аяқталған жылға қаржылық шығындар мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	144.258	110.007
Резервтер бойынша дисконттың сомасын ұлғайту	3.325	2.663
Қаржылық жалдау бойынша пайыздар бойынша міндеттемелер	2.799	2.172
TRG акциясына арналған пут опционы бойынша міндеттемелер жөніндегі дисконтты амортизациялау (26-ескертпе)	–	5.125
Өзгелер	19.286	11.487
	169.668	131.454

37. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылға қаржылық кіріс мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Банктік салымдар және қысқа мерзімді инвестициялар бойынша сыйақы	86.732	88.043
Бағалы қағаздар бойынша кіріс	2.462	4.471
TRG акциясына арналған пут опционы бойынша міндеттемелерді қайта бағалау (26-ескертпе)	–	24.617
Өзгелер	4.742	9.147
	93.936	126.278

38. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ КІРІСТЕРІНДЕГІ ҮЛЕС

31 желтоқсанда аяқталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың кірістеріндегі жыл ішіндегі үлесі мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
«ТеңізШевройл» ЖШС	111.025	145.347
«Қазкоммерцбанк» АҚ	46.538	–
«ҚазРосГаз» АҚ	44.476	21.012
«GSM Қазақстан» ЖШС	21.167	17.555
«Халық банкі» АҚ	17.830	–
ПетроҚазақстан Инк.	9.221	22.471
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	2.454	2.323
«ҚазГерМұнай» ЖШС	1.554	44.649
Өзгелер	24.573	13.312
	278.838	266.669

39. ТЕРІС БАҒАМДЫҚ АЙЫРМА, НЕТТО

2009 жылғы 4 ақпанда теңге АҚШ-тың долларына және басқа негізгі валюталарға қатынасы бойынша девальвацияланды. Девальвацияға дейін және одан кейін валюталар бағамы шамамен 122 теңге/АҚШ доллары және тиісінше 150 теңге/ АҚШ доллары болды.

40. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2009 жылғы 31 желтоқсанда 39.743 миллион теңге сомасындағы табыс салығы бойынша алдын ала төлем корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлемді береді (2008: 26.071 миллион теңге; 2007: 20.242 миллион теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

40. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

31 желтоқсанда төленетін табыс салығы мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)	2007
Үстеме пайда салығы	19.246	56.012	51.461
Корпоративтік табыс салығы	13.877	2.119	13.115
Төлеуге табыс салығы	33.123	58.131	64.576

31 желтоқсанда аяқталған жылға табыс салығы бойынша шығыстар мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2009	2008 (есептелгені)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар:		
Корпоративтік табыс салығы	117.754	188.277
Үстеме пайда салығы	30.914	60.569
Дивидендтер бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	27.445	21.001
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс /(үнемдеу):		
Корпоративтік табыс салығы	58.085	(70.873)
Үстеме пайда салығы	(106)	(3.208)
Дивидендтер бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	31.631	(211)
Табыс салығы бойынша шығыс	265.723	195.555

2007 жылдың 1 қаңтарында күшіне енген салық заңнамасындағы 2006 жылғы өзгерістерге сәйкес Қазақстандық салық төлеушілерден алынған дивидендтері салықты төлем көзінен болатын салық салуға жатпайды. Салық заңнамасындағы осы өзгерістерге ілесе отырып, 2006 жылы Топ өткен жылда мойындалған, Қазақстан Республикасында тіркелген еншілес ұйымдардан түсетін үлестірілмеген пайдаға мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемені алға қойды.

Алайда, 2007-2009 жылдар ішінде Топ төлем көзінен салықты алғаны үшін «Теңізшевройл» ЖШС-нен (20% Топтың бірлескен кәсіпорны, Қазақстандық салық төлеуші) дивидендтер алды, өйткені «Теңізшевройл» ЖШС тұрақты салық режиміне төлем көзінен салықтың күшін жою қолданыла ма деген белгісіздік бар. Топ көзден салықты ұстап қалуға қарсы болуға тырысты, бірақ 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұған қол жеткізген жоқ. Тиісінше, Топ басшылығы «Теңізшевройл» ЖШС бөлінбеген пайдасына төлем көзінен салық бойынша мерзімі өткен міндеттемені тану деп шешті, өйткені бұл Топтың кейіннен төлем көзінен салықты шегергені үшін дивидендтер алатынының ең үздік бағасы болып табылады.

2008 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасының Үкіметі 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген салық кодексіне түзетулерді бекітті, осыларға сәйкес табыс салығының мөлшерлемесі 2009 жылда 20%, 2010 жылда 17,5% және 2011 жылда 15% ретінде және одан әрі айқындалды. Топ 2008 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы өзгерістерді ескере отырып, ағымдағы және мерзімі өткен салықтардың есеп айырысуларын жүргізді.

2009 жылғы қарашада Қазақстан Республикасының Үкіметі 2009 жылғы 1 қарашадан күшіне енген салық кодексіне одан әрі түзетулер бекітті, осыларға сәйкес табыс салығының мөлшерлемесі 2009-2012 жылдарда 20%, 2013 жылға 17,5% және 2014 жылда 15% ретінде және одан әрі айқындалды. ҮПС есеп айырысу тетігі де 2009 жылдан бастап өзгертіледі. Топ 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы өзгерістерді ескере отырып, ағымдағы және мерзімі өткен салықтардың есеп айырысуларын жүргізді. 2009 жылғы 31 желтоқсанда Қазақстан Республикасындағы салық шығындарын көшіру салықтық мақсаттарда олардың пайда болған күнінен бастап он жыл өткен соң мерзімі бітеді.

Табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік ставкасы бойынша (2009 жылы 20% және 2008 жылы 30%) салық салғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде мынадай үлгіде берілген:

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

40. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

<i>Миллион теңгемен</i>	2009	2008 (есептелгені)
Табыс салығын есепке алғанға дейінгі бухгалтерлік пайда	(353.621)	681.864
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығы бойынша шығыстар	(70.724)	204.559
Үстеме пайда салығы	30.808	57.361
Дивидендтер бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	59.075	20.268
Шегерімге жатқызылмайтын немесе салық салу мақсатында салық салуға жатпайтын баптардың салықтық әсері	164.160	61.992
Сатып алуға арналған теріс гудвил	(33.440)	–
Шегерімге жатқызылмайтын немесе салық салу мақсатында салық салуға жатпайтын қаржылық институттардың міндеттемелерін қайта құрылымдау әсері	(61.124)	–
Корпоративтік табыс салығының әртүрлі ставкаларының әсері	(3.741)	(6.600)
Табыс салығы ставкалары өзгерістерінің әсері	(9.910)	(129.322)
Салық салынбайтын бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы пайданың үлесі	(11.859)	(6.567)
Ұзақ мерзімді активтерді құнсыздандырудан түскен шығындар	9.115	2.037
Кейінге қалдырылған танылмаған активтерге өзгеріс	193.363	(8.173)
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	265.723	195.555

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

40. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Активтер мен міндеттемелерді есептеу үшін негіз бен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген соманың арасындағы уақытша айырмаға бухгалтерлік теңгерімді жасау күні қолданылған заңда белгіленген салық ставкасын қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сальдосы 31 желтоқсанға мынаны қамтиды:

	2009 жыл корпоратив тік табыс салығы	2009 жыл үстеме пайда салығы	2009 жыл Көзден салына- тын салық	2009 жыл Жиыны	2008 жыл Корпора- тивтік табыс салығы (қайта есептелді)	2008 жыл Үстеме пайда салығы (қайта есептелді)	2008 жыл Көзден салынатын салық (қайта есептелді)	2008 жыл Жиыны (қайта есептелді)	2007 жыл Корпора- тивтік табыс салығы	2007 жыл Үстеме пайда салығы	2007 жыл Көзден салынатын салық	2007 жыл Жиыны
<i>Миллион теңгемен</i>												
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер												
Негізгі құралдар	4.759	-	-	4.759	2.887	-	-	2.887	11.061	-	-	11.061
Шеккен салық шығындары	428.158	-	-	428.158	15.109	-	-	15.109	23.429	-	-	23.429
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	4.337	229	-	4.566	4.997	25	-	5.022	4.821	-	-	4.821
Қаржылық активтерді құнсыздандыру	22.656	-	-	22.656	4.999	-	-	4.999	807	-	-	807
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттеме	2.307	-	-	2.307	1.063	12	-	1.075	1.418	-	-	1.418
Өзгелей есептеулер	2.071	-	-	2.071	14.482	-	-	14.482	7.091	-	-	7.091
Өзгелер	52.613	2.673	-	55.286	7.408	95	-	7.503	14.527	4.424	-	18.951
Минус: кейінге қалдырылған салық, бойынша танылмаған активтер	(450.433)	-	-	(450.433)	(15.070)	-	-	(15.070)	(24.618)	-	-	(24.618)
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен ескерілген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(24.079)	(1.072)	-	(25.151)	(22.317)	(132)	-	(22.449)	(31.981)	(4.424)	-	(36.405)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	42.389	1.830	-	44.219	13.558	-	-	13.558	6.555	-	-	6.555
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттеме												
Негізгі құралдар	175.536	2.787	-	178.323	131.341	132	-	131.473	250.883	34.255	-	285.138
Еншілес компаниялардың бөлінбеген пайдасы	2.390	-	34.164	36.554	132	-	2.106	2.238	(39.375)	(27.563)	2.310	(64.628)
Өзгелер	70.339	8	-	70.347	15.837	-	-	15.837	7.529	931	-	8.460
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша активтермен ескерілген кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	(24.079)	(1.072)	-	(25.151)	(22.317)	(132)	-	(22.449)	(31.981)	(4.424)	-	(36.405)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	224.186	1.723	34.164	260.073	124.993	-	2.106	127.099	187.056	3.199	2.310	192.565
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(181.797)	10	(34.164)	(215.854)	(111.435)	-	(2.106)	(113.541)	(180.501)	(3.199)	(2.310)	(186.010)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

40. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылға кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелерге өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2009 жыл Корпора- тивтік табыс салығы	2009 жыл Үстеме пайда салығы	2009 жыл Көзден салынатын салық	2009 жыл Жиыны	2008 жыл Корпоративтік табыс салығы (қайта есептелді)	2008 жыл Үстеме пайда салығы (қайта есептелді)	2008 жыл көзден салынатын салық (қайта есептелді)	2008 жыл Жиыны (қайта есептелді)
1 қаңтарға арналған сальдо	111.435	–	2.106	113.541	180.501	3.199	2.310	186.010
Есептілік валютасын қайта есептеу	10.947	–	428	11.375	115	9	7	131
Капитал туралы есепте көрсетілген	10.937	–	–	10.937	290	–	–	290
Еншілес компанияларды сатып алу (5-ескертпе)	1.647	–	–	1.647	1.801	–	–	1.801
Кірістер мен шығыстар туралы есепте көрсетілген	46.831	(107)	31.630	78.354	(71.272)	(3.208)	(211)	(74.691)
31 желтоқсанға арналған сальдо	181.797	(107)	34.164	215.854	111.435	–	2.106	113.541

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ **(жалғасы)**

41. ШОҒЫРЛАНУ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке мынадай елеулі еншілес ұйымдар енгізілді:

	Иелену үлесі		
	2009	2008 (есептелгені)	2007
«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«ҚазАтомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақтелеком» АҚ және еншілес ұйымдары	51%	51%	51%
«Самұрық-Энерго» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстандық электр желілерін басқаратын компания» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Эйр Астана» АҚ	51.00%	51.00%	51.00%
«БТА Банкі» АҚ және еншілес ұйымдары	75.10%	–	–
«Альянс Банкі» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	–	–
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Kazyna Capital Management» АҚ және еншілес ұйымдар	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазпошта» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Досжан Темір Жолы» АҚ	85.97%	–	–
«Қамкор» жөндеу корпорациясы» ЖШС және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстанның Инвестициялық қоры» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Ұлттық инновациялық қор» АҚ және еншілес ұйымдары *	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақтеңізкөлікфлоты» ҰТҚК» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстан Инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	100.00%	100.00%	100.00%
«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ	100.00%		
«Экспорттық кредиттерді және инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік сақтандыру корпорациясы» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Қазақстандық ипотекалық кредиттерге кепілдік беру қоры» АҚ	100.00%	88.70%	88.70%
«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Самұрық-Қазына Келісімшарт» ЖШС	100.00%	100.00%	100.00%
«СК-Фармация» ЖШС	100.00%	–	–
«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдар	100.00%	–	–
«Академик Ш.Ш. Шөкин атындағы энергетика ҚазҒЗИ» АҚ	50%+1	50%+1	50%+1
«KAZNEX» экспортты дамыту және алға бастыру корпорациясы» АҚ	–	100.00%	100.00%
«Біріккен химиялық компания» ЖШС және еншілес ұйымдар	100.00%	–	–
«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС	100.00%	100.00%	100.00%
«КОРЭМ» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Атырау» халықаралық әуежайы» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«Павлодар әуежайы» АҚ	100.00%	100.00%	100.00%
«ҚазИнвест» Қазақстан инвестицияларға жәрдемдесу орталығы» ЖШС	100.00%	100.00%	100.00%
«Батыс» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ*	100.00%	100.00%	100.00%

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

41. ШОҒЫРЛАНУ (жалғасы)

	Иелену үлесі		
	2009	2008 (есептелгені)	2007
«Каспий» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	48,54%	73.04%	100.00%
«Жетісу» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	28,86%	48.46%	100.00%
«Оңтүстік» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	36,55%	52.87%	100.00%
«Сарыарқа» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	79.11%	79.49%	100.00%
«Тобыл» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	36,41%	42.43%	100.00%
«Ертіс» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ *	43,29%	74.12%	100.00%

*2009 жылғы 31 желтоқсанда осы еншілес ұйымдар *Акционерге сату және беруге арналған болып топтастырылды (6-ескертпе)*.

42. МАҢЫЗДЫ АҚШАЛАЙ ЕМЕС МӘМІЛЕЛЕР

2009 жылы Топ экспорт алдындағы қаржыландыру (2008: 17.863 миллион теңге) туралы келісімнің шарттары бойынша 10.831 мың теңгеге берешек сомасында шикі мұнайды өтеді. Осы операция ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен шығарылды.

2009 жылы Қазақтелеком және ҚТЖ ҰК қаржылық жалдау шарттары бойынша құны 9.821 миллион теңгеге (2008: 9.398 миллион теңге) телекоммуникациялық жабдық алды. Осы операция ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен шығарылды.

2009 жылы Топ 3.213 миллион теңге (2008: 4.468 миллион теңге) мөлшерінде қарыздар бойынша шығындардың негізгі қаражатының құнын капиталдандырды (7-ескертпе). Осы операция ақша қаражатының қозғалысы туралы осы шоғырландырылған есептен шығарылды.

3.152 миллион теңге сомасында 2009 жылы сатып алынған негізгі құралдар 2009 жылы төленбеді (2008: 1.219 миллион теңге). 2009 жылы банктік қарыздар есебінен негізгі құралдарды сатып алу 385 миллион теңгені (2008: 3.218 миллион теңге) құрады.

2009 жылы Топ жарғылық капиталға салым ретінде (2008 жылы: 31.899 миллион теңге) 222.030 миллион теңге жалпы сомасында Акционерден еншілес ұйымдардың акцияларының бақылау пакеттерін алды. Осы операция ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен шығарылды.

2008 жылы қарыз шарттарының талаптарына сәйкес кредиторлар Қазақтелекомның негізгі құралдарын берушілерге тікелей 6.287 миллион теңге сомасында төлемдерді жүзеге асырды. Осы операция 2008 жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен шығарылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

43. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

24 "Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу" БЕХС сәйкес тараптар егер тараптың біреуі екінші тарапты бақылау мүмкіндігіне ие болса немесе ол қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдаған кезде екінші тарапқа едәуір әсерін жүзеге асырса байланысты болып есептеледі. Әр байланысты тараппен қатынастардың мүмкін болуын бағалау кезінде олардың заңды ресімделуіне ғана емес, өзара қатынастар мәніне назар аударылады.

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізгі басқарушы персоналына қатысудың елеулі үлесі тікелей немесе жанама тиесілі болатын ұйымдарды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық ставкаларына міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы келесі кестеде көрсетілген:

		Қауымдасқан компаниялар	Топ қатысушысы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Мемлекет бақылайтын өзге кәсіпорындар	Өзге байланысты тараптар
<i>Миллион теңгемен</i>					
Байланысты тараптардың берешегі	2009	9.531	33.354	2.452	8.028
	2008	18.280	15.291	2.390	50
	2007	7.029	7.592	573	294
Байланысты тараптарға берешек	2009	8.938	44.516	15.991	3
	2008	8.283	7.445	7.355	18.708
	2007	7.202	9.438	47	265
Тауарлар мен қызметтерді сату	2009	36.583	39.467	1.140	660
	2008	34.852	21.231	828	1.489
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	2009	13.752	89.676	15.070	6.470
	2008	20.073	60.548	9.417	202
Ағымдағы шоттар мен депозиттер (міндеттеме)	2009	—	—	—	329
	2008	—	—	—	—
	2007	—	—	—	—
Ағымдағы шоттар мен депозиттер (активтер)	2009	986.701	—	549.576	—
	2008	—	—	705.505	156.154
	2007	—	—	16.177	—
Берілген қарыздар	2009	5.383	—	3.434	111
	2008	—	—	—	—
	2007	—	—	—	—
Алынған қарыздар	2009	20.940	—	243.389	—
	2008	—	—	41.623	11.954
	2007	—	—	26.375	—
Қаржылық активтер	2009	58	—	52.069	3.641
	2008	45.689	—	7.426	—
	2007	—	—	39.456	—

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

43. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Миллион теңгемен		Қауымдасқан компаниялар	Топ қатысушысы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Мемлекет бақылайтын өзге кәсіпорындар	Өзге байланысты тараптар
Қаржылық міндеттемелер	2009	234	–	–	–
	2008	–	–	–	–
	2007	–	–	–	–
Алынған сыйақы	2009	67.829	–	3.058	2
	2008	265	–	4.368	–
	2007	–	–	–	–
Есептелген сыйақы	2009	676	–	11.346	31
	2008	–	–	231	–
	2007	–	–	–	–

2009 жылғы 31 желтоқсанда Топтың 37.430 миллион теңге сомасындағы бір қатар қарыздарына Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берді (2008: 27.895 миллион теңге).

Қоса берілген жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қызметкерге арналған шығындарда қосылған негізгі басқарушы қызметкерге төленген сыйақылардың жалпы сомасы 2009 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 5.661 миллион теңгені (2008: 6.702 миллион теңге) құрады. Негізгі басқарушы қызметкерге төленген сыйақы операциялық нәтижелерге негізделген келісімшарттар мен сыйақыларда белгіленген жалақы төлеу жөніндегі шығыстардан артық болып тұр.

29-ескертілуде атап өтілгендей, Үкімет Топтың еншілес ұйымдарына кейбір жәрдемақыларды береді.

2009 жылы Қор Үкіметтен нарықтан төмен пайыздық ставкамен қарыз алды. Бастапқы танылған кезде дисконттың сомасы 461.255 миллион теңге мөлшерінде болды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылды (18 және 20-ескертілелер).

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдары банк қарыздарын, ақшалай қаражатты, қысқа мерзімді салымдарды, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешекті қамтиды. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер бұл сыйақы ставкаларымен байланысты тәуекел, валюталық тәуекел және кредиттік тәуекел. Топ, сонымен қатар, нарық тәуекелін және барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын өтімділікпен байланысты тәуекелді қадағалайды.

Сыйақы ставкаларымен байланысты тәуекел

Сыйақы ставкаларымен байланысты тәуекел нарықтағы сыйақы ставкаларының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының құбылу тәуекелін білдіреді. Топ өзінің меншікті және қарыз қаражаты, сондай-ақ инвестициялары көрсетілген валюталар бойынша сыйақы ставкаларының өзгеруіне бақылауды жүзеге асыру арқылы сыйақы ставкаларымен байланысты тәуекелді шектейді.

Топтың сыйақы ставкаларымен байланысты тәуекелге бейімдігі, негізінен, өзгермелі пайыз ставкаларымен Топтың ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді борыштық міндеттемелеріне жатады (19-ескертілме).

Келесі кестеде барлық қалған өлшемдер тұрақты шама болып қабылдануы талабымен АҚШ долларының айырбастау бағамындағы ықтимал өзгерістерге табыс салығына (сыйақының өзгермелі ставкасымен қарыздардың болуы салдары) және капиталға (салу үшін қолда бар инвестициялардың әділ құнындағы өзгерістердің салдары) дейін Топтың пайдасының сезілуі берілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Миллион теңгемен	Базистік тармақтардағы* ұлғаю/кему	Пайдаға/шығынға әсері	Капиталға өзгелік әсері
2009			
АҚШ доллары	+100 / -25	1.560/(367)	(1.527)/475
Теңге	+100 / -25	4.722/(1.180)	(550)/137
2008			
АҚШ доллары	+50 / -50	(3.122)/3.122	(897)/948
Теңге	+50 / -50	130/(130)	(266)/274

* 1 базистік тармақ = 0,01%

Валюталық тәуекел

АҚШ долларымен қарыздардың, қаржылық жалдау және сауда кредиторлық берешек бойынша міндеттемелердің, ақшалай қаражат пен оның баламаларының және дебиторлық берешектің біршама сомасы болғанда теңгеге АҚШ долларының айырбастау бағамдарындағы өзгерістер Топтың шоғырландырылған бухгалтерлік теңгеріміне біршама әсер етуі мүмкін.

Келесі кестеде барлық қалған өлшемдер тұрақты шама болып қабылдануы талабымен АҚШ долларының айырбастау бағамындағы ықтимал өзгерістерге табыс салығына және капиталға (ақшалай активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы өзгерістердің салдары) дейін Топтық пайдасының сезілуі берілген.

Миллион теңгемен	Айырбас бағамдарындағы ұлғаю/(кему)	Пайдаға/шығынға әсері
2009		
АҚШ доллары	+10%/-15%	(207.041)/310.550
Еуро	+10%/-15%	(27.186)/42.422
2008		
АҚШ доллары	+25%/+40%	(188.789)/(302.063)
Евро	+25%/+40%	(5.394)/(8.630)

Кредиттік тәуекел

Контрагенттердің Топтың қаржы құралдарымен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындаған кредиттік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын, мұндайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты кредитке қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Кредиттік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің теңгерім құнына тең. Топ өз тәуекелінің ең жоғары шамасы есепті күні көрсетілген құнсыздану резервін шегергенде, клиенттер қарыздарының сомасында (10-ескертпе), кредит институттары берешегінің сомасында (11-ескертпе), сауда-дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтерде (16-ескертпе), өзге де қаржы активтерінде (12-ескертпе), банк салымдарында (13-ескертпе) және ҚҚС өтеуде (14-ескертпе) көрініс табады деп санайды.

Кредиттік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе бірдей қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобының берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

Топта бара-бар кредиттік тарихы бар тапсырысшылармен мәмілелер жасасуға және белгіленген кредит беру лимиттерінен асырмауға тұрақты бақылауды көздейтін саясат әрекет етеді. Топ өз клиенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істеуінің арқасында кредиттік тәуекел азаяды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Топ үшінші тараптың міндеттемелері бойынша кепілгер болмайды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігімен байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын құн бойынша жедел сатудың мүмкін еместігі нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Келесі кестеде осы міндеттемелерді өтеудің мерзімі бөлігінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша келісілген дисконтталмаған төлемдер туралы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақпарат берілген.

<i>Миллион теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан аспайтын	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын	1 жылдан артық, бірақ 5 жылдан аспайтын	5 жылдан артық	Жиыны
2009 жылғы 31 желтоқсанға арналған						
ҚР Үкіметінің қарыздары	408.603	2.490	185.103	39.491	713.514	1.349.201
Қарыздар	979.679	361.384	308.725	2.643.952	732.296	5.026.036
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	81	2.686	7.571	17.920	5.039	33.297
Клиенттердің қаражаты	140.233	18.928	64.297	223.107	26.364	472.929
Сауда кредиторлық берешек	145.219	63.386	39.604	1.784	634	250.627
Туынды қаржы құралдары	2.863	–	1.369	41.968	–	46.200
Табыс салығы бойынша берешек	–	–	33.123	–	–	33.123
Өзге де міндеттемелер	102.410	50.129	62.490	420.400	130.339	765.768
	1.779.088	499.003	702.282	3.388.622	1.608.186	7.977.181

2008 жылғы 31 желтоқсанға арналған (есептелгені)	Талап етілгенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан аспайтын	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын	1 жылдан артық, бірақ 5 жылдан аспайтын	5 жылдан артық	Жиыны
ҚР Үкіметінің қарыздары	140	127	1.144	19.481	48.957	69.849
Қарыздар	24.147	106.11	289.677	1.610.440	446.050	2.476.432
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	104	1.78	5.579	17.770	6.870	32.103
Клиенттердің қаражаты	7.996	735	2.290	8.521	11.686	31.228
Сауда кредиторлық берешек	83.033	124.81	31.020	353	–	239.220
Туынды қаржы құралдары	19	1	14.906	3	7.463	22.392
Табыс салығы бойынша берешек	–	–	58.131	–	–	58.131
Өзге де міндеттемелер	44.997	19.65	23.754	30.447	396.171	515.021
	160.436	253.22	426.501	1.687.015	917.197	3.444.376

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Топ ең бастысы өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару арқылы және өзінің бақылау функцияларын іске асыра отырып, өзінің капиталын басқарады. Капиталды басқарудың басты мақсаты Топтың еншілес ұйымдары берешек пен капиталға қатысты оңтайландыру арқылы акционерге кірістерді көбейтумен қатар қызметтің үздіксіз болуы қағидатын ұстануды жалғастыру жағдайында болуын қамтамасыз ету болып табылады.

Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтаждығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірлеген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады. Топ өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару үшін пайдаланатын қызметтің негізгі көрсеткіштері - бұл мына коэффициенттер: Таза Капиталдануға Таза Берешек («ND/NC»); Пайызды, Салық салуды, Тозуды және Амортизацияны Есепке алғанға дейін Кіріске Таза Берешек («ND/EBITDA»); және Капиталға Таза Берешек («ND/E»). Таза Берешек ақшалай қаражат пен олардың баламалары құнына кемітілген тиісті еншілес ұйымдардың қарыздары, борыш қағаздары, кепілдіктері және қаржылық жалдауы бойынша міндеттемелеріне теңестіріледі. Таза Капиталдану Таза Берешек пен Капитал сомасына теңестіріледі. Капитал көпшілік үлесіне жатқызылатын еншілес ұйымның капиталына теңестіріледі.

Рұқсат етілген ең жоғарғы көрсеткіштер әрбір еншілес ұйымға оның бизнесінің мұқтаждығы және ерекшелікті артықшылығы негізінде мақұлданды және мынадай диапазондар шегінде өзгереді (Топ үшін қызметтің шоғырландырылған негізгі көрсеткіштері анықтамалық түрде берілді, өйткені Топ шоғырландырылған деңгейде қызметтің негізгі көрсеткіштерін бақыламайды):

Қызметтің негізгі көрсеткіштері	2009	2008
ND/NC	0,48	0,14
ND/EBITDA	3,68	0,59
ND/E	0,92	0,16

Миллиард теңгемен	2009	2008
Қарыздар	3.329	1.712
ҚР Үкіметінің қарыздары	877	65
Жобадағы қатысу үлесін сатып алғаны үшін берешек	312	239
Қаржылық жалдау бойынша міндеттеме	32	24
Клиенттердің қаражаты	429	29
Туынды қаржы құралдары	144	22
Минус: Ақшалай қаражат және олардың баламалары	(1.311)	(1.454)
Таза берешек	3.812	637
Қарыздар	3.329	1.712
ҚР Үкіметінің қарыздары	877	65
Жобадағы қатысу үлесін сатып алғаны үшін берешек	312	239
Қаржылық жалдау бойынша міндеттеме	32	24
Клиенттердің қаражаты	429	29
Туынды қаржы құралдары	143	22
Топ акционеріне жататын капитал	4.142	3.930
Минус: Ақшалай қаражат және олардың баламалары	(1.311)	(1.454)
Таза капиталдандыру	7.953	4.567

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару (жалғасы)

Миллиард теңгемен	2009	2008
Табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	(354)	682
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақы	144	110
Қаржылық жалдау бойынша сыйақы	3	2
Тозу, ескіру және амортизация	209	188
Құнсызданудан болатын шығын	1.033	90
EBITDA	1.035	1.072
Капиталдың жиынтығы	4.746	4.496
Минус: азшылық үлесі	(604)	(566)
Топ акционеріне жататын капитал	4.142	3.930

Қаржы құралдарының әділ құны

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау моделінің бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашу үшін мынадай сатылылықты пайдаланады:

1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз).

2-деңгей: нарықта не тікелей, не тікелей емес бақылайтын, әділ құнды көрсетуге елеулі әсерін тигізетін олар үшін барлық бастапқы деректердің басқа да әдістері.

3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмеген әділ құнды көрсетуге елеулі әсерін көрсететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

Бұдан әрі Қордың барлық қаржы құралдарының теңгерімдік құны және әділ құнының санаттары бойынша салыстыру берілген:

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2009 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	61.279	68.899	13.373	143.551
Пайда/шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық активтер	–	–	4.411	4.411
Сауда бағалы қағаздары	106.194	20.163	5.832	132.189
Туынды қаржы активтері	–	26.182	–	26.182
Туынды қаржы міндеттемелері	–	143.525	–	143.525

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2008 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	110.735	14.487	632	125.854
Пайда/шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық активтер	376	–	20.173	20.549
Сауда бағалы қағаздары	–	–	–	–
Туынды қаржы активтері	–	–	–	–
Туынды қаржы міндеттемелері	–	22.477	–	22.477

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржылық құралдардың әділ құны (жалғасы)

2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнның сатылығы негізінде 3 деңгей бойынша бастапқы және түпкі теңгерімдерді салыстырып тексеру мынадай үлгіде берілген:

Миллион теңгемен	Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	Пайда/шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық активтер	Сауда бағалы қағаздары	Қаржылық активтердің жиынтығы
2009				
Есепті кезеңнің басында	632	20.173	–	20.805
Пайдаларда/шығындарда танылған пайданың/(шығынның) барлығы	(4.705)	(6.114)	928	(9.891)
өзгелей жиынтық кірісте танылған пайданың/(шығынның) барлығы	9.597			9.597
Кәсіпорындарды біріктіру нәтижесінде сатып алу			4.904	4.904
Сатып алу	1.110			1.110
Сату		(2.636)		(2.636)
1-деңгейден және 2-деңгейден болатын аударымдар	6.739			6.739
Сату үшін активтердегі аударымдар		(7.013)		(7.013)
Есепті кезеңнің аяғында	13.373	4.411	5.832	23.616

Миллион теңгемен	2009
1-деңгейден және 2-деңгейден болатын аударымдар	
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	1.007
Сауда бағалы қағаздары	9.626
Жиыны	10.633

Төменде Топтың қаржылық құралдарының сыныптар бөлінісіндегі теңгерімдік және әділ құнының салыстырмасы келтіріледі. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәні келтірілмеген:

Миллион теңгемен	Теңгерімдік құны		Әділ құны	
	2009	2008	2009	2008
Қаржылық активтер				
Клиенттерге берілетін қарыздар	1.500.814	226.578	1.490.474	226.578
Кредиттік мекемелердегі қаражат	474.403	170.609	474.403	170.609
Қаржылық активтер	416.437	331.995	416.437	333.457
Банктік депозиттер	982.424	624.815	982.424	624.820
Сауда дебиторлық берешек	201.712	158.326	201.712	158.326
Ақшалай қаражат және баламалар	1.311.082	1.453.891	1.311.082	1.449.485
Қаржылық міндеттемелер				
Қарыздар	3.328.653	1.712.358	2.876.607	1.734.514
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	876.813	65.210	955.785	65.210
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	31.974	23.839	31.974	23.839
Клиенттердің қаражаты	429.085	28.883	429.085	28.872
Туынды қаржы құралдары	142.525	22.477	143.525	22.477
Сауда кредиторлық берешек	248.103	222.311	248.103	222.311
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	396.000	295.815	396.000	295.815

Алынған және берілген пайыздық қарыздардың әділ құны иеленетін пайыздық ставкалар бойынша ақшалай қаражаттың болашақта күтілетін ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

44. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржылық құралдардың әділ құны (жалғасы)

Ақшалай қаражаттың, басқа ағымдағы активтердің және өзге ағымдағы міндеттемелердің теңгерімдік құны шамамен осы қаржылық құралдардың қысқа мерзімділігіне байланысты олардың әділ құнына тең.

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Сот талқылаулары

БТА банкі Қырғызстанда тіркелген ұйым «Investment Holding Company» («ИНС») ЖАҚ-мен құқықтық дауларды жүргізуде. Осы даудың жалпы сомасы 30.418.144 фунт стерлинг немесе 7.400 миллион теңгені құрайды.

2009 жылы маусымда Қырғызстанда тіркелген және ИНС 100% еншілес ұйымы болып табылатын ұйым «Орталық Азия инвестициялық компаниясы» ОсОО («Инвестициялық компания») өзінің негізгі компаниясынан Қырғызстандағы мемлекеттік бағалы қағаздарды сатып алуға ИНС-тан 8.670.000 фунт стерлинг мөлшерінде қарыз алды. Өзінің негізгі компаниясынан алған қарызды мақсатты пайдалануды бұзуда Инвестициялық компания нарықта елеулі дисконты бар, БТА-ның еншілес ұйымы «TuranAlem Finance B.V.» («ТАФ B.V.») облигацияларын сатып алуға осы қаражатты пайдаланды. Сатып алынған облигациялардың атаулы құны 28.395.000 фунт стерлингті құрады және есептелген пайыздар 2.023.144 фунт стерлингті құрады. Инвестициялық компания ИНС қайтаруға тиесілі қарыз бойынша дефолтқа жол берді. Нәтижесінде, ИНС БТА, Қырғызстандағы «БТА Банкі» және ТАФ B.V. қарсы ТАФ B.V. борыштық бағалы қағаздарының толық атаулы құнын өтеу және олар бойынша есептелген сыйақыны талап етумен бірге сот талап-арызын берді. Бішкек қаласының аудандық сотының, Бішкек қаласының қалалық апелляциялық сотының және Қырғызстан Жоғарғы сотының 2009 жылғы 11 қыркүйектегі шешіміне сәйкес Банк барлық соманы төлеуге міндетті және ИНС Қырғызстанның «БТА Банкісіндегі» Банктің акцияларын және Қырғызстан «БТА Банкіден» Банкіге есептелетін соманы қоса алғанда, БТА-дан қаражатты ТАФ B.V. облигациялары бойынша өндіріп алуды бастады.

Осы шешім қыркүйекте БТА өз берешегін қайта құрылымдау жөніндегі келіссөздер үдерісінде болғанына қарамастан қабылданды.

2009 жылы желтоқсанда сот жасауылы БТА тиесілі Қырғызстанның «БТА Банкі» ЖАҚ акцияларын өндіріп алуға назар аударды, бұл «БТА Банкі» ЖАҚ-на (Қырғызстан) бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырды. Осыған байланысты БТА басшылығы 2009 жылдың аяғында «БТА Банкі» ЖАҚ шоғырландырусыз шешім қабылдады.

БТА басшылығы Қырғызстанның соттарының шешімі Қазақстан мен Қырғызстан арасындағы халықаралық құқық пен халықаралық шартқа сәйкес келмейді деп санайды. Оның үстіне, өндіріп алу шағымы Қырғызстан заңнамасының бұзылуымен жүзеге асырылды.

2009 жылғы 5 қарашада БТА банкі өз Акционерінің көмегімен Қырғызстанның заңды тұлғалары мен мемлекеттік органдарының заңсыз әрекеттері нәтижесінде келтірілген зиян үшін өтемақы төлеу туралы Қырғызстанның Үкіметіне талап жіберілді.

Экологиялық міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнаманың даму үдерісі жүріп жатыр, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар өте қатаң болуы мүмкін. Заңнамада қолданылып жүрген ережелер, азаматтық талаптар немесе өзгерістерді өте қатаң түсіндіру нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті міндеттемелер дұрыс бағалануы мүмкін емес. Резервтер қалыптастырылған сомалардан басқа (23-ескерту), басшылық Топтың қаржылық жағдайына, пайда мен шығындар туралы есебіне және ақша қозғалысы туралы есебіне біршама елеулі әсер етуі мүмкін ықтимал не мүмкін экологиялық міндеттемелер жоқ деп санайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Экологиялық міндеттемелер (жалғасы)

ҚазАтомӨнеркәсіптің қоршаған ортаны қорғау жөніндегі міндеттемелері

1999 жылғы 19 желтоқсандағы «Америка Құрама Штаттары Энергетика министрлігі және Қазақстан Республикасы Энергетика, индустрия және сауда министрлігі арасындағы жұмыс келісіміне» сәйкес Америка Құрама Штаттары және Қазақстанның үкіметтері Қазатомөнеркәсіптің иелігінде тұрған БН-350 реакторын пайдаланудан шығарғаны және реактордың ядролық отын өзегін сақтағаны үшін өздеріне жауапкершілік алды. Осы келісімге сәйкес АҚШ үкіметі Еуропалық Одақтың, «Пресиозо» (Франция), Канберра (Бельгия), «АЛСТОМ» (Франция) ТМД (ТПСНГ) елдеріне, сондай-ақ отандық коммерциялық емес ұйымдарға: «БЯЦ» ғылыми өндірістік орталық және «КАТЭП» АҚ техникалық көмек бағдарламасын қоса алғанда, халықаралық ұйымдарға қаржылық көмегі үшін хабарласуға өзіне міндеттеме алды. БН-350 атомдық реакторды пайдаланудан және толық жөндеуден шығару үшін қаржылық міндеттемелердің ұсынылып отырған сомасы 35.000 миллион теңгені құрайды. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазатомөнеркәсібіне көрсетілген соманы бермейді, сондықтан БН-350 пайдаланудан шығару бағдарламасын одан әрі қаржыландыру туралы мәселе шешімін тапқан жоқ. Қазақстан Республикасының Үкіметі Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттікпен келісілген белгілі бір міндеттемелерді орындауы тиіс.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілер тұрақты өзгерістер мен әртүрлі түсіндірулердің мәні болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасында пікір сәйкессіздігі жиі болады. Қазақстанда қолданылатын заңдар негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі елеулі болуы мүмкін. Айыппұл санкциялары, әдетте, қосымша есептелген салық сомасының 50%-ы мөлшеріндегі айыппұлды және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру ставкасы бойынша есептелген 2,5-ке көбейтілген өсімақыны қамтиды. Нәтижесінде айыппұл санкциясы мен өсімақының сомасы қосымша есептеуге жататын салықтың сомасынан бірнеше есе асады. Қаржы кезеңдері тексеру жүргізілетін жыл алдындағы бес күнтізбелік жыл ішінде салық органдары тексеру үшін ашық. Белгілі бір жағдайларда тексеру неғұрлым ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздіктерге байланысты, егер мұндай жағдай болса, салықтардың, айыппұл санкцияларының және өсімақының түпкілікті сомасы осы уақытта шығыстарға жатқызылған және 2009 жылғы 31 желтоқсанда есептелген сомадан асуы мүмкін.

Басшылық 2009 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер есептелген немесе осы қаржылық есептілікте басқа түрде ашылған жағдайлардан басқа, Топтың салық жөніндегі ұстанымы расталатын мүмкіндік бар деп санайды (*4 және 23-ескертпелер*).

Трансфертті баға түзу бойынша балқылау

Қазақстанда трансфертті баға түзу бойынша бақылаудың ауқымы кең және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла тыны немесе табылмайтынына қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. Трансфертті баға түзу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар үшін талап етіледі, қол ұшын беру қағидаты бойынша белгіленген нарықтық бағалар негізінде есептелінеді.

Қазақстанда трансфертті баға түзу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Жаңа заң анық көрсетілмеген болып табылмайды, және оның ережелерінің кейбіреуі қолданудың шағын тәжірибесіне ие. Оның үстіне, заң әзірлеу сатысында тұрған егжей-тегжейлі нұсқаулықтарды ұсынбайды. Нәтижесінде, операциялардың әр алуан түрлеріне трансфертті баға түзу туралы заңды қолдану нақты көрсетілген болып табылмайды.

Трансфертті баға түзу туралы қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктен салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар, бұл 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың қосымша сомаларына әкелуі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Салық салу (жалғасы)

Трансфертті баға түзу бойынша бақылау (жалғасы)

Басшылық 2009 жылғы 31 желтоқсанда трансфертті баға түзу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансфертті баға түзу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық қолданылады деп санайды.

«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ салық аудиті («ҚМГ БӨ» ҚМГ ҰК еншілес ұйымы)

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Салық комитеті 2004 және 2005 жылдар ішінде ҚМГ БӨ салықтық тексерулер жүргізді. 2007 жылы басталған және 2009 жылдың тамызында аяқталған тексерістер нәтижелері бойынша салық органы есептелгенге дейін 32.005 миллион теңге мөлшерінде жүргізілді, олардың ішінде 16.171 миллион теңге – салықтар сомасы, 8.035 миллион теңге – салық бұзушылық салдарынан болатын әкімшілік айыппұл және 7.800 миллион теңге – уақтылы төленбеген өсімақылар.

Топ басшылығы оның салық заңнамасын түсіндіруі әділетті екеніне және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес толық көлемде ҚМГ БӨ ұстанымын даулау үшін салмақты айғақтары бар екеніне сенім білдірді. 2009 жылғы 15 қыркүйекте ҚМГ БӨ осы кешенді тексеріс нәтижелеріне Қаржы министрлігіне апелляция берді. Нәтижесінде, 2010 жылғы 9 ақпанда Қаржы министрлігі ұйғарым шығарды, осыған сәйкес есептелген салықтың негізгі сомасы 3.847 миллион теңгеге дейін төмендетілді, ал уақтылы төленбеген тиісті пайыздар 3.937 миллион теңгеге дейін азайды (әкімшілік айыппұлға қатысты шешім туындады мүмкін). Осы оң оқиғалар аясында басшылық қазіргі уақытта мынадай апелляцияларды беруге қатысты нұсқаларды бағалауда. 2010 жылғы 4 наурыз күні ҚМГ БӨ қалған сома толық көлемде есептелгенге дейін шағымдану мақсатында Астана қаласы Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына талап арызбен жүгінді. 2010 жылғы 12 наурыз күні Қаржы министрлігінің салық комитеті ҚМГ БӨ-де хабарламаның өзгертілген нұсқасын ұсынды. Есептелген салық сомасы 10.766 миллион теңгеге дейін ұлғайтылды, ал тиісті өсімақы 3.885 миллион теңгеге дейін төмендеді. ҚМГ БӨ осы соманы толық көлемде шағымдануға ниет білдіруде.

Оның үстіне, ҚМГ БӨ басшылығы екі ұштылыққа, салық заңнамасының әртүрлі түсіндіруіне және салық органдары ұстанымдарының дәйексіздігіне байланысты барлық сот істерінде оң нәтиженің белгісіздігін және төмен ықтималдығын таниды. Осыған байланысты ҚМГ БӨ басшылығы салық органы жүргізген есептеулерге дейінгі қатынаста анықталған соманы аударды. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ БӨ 2004 және 2005 жылдар ішінде есептеулерге дейін жатқызылған салықтар бойынша резервке 7.286 миллион теңге және осы мәселелер бойынша 2006 жылдан бастап 2009 жылдар аралығындағы кезең ішінде, уақтылы төленбеген пайызды қоса алғанда, қосымша 4.136 миллион теңге аударды (23-ескертпе).

ҚМГ БӨ кедендік бажы бойынша хабарлама

2009 жылғы 18 тамызда Қазақстан Республикасының Кеден комитеті ҚМГ БӨ-ге толық төленбеген экспортты кедендік баж үшін 17.575 миллион теңге сомасында хабарлама берді (15.260 миллион теңге сомасында негізгі борышты және 2.315 миллион теңге сомасында уақтылы төлемегені үшін пайыздарды қоса алғанда). Осы хабарлама 2009 жылғы қаңтар ішінде экспортқа арналған мұнайды тиеуге жатады, ол бойынша рента салығы 2008 жылдың желтоқсанында кедендік тазалаудан өткен көлемі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес толық төленді.

2009 жылғы 23 қыркүйекте ҚМГ БӨ бірінші сатыдағы сотқа апелляция берді. 2009 жылғы 1 желтоқсанда бірінші сатыдағы сот ҚМГ БӨ-нің пайдасына шешім шығарды. Оның үстіне, 2010 жылғы 20 қаңтарда екінші сатыдағы сот кедендік комитеттің апелляциясын қанағаттандырды. 2010 жылғы 8 ақпанда ҚМГ БӨ үшінші сатыдағы сотқа апелляция берді. 2010 жылғы 9 наурызда кассациялық саты соттың 2010 жылғы 20 қаңтардағы қаулысын күшінде қалдырды. Қазіргі уақытта ҚМГ БӨ Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Қадағалау алқасына шағым беруге дайындалуда.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Салық салу (жалғасы)

ҚМГ БӨ кедендік бажы бойынша хабарлама (жалғасы)

ҚМГ БӨ басшылығы Қазақстан Республикасының заңнамасы екі жақты салық салуға жол бермейді және сондықтан экспорттық кедендік баж түпкі есепте рента салығы есептелген және төленгендер бойынша 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап (жаңа салық кодексі күшіне енген күн) экспортталған мұнай көлемдеріне аударылмауы мүмкін деп санайды. Сондай-ақ басшылық қорытындысында ол осы мәселеде оң болып көрінетінін және осыған байланысты сома 2009 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікке аударылмаған деп болжайды.

«Қазақстан темір жолы» АҚ салық міндеттемелері («ҚТЖ», Топтың еншілес ұйымдары)

2007-2008 жылдар ішінде ҚТЖ-да 2003 жылдан бастап 2006 жыл аралығындағы кезең үшін салықтық кешенді тексеру жүргізілді. Осы тексерудің нәтижелері бойынша салық органдары 14.270 миллион теңге сомасында айыппұлдар мен өсімақыларды қоса алғанда, есептелгенге дейінгі салықтарды анықтады. ҚТЖ осы шешімді даулап отыр және осы есептеулерді заңсыз деп санайды және оларды сотта даулайды. ҚТЖ салықтар бойынша міндеттемені 3.929 миллион теңге мөлшерінде аударды, ҚТЖ пікірі бойынша болашақта төлемдердің жоғары ықтималдығы қолданылатын қатынастағы соманы білдіреді.

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісімшарттар бойынша міндеттемелер

Топ жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен тиісті келісімшарттар талаптарының орындалуына қатысты мемлекеттік органдардың тарапынан мерзімді түрде тексеру жүргізу объектісі болып табылады. Басшылық мұндай тексерулер барысында анықталған мәселелерді шешу үшін қажетті түзету шараларын келісу бойынша мемлекеттік органдармен ынтымақтастықта жұмыс істейді. Лицензиядағы ережелердің орындалмауы айыппұл салуға, өсімақыға, шектеуге немесе лицензияны қайтарып алуға әкеп соқтыруы мүмкін. Топтың басшылығы келісімшарттардың немесе лицензиялардың талаптарын сақтамауға қатысты кез келген мәселелер келіссөздер немесе түзету шаралары арқылы шешілетін болады және Топтың қаржылық жағдайына, пайда мен шығындар туралы есепке немесе ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке мәнді әсер етпейді деп санайды.

Топтың жер қойнауын пайдалануға кейбір келісімшарттарының талаптары лицензияның қолданылу мерзімінің соңына дейінгі кезеңге шығыстардың ең төменгі деңгейін талап етеді. Жер қойнауын пайдалануға әрбір келісімшарттар бойынша Топ жергілікті билік органдарымен күрделі және инфрақұрылым жобалары бойынша жыл сайынғы шығыстар бойынша жоспарларға келісуді де талап етеді.

«ҚазГерМұнай» ЖШС қоса алғанда, ҚМГ БӨ мұнай кен орындарына арналған лицензиялары мен келісімшарттары («ҚГМ», ҚМГ БӨ 50% бірлескен кәсіпорны):

Жыл	Күрделі шығыстар	Операциялық шығыстар
2010	79.160	5.733
2011	841	4.013
2012	–	4.013
2013	–	4.013
2014-2021	–	22.840
Жиыны	80.001	40.613

«ҚазМұнайТеңіз» АҚ барлауға арналған келісімшарттары бойынша міндеттемелер («ҚМТ», ҚМГ ҰК еншілес ұйымы)

Үкіметтік органдармен жасалған көмірсутекті шикізатқа барлау жүргізуге арналған ҚМТ келісімшарттарының талаптарына сәйкес ҚМТ тиісті мұнай-газ жобалары бойынша ең аз жұмыс бағдарламаларын орындау жөніндегі міндеттемелерге ие. 2009 жылғы 31 желтоқсанда, ҚМТ 79.720 мың АҚШ доллары жалпы сомасында (11.827 миллион теңгеге барабар) 2010 жылға арналған ең аз жұмыс бағдарламасын орындау жөніндегі міндеттемеге ие болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕ **(жалғасы)**

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісімшарттар бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Көмірсутекті шикізатқа барлау жүргізуге арналған ҚМГ ҰК келісімшарттары бойынша міндеттемелер

Үкіметтік органдармен жасалған көмірсутекті шикізатқа барлау жүргізуге арналған ҚМГ ҰК келісімшарттарының талаптарына сәйкес ҚМГ ҰК тиісті мұнай-газ жобалары бойынша ең аз жұмыс бағдарламаларын орындау жөніндегі міндеттемелерге ие. 2009 жылғы 31 желтоқсанда ҚМГ ҰК 1.879 миллион теңге (2008 жылы: 178.738 мың АҚШ доллары және 1.425 миллион теңге) жалпы сомасында жұмыс бағдарламаларының орындалмаған бөлігі бойынша міндеттемесі болды.

Ішкі нарыққа арналған жеткізілімдер бойынша міндеттемелер

Қазақстан үкіметі мұнайды сатуға маманданған компанияларды негізінен ауыл шаруашылығы өндірушілерін көктемгі және күзгі дала жұмыстары уақытында қолдау үшін жыл сайынғы ішкі энергетикалық қажеттілікті қамтамасыз ету үшін өнімнің бір бөлігін ішкі нарыққа беруді талап етеді. Жергілікті нарықтағы мұнайдың бағасы экспортты бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет Топ қазіргі уақытта жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топтың қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

Шикі мұнайды жеткізу бойынша міндеттемелер

2009 жылғы 31 желтоқсанда ҚМГ БӨ-де Үкімет қаулысына сәйкес төменде сипатталған ішкі нарыққа одан әрі жеткізу үшін Топтың мұнай өңдейтін зауыттарында мұнай өнімдерін одан әрі өңдейтін 2009 жылы (2008 жылы: 2,2 миллион тонна) ішкі нарыққа шикі мұнайдың 2,2 миллион тоннасын жеткізу міндеттемесі болды.

Мұнай өнімдерін жеткізу жөніндегі міндеттемелер

2010 жылдың алғашқы үш айы ішінде ҚМГ СҮ ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізудің теңгерімдерін қолдау үшін 38.962 миллион теңге жалпы сомасына 425,3 мың тонна мұнай өнімдерін жеткізуі тиіс болатын. Бұдан басқа, 2010 жылдың көктемгі маусымы ішінде, ҚМГ СҮ жалпы сомасы 5.610 миллион теңгеге көктемгі егіс науқанын өткізу үшін ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілерге 76 мың тонна дизельді отынын жеткізуі тиіс. Шартты міндеттемелердің құны Үкімет белгілеген бағалар негізінде айқындалады. ҚМГ СҮ 2010 жылға арналған ішкі нарықтағы жеткізулері бойынша қалған міндеттемелері таяу арадағы болашақта Үкімет белгілеуі мүмкін.

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2009 жылғы 31 желтоқсанда Топтың құрылыс жобалары және негізгі құралдарды сатып алу жөніндегі келісімшарттық міндеттемелері шамамен 243.003 миллион теңгені құрады (2008 жылы: 50.592 миллион теңге). Сондай-ақ, 2009 жылғы 31 желтоқсанда Топта тауарлық-материалдық қорларды (материалдар мен қосалқы бөлшектер) сатып алу жөніндегі келісімшарттық міндеттемелері және 38.665 миллион теңге сомасына (2008 жылы: 57.083 миллион теңге) қызметтері болды.

«ҚМГ Қашаған Б.В.» күрделі шығындары бойынша міндеттемелер

2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚМГ Қашаған Б.В.» жалпы сомасы 1.756.302 мың АҚШ долларына (2008 жылы: 1.700.381 мың АҚШ доллары) «Солтүстік Каспий жобасындағы» үлесті сатып алуға, салуға және әзірлеуге арналған күрделі шығындар бойынша міндеттемелерге ие болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер (жалғасы)

ҚМГ СҮ-нің инвестициялық міндеттемелері

2009 жылғы 31 желтоқсанға арналған ҚМГ СҮ инвестициялық міндеттемелері мынадай үлгіде берілген:

Жыл	Күрделі шығындар
2010	69.075
2011	73.411
2012	45.992
2013	109
2014	54
Жиыны	188.641

Инвестициялық міндеттемелер негізінен, ҚМГ СҮ тиесілі МӨЗ тарапынан қайта жөндеу, қуатты ұлғайту жөніндегі жобаларға және еуро-стандарттарды сақтауға жатады.

Үкіметпен Шарт бойынша «Интергаз Орталық Азия» АҚ инвестициялық және өзге міндеттемелері («ИОА», «ҚазТрансГаз» АҚ еншілес ұйымы)

Газ-көлік активтерін жақсартуға арналған инвестициялар

Шарт талаптары бойынша ИОА берілген газ-көлік активтерін жақсарту мен жөндеуге және жаңа газ-көлік активтерінің инвестицияларына 30 миллион АҚШ долларын (2009 жылғы 31 желтоқсанда 1 АҚШ доллары үшін 148,36 теңге бағамы бойынша 4.451 миллион теңге) жыл сайын инвестициялау міндеттемесіне ие болады. Шарттың талаптарына сәйкес жоғарыда көрсетілген инвестициялардың теңгерімдік құны Шарттың мерзімі аяқталғаннан кейін ИОА өтейтін болады. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ИОА-ның осы инвестициялық міндеттемеге қатысты шамамен 5.282 миллион теңге (2008 жылы: 4.700 миллион теңге) сомасына келісімшарттық міндеттемесі болды.

Осы инвестициялық міндеттеме белгілі бір шарттар болған кезде туындайды. Олардың бірі тасымалданатын газдың физикалық көлемінің тұрақты болып қалатындығында немесе 1996 жылдың деңгейімен салыстырғанда ұлғаятындығымен қорытындыланады; келесісі газ тасымалдау жөнінде шетелдік клиенттермен келісімшарттардың жалғасатын талаптары Шарт жасалғанға дейін қандай болса сондай қолайлы болып қалатындығымен қорытындыланады. Егер газ тасымалдауға арналған тарифтер мен клиенттер тарапынан төлеушіліктер жақсарту жүргізу мен инвестицияны жүзеге асырылмайтын етсе, ИОА-ның ішкі тарифті түзетуді немесе оның инвестициялық міндеттемелері деңгейін түзетуді қарау үшін Қазақстан Республикасының Үкіметіне жүгінуге құқығы бар. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ИОА осы талаптарға сәйкес келді.

Роялти

1997 жылғы 17 шілдеден бастап ИОА Қазақстан Республикасының Үкіметіне шамамен Батыс жүйесі бойынша тасымалданған газ көлемінің 2%-ы мөлшерінде роялти төлеуге міндетті. Алайда, Шартқа сәйкес бұл төлем Батыс жүйесі бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Батыс жүйесі клиенттерін ИОА алдындағы роялти төлеу міндеттемесі туралы хабардар ететін қаулысы шыққаннан кейін ғана төлеуге жатады. 2009 жылғы 31 желтоқсанда мұндай қаулы жарияланбады. Роялти төлеу шарттарын іске асыруға байланысты белгісіздік салдарынан Топ қазіргі кезде өз клиенттеріне роялти есептемейді.

Бұдан басқа, ИОА өткен кезеңдерде роялтидің қандай да бір сомасына қатысты ИОА-да міндеттеме бар екендігі жайлы түсініктеме сияқты, роялти ендігі есептелуі тиіс немесе есептеледі деген Қазақстан Республикасының Үкіметінен ешқандай нұсқау алған жоқ.

Басшылық Қазақстан Республикасы Үкіметімен осы мәселені түсіндіру жөнінде жұмыс істеуде және ИОА-ға немесе оның клиенттеріне өткен кезеңдер үшін немесе болашақта роялти төлеу жөнінде ешқандай міндеттеме енгізілмейді деп санайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Үкіметпен шарт бойынша «Интергаз Орталық Азия» АҚ инвестициялық және өзге міндеттемелері («ИОА», «ҚазТрансГаз» АҚ еншілес ұйымы) (жалғасы)

Қырғыз айналымы

Топ тарифтерді өтеуді қамтитын белгілі бір шарттарға сәйкес Шартта шамамен 90-100 миллион АҚШ доллары мөлшерінде белгіленген күн бойынша қырғыз айналымын әзірлеуге және салуға міндетті. Бұл актив Қазақстан Республикасының меншігіне не Шарт мерзімі аяқталғаннан кейін, не аяқталған соң жиырма жылдан кейін бір АҚШ долларына неғұрлым кешірек берілетін болады. Бұл айналымның құрылысы әлі басталған жоқ.

Басшылық Топ осы мәселеде міндеттемелерін орындау үшін барлық қажетті қадамдарды жасады деп санайды, оның ішінде Қырғыз Республикасына тиесілі газ құбыры учаскесін басқаруға қабылдау туралы мәселені қарайды. Алайда, Шарт талаптары бойынша қырғыз айналымын салудың негізгі шарты болып табылатын жаңа ішкі тарифтер 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әлі жарияланған жоқ.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Топтың инвестициялық міндеттемелерін орындауын қоса алғанда, Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындауын тексеруді жүзеге асырады. 2009 жылғы Шарт бойынша инвестициялық міндеттемелерді орындауын тексеру 2010 жылы жүргізілетін болады. Басшылық 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ инвестициялық талаптарды орындайды деп санайды.

2005 жылғы 31 желтоқсанға дейін Топ өзінің Шарт бойынша таза пайдасының 10%-ын Үкіметке төледі. 2006 жылғы 31 наурызда Қазақстан Республикасының атынан Қаржы министрлігі мен Топ Шартқа қосымша келісімшартқа («Толықтырулар») қол қойды. Толықтыруларға сәйкес 2008 жылғы 1 қаңтардан бастап 2012 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезең және қосымша бес жылдық кезең ішінде жылдық төлем әрбір кезеңнің басында келісілетін болады, егер бұл келісім жүргізілмеген жағдайда Топ жылына 2.082 миллион теңге төлейтін болады.

ҚТЖ теміржол активтеріне арналған меншіктің заңды құқығы

ҚТЖ Қазақстан Республикасының батыс және солтүстік бөлігін біріктіретін «Хромтау-Алтынсарин» теміржол жолын салуға қатысты, осылайша Қазақстан Республикасының теміржол инфрақұрылымын бірыңғай желіге тұйықтайды. Осы жолды салуға Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрлігі мемлекеттік бюджеттің қаражаты есебінен 64% және қалған соманы – ҚТЖ қаражаты есебінен қаржыландыруды беру жолымен бастамашылық жасады. Жоба шеңберінде Мемлекет қаржыландырған активтердің жалпы құны 21.014 миллион теңгені құрады. Құрылысты аяқтағаннан кейін ҚТЖ қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте теміржол активтерінің құрамындағы құрылыстың толық құнын көрсетті. Активтерді тану ҚТЖ активтерін беру қатынасындағы Көлік және коммуникациялар министрлігінің растаулары негізінде жасалды.

2010 жылғы сәуір ішінде ҚТЖ Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінен хат алды, онда активтер көрінісі есеп жүргізу және қаржы есептілігін құрастыру қатынасында Қазақстан Республикасының талаптарын бұзу болып табылатыны, осыған байланысты ҚТЖ-да осы активтерді пайдалануға арналған заңды құқығының жоқ екені айтылған. ҚТЖ тағы да Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінен осы активтер ҚТЖ жарғылық капиталына берілетіндігі жайында растау алды. Нәтижесінде, ҚТЖ осы активтерді тануды барабар деп санайды.

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер негізінен 5 жылдан 6 жылға дейінгі жалдау мерзімдері бар ұшақтарды жалдаумен байланысты. Операциялық лизингтің барлық келісімшарттары егер Эйр Астана оларды ұзарту мүмкіндігін пайдаланған жағдайда нарықтық бағаларды жаңарту жөніндегі бөлімдерді қамтиды. Эйр Астана жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін жалданған активтерді сатып алу мүмкіндігіне ие бола алмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер (жалғасы)

31 желтоқсанға мынадай үлгідегі операциялық жалдау бойынша міндеттемелер көрсетілген:

Миллион теңгемен	2009	2008
Бір жыл бойы	20.657	12.919
1-ден 5 жылға дейін	45.231	32.978
Бес жылдан жоғары	2.834	5.785
Жиыны	68.722	51.682

Операциялық жалдау бойынша міндетті төлемдер тіркелген жалдау төлемдерін, сондай-ақ ұшу сағаттарына байланысты түрлендірілетін техникалық қызмет көрсету бойынша төлемдердің белгілі бір бөлігін қамтиды.

Тіркелген және айнымалы жалдау төлемдері көрсетілген және АҚШ долларында төлеуге жатады. Осы валюта күнделікті әуе кемелерін жалдау кезіндегі халықаралық есептерде пайдаланылады.

Қарыздар бойынша ковенанттар

ҚМГ ҰК ковенанттары

2008 және 2009 жылдарда ҚМГ ҰК жалпы сомасы 4,5 миллиард АҚШ долларына облигациялар шығарды. Шығарылған облигациялардың талаптарына сәйкес ҚМГ ҰК мынадай ережені орындауы тиіс:

- 3,5:1 артық емес пайыздарды, салықтарды, тозуды және амортизацияны шегергенге дейін шоғырландырылған пайдаға шоғырландырылған таза берешектің ара қатынасы .

Осыған қоса, ҚМГ ҰК, Гарант ретінде белгіленген қаржылық емес ковенанттарды сақтауы тиіс.

ҚМГ СҮ ковенанттары

2008 жылы ҚМГ СҮ сегіз банктен тұратын синдикаты бар 2,5 миллиард АҚШ доллары сомасында кредиттік желі туралы шарт жасасты. Қаражат ҚМГ ҰК толығымен кепілдендірілді. ҚМГ СҮ және синдикат арасында жасалған кредиттік шартқа сәйкес ҚМГ ҰК белгілі бір шектеулі талаптарды орындауға міндетті.

ҚТО ковенанттары

Кепілдіктер

2009 жылғы 31 желтоқсанда ҚТО ЕЖДБ-мен кредиттік шарт шеңберінде «МұнайТас» АҚ міндеттемелері қатынасында ЕЖДБ алдында кепіл ретінде қатысты. ҚТО және ЕЖДБ арасында жасалған кепілдік шартына сәйкес ҚТО шарттың мынадай ережелерін сақтауы тиіс:

- 1:1 кем емес өтімділік коэффициенті ;
- 2:1 кем емес пайыздарды және пайызға арналған табыс салығын шегергенге дейінгі пайданың ара қатынасы; және
- 2:1 жоғары емес борыштың капиталға арақатынасы.

Осыған қоса, ҚТО ЕЖДБ рұқсат бергендерден басқа ешқандай да шектеулерді жасамауы тиіс. ҚТО реттеуші орган мақұлдамағанша, ерікті негізде әрекет ететін тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерден ерешелейтін негізде жүзеге асырылатын қандай да бір мәмілелерге қатысуына болмайды. ҚТО активтердің жалпы шамасынан 30 пайызға жоғары мөлшерде өз активтерін сатуға, жалға беруге немесе өткізуге немесе қосу немесе қайта ұйымдастыруды жүргізуіне болмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Қарыздар бойынша ковенанттар (жалғасы)

ҚТО ковенанттары (жалғасы)

Қарыздар

2008 жылғы 28 тамызда ҚТО 275 миллион АҚШ доллары сомасында BTMU (Europe) Limited, ING Bank N.V. және Natexis қарыз шартына қол қойды (17-ескертпе). ҚТО және кредиторлармен арада жасалған қарыз шартына сәйкес ҚТО шарттың мынадай ережелерін сақтауы тиіс:

- 1:1 кем емес өтімділік коэффициенті;
- 3,5:1 артық емес пайыздарды, табыс салығын, тозу және амортизацияны шегергенге дейінгі пайдаға қатысты борыштың ара қатынасы;
- 2:1 жоғары емес борыштың капиталға ара қатынасы.
- 2:1 аспайтын жалпы қаржылық шығындарға пайыздар мен табыс салығын шегергенге дейінгі пайданың ара қатынасы.

Қазақтелекомның лицензиялық міндеттемелері

Сымсыз байланыс қызметтерін көрсетуге арналған бірқатар лицензия шарттарына сәйкес Қазақтелекомның өз желісін жабу аймағына қатысты белгілі бір міндеттемелері бар. Қазақтелеком Қазақстан Республикасының негізгі магистралдарының, шағын қалалар мен қала үлгісіндегі кенттердің бойындағы аудандарды қамти отырып, ұтқыр желіні жабуды кеңейтуге міндетті. Қазақтелекомның басшылығы Қазақтелеком лицензиялардың шарттарын сақтайды деп санайды.

МТС-ға үлесті сату жөніндегі міндеттемелер

6-ескертпеде көрсетілгендей, Қазақтелеком ұтқыр байланыстың шведтік операторы МТС-ға өз үлесін сатуға келісім жасады. Сатып алу-сату келісіміне сәйкес мәмілені жабу 2010 жылғы 31 наурызға дейін болуы мүмкін.

Кредиттер, кепілдіктер, аккредитивтер беру жөніндегі міндеттемелер және есеп операцияларына жатқызылған басқа да міндеттемелер

Кез келген уақытта Топтың кредиттерді беру жөніндегі өтелмеген міндеттемелері болады. Осы міндеттемелер кредиттік карточкалар және овердрафтар бойынша бекітілген қарыздар мен лимиттер нысанын қабылдайды және белгілі бір жағдайлар болған кезде күші жойылатын болып табылады.

Топ үшінші тараптардың алдында клиенттердің міндеттемелерін орындау кепілдігін беру мақсатында қаржылық кепілдіктер мен аккредитивтерді ұсынады. Осы келісімнің тіркелген лимиттері болады және әдетте бес жылға дейінгі мерзімге беріледі.

Міндеттемелердің келісімшарттық сомалары санат бойынша келесі кестеде көрсетілген. Кестеде көрсетілген міндеттемелер бойынша сомалар бұл соманың толығымен орындалғанын болжайды. Аккредитивтер бойынша кестеде көрсетілген сомалар егер контрагенттер келісімшарт бойынша өз міндеттемелерін толығымен орындамаса, есепті күнде танылатын ең жоғарғы бухгалтерлік шығынды білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Кредит, кепілдіктер, аккредитивтер беру жөніндегі міндеттемелер және есепті операцияларға жатқызылатын өзге де міндеттемелер (жалғасы)

Миллион теңгемен	2009	2008
Шартты сома		
Қарыз, кредиттік желі және қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	630.555	124.399
Кепілдіктер	84.911	241
Аккредитивтер мен есепті операцияларға жатқызылған басқа да міндеттемелер	47.597	14.847
Минус: шектеулі талаптары бар кепілдіктер мен салымдар	(11.940)	–
Минус: банктік аккредитивтер мен кепілдіктер астындағы резерв (23-ескертпе)	(59.127)	–

Топ кредиттік бақылау мен басқарудың осындай саясатын теңгерімдік операцияларды жүзеге асырған кезде пайдаланылатын теңгерімделген әлеуетті міндеттемелерді өзіне қабылдаған кезде қолданады.

Жоғарыда көрсетілген кредит беру жөніндегі шартты міндеттемелердің қолда бар жалпы сомасы ақшалай қаражаттағы болашақта қажеттіліктің өзін міндетті емес екендігін білдіреді, өйткені осы міндеттемелер олар қаржыландырылғанға дейін мерзімі өтуі немесе жабылуы мүмкін, сондай-ақ Топ кредиттік қаржылық құралдар бойынша қамтамасыз етуді сұрауы мүмкін.

Сенімгерлік басқару

Топ жеке тұлғаларға, трастілік компанияларға, зейнетақы қорларына және басқа да ұйымдарға сенімгерлік басқару бойынша қызметтер көрсетеді, атап айтқанда, клиенттің нұсқауларына сәйкес активтерді басқарады немесе әртүрлі қаржылық құралдарға алынған қаражатты инвестициялайды. Топ осы қызметтерді көрсеткені үшін комиссияндық сыйақы алады. Сенімгерлік басқаруда алынған активтер Топтың активтері болып табылмайды және тиісінше оның қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілмейді. Топ көрсетілген салымдарды жүзеге асырған кезде кредиттік тәуекелге ұшырамайды, өйткені ол көрсетілген инвестицияларға кепілдіктер бермейді.

Ұлттық қауіпсіздік комитетінің тергеуі

2009 жылы Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті Бас прокурордың қадағалауымен ҚазАтомӨнеркәсіптің бұрынғы бірінші басшысы және ҚазАтомӨнеркәсіптің және оның еншілес кәсіпорындарының бұрынғы қызметкерлеріне қатысты тергеуді бастады. Осы тергеу негізінен активтерді ұрлау және аффилиирленген оффшорлы компанияларға белгілі бір уран кен орындарын заңсыз сату айыптауларына қатысты болды. 2010 жылғы 12 наурызда сот бұрынғы бірінші басшыны 14 жылға түрмеге жабуға үкім шығарды. Сондай-ақ, 2010 жылғы наурызда прокуратура ақшаны жылыстау айыптауларымен бұрынғы бірінші басшыға қатысты жаңа тергеу туралы хабарлады. Бұдан әрі жаңа тергеулер басталуы мүмкін. Басшылық осы тергеулер мен айыптаулар ҚазАтомӨнеркәсіптің қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді, өйткені олар ҚазАтомӨнеркәсіпке емес, бұрынғы басшылыққа қатысты басталды деп санайды.

Тұрақтандыру жоспары бойынша міндеттемелер

Қор 2008 жылы Үкімет бекіткен Тұрақтандыру жоспарын жүзеге асыруда негізгі оператор болып тағайындалды. 2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық секторды тұрақтандыру, шағын және орта бизнесті қолдау жөніндегі міндеттемелер орындалды.

Жылжымайтын мүлік нарығындағы ахуалды тұрақтандыру бойынша міндеттеме

Үкімет жылжымайтын мүлік нарығындағы ахуалды тұрақтандыру үшін қаражат беруді шешті. Үкімет Қорға екінші деңгейдегі банктерде депозиттер орналастыруды және құрылыс компанияларына тікелей қаржыландыруды беруді тапсырды. 2009 жылғы 31 желтоқсанда қор және оның еншілес ұйымдары арқылы жалғастырылатын құрылысты аяқтау және дайын тұрғын үйді сатып алу үшін қаржыландыруды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелер 177.684 миллион теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

45. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Тұрақтандыру жоспары бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Инновациялық, индустриалдық және инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру

2009 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 115.000 миллион теңге инновациялық, индустриалдық және инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыру үшін «Қазастанның Даму Банкі» АҚ жарғылық капиталына берілген болатын. 31 желтоқсанда инновациялық, индустриалдық және инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелер 92.800 миллион теңгені құрады.

Қайта құрылымдау жөніндегі міндеттемелер

2009 жылғы 7 желтоқсандағы Қордың, БТА Банкі, оның кредиторлары арасындағы ниеттер туралы хаттамаға сәйкес Қор 644.000 миллион теңге мөлшерінде, сондай-ақ БТА Банкі жай акцияларындағы 26.000 миллион теңге мөлшерінде есептелген сыйақыны Қор алдында БТА Банкінің міндеттемелеріне айырбастауға міндеттенеді.

2009 жылғы 15 желтоқсанда қаржылық берешектің жалпы көлемінен банктің 95,1% мөлшерінде банктің міндеттемелеріне ие болған Альянс Банктің кредиторлары банктің берешегін қайта құрылымдау жоспарын мақұлдады.

Қайта құрылымдау талаптарына сәйкес Қор Альянс Банктің артықшылықты акцияларындағы 105.000 миллион теңге мөлшерінде Қор алдында Альянс Банктің міндеттемелерін айырбастауға, сондай-ақ Альянс Банкті 24.000 миллион теңге сомасында жай акцияларын сатып алу жолымен қайта капиталдандыруға міндеттенеді. Оған қоса, Альянс Банкі және Қор банктің кредиторларына 67% және 33% ретінде (Қорды қоспағанда) Қордың және өзге конкурстық кредиторлардың қатысу үлесінің ара қатынасын қамтамасыз ету үшін жеткілікті санда Альянс Банкінің жай және артықшылықты акцияларын беруге міндеттенеді.

Қор Басқармасының 2009 жылғы 22 желтоқсандағы № 115/09 шешіміне сәйкес, Қор кредиторлар, Темірбанкі және Қордың міндеттемелерін қайта құрылымдау кезінде Темірбанктің өтімділігін қамтамасыз ету үшін қаржылық ресурстарды беру жолымен жәрдем көрсету жөнінде міндеттеме қабылдады, қайта құрылымдау қорытындылары бойынша Темірбанкі ҚР Қаржы нарығы және қаржылық ұйымдарды реттеу мен қадағалау агенттігінің барлық пруденциялық нормативтерін сақтады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

46. САРАЛАНЫМ ЕСЕПТІЛІГІ

Басқару мақсаты үшін Топтың қызметі өндіретін өнім түріне және көрсетілетін қызметтің тұрпатына сәйкес мынадай алты операциялық сараланымға бөлінеді:

Мұнай-газ сараланымы мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, мұнай мен газды қайта өңдеу және сату, шикі мұнай, қайта өңделетін өнімдер бойынша операцияларды қамтиды

Тау-кен сараланымы уран, бериллийді және танталды өндіру, барлау, қайта өңдеу және сату жөніндегі операцияларды қамтиды.

Тасымалдау сараланымы жүктер мен жолаушыларды темір жолмен және әуе көлігімен тасымалдау жөніндегі операцияларды қамтиды.

Телекоммуникация сараланымы жергілікті, алыстағы қалааралық және халықаралық байланысты қоса алғанда (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда), тіркелген байланыс қызметтері; сондай-ақ байланыс арналарын жалдау, деректерді беру және сымсыз байланыс қызметтері бойынша операцияларды қамтиды.

Энергетикалық сараланым

Энергетикалық сараланым электр энергиясын өндіру және беру жөніндегі, электр энергетикалық жүйеге электр энергиясын жіберуді техникалық, диспетчерлеу және импортталатын электр энергиясын пайдалану жөніндегі операцияларды, Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің объектілерін орталықтандырылған шұғыл-диспетчерлік басқару функцияларын қамтиды.

Қаржылық институттар және даму институттары сараланымы Қазақстан экономикасының барлық сараланымдарында инвестициялық және инновациялық қызметті ұлғайту және ынталандыру жөніндегі операцияларды қамтиды.

Жоғарыда аталған есептік сараланымдардың кейбіреулері Топтық ұйымдық құрылымына сәйкес неғұрлым ұсақ есептік сараланымдарды біріктіру арқылы қалыптастырылды. Әрбір есептік сараланым ҚЕХС-қа сәйкес бухгалтерлік есепті жүзеге асырады. ҚЕХС-қа сәйкес дайындалған әрбір сараланым қызметінің қаржылық нәтижелері сараланымға ресурстарды бөлу және оның қызмет нәтижелерін бағалау туралы шешімдерді қабылдау мақсаты үшін Бас басқарушыға және шешімдер қабылдауға жауаптыға беріледі

Қалған операциялық сараланымдар олардың мәнінің болмауына байланысты Өзгелей сараланымдар ретінде біріктіріліп, ұсынылды. «Самұрық-Қазына» операциялары қаржы институттары мен даму институттарының сараланымына енгізілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

46. САРАЛАНЫМ ЕСЕПТІЛІГІ (жалғасы)

Төменде 2009 жыл ішіндегі Топтың операциялық сараланымдарының пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ	Тау-кен	Тасымал дау	Телеком муникация	Энергетика	Қаржы институт-тары мен даму институт-тары	Өзгелер	Элимин ация	Барлығы
Сыртқы клиенттерге сатудан кіріс	1.583.479	168.204	559.230	141.094	88.178	348.718	38.726	–	2.927.629
Басқа сараланымдарға сатудан кіріс	6.070	10.303	58.769	3.200	9.088	42.563	184.170	(314.163)	–
Кірістердің жиыны	1.589.549	178.507	617.999	144.294	97.266	391.281	222.896	(314.163)	2.927.629
Бір жыл ішіндегі жалпы пайда	542.548	65.797	134.727	51.284	20.215	113.236	155.544	(81.454)	1.001.897
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(120.113)	(9.444)	(58.111)	(15.830)	(9.810)	(85.005)	(14.637)	583	(312.367)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	(168.985)	(1.824)	(5.266)	(3.671)	(243)	(231)	(428)	–	(180.648)
Қаржылық кіріс	84.867	3.140	3.301	1.712	2.471	33	17.515	(19.103)	93.936
Қаржылық шығындар	(140.826)	(7.834)	(15.904)	(6.903)	(7.899)	(357)	(1.024)	11.079	(169.668)
Пайда және шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілген қаржылық құралдарға арналған таза шығын	–	–	–	–	–	(114.485)	(94.124)	–	(208.609)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың кірістеріндегі үлес	171.739	16.849	(126)	21.167	491	4.548	64.170	–	278.838
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/(шығын), нетто	(8.180)	(9.654)	(21.234)	(16.935)	(23.115)	(71.558)	138.931	(839)	(12.584)
Тозу, ескіру және амортизация	(105.438)	(6.826)	(51.219)	(24.672)	(10.335)	(8.249)	(2.199)	–	(208.938)
Берілген қарыздардың құнсыздануы	–	–	–	–	–	(932.022)	–	1.398	(930.624)
Банктерге берілген қарыздардың құнсыздануы	–	–	–	–	–	(62.391)	21.157	–	(41.234)
Өзге де активтердің құнсыздануы	(17.264)	(223)	(1.481)	–	10.807	(55.587)	(87.828)	90.674	(60.902)
Резервтерге аударымдар	12.559	(112)	1.193	(1.354)	71	(42.232)	–	–	(29.875)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(177.607)	(12.617)	(15.575)	(3.195)	(2.552)	5.909	(42.097)	(17.989)	(265.723)
Кезең ішінде жалғастырылатын қызметтен түскен таза кіріс	184.527	41.025	22.863	27.962	(7.177)	(1.032.722)	160.305	(16.127)	(619.344)
Кезең ішінде тоқтатылған операциялардан түскен таза кіріс	–	–	–	(5.069)	–	323	(521)	–	(5.267)
Кезең ішіндегі таза кіріс жиыны	184.527	41.025	22.863	22.893	(7.177)	(1.032.399)	159.784	(16.127)	(624.611)
<i>Сараланымдар бойынша өзге ақпарат</i>									
Сараланым активтерінің жиыны	5.125.955	388.823	1.098.378	367.733	359.884	3.667.887	4.716.969	(4.664.055)	11.061.574
Сараланым міндеттемелерінің жиыны	2.767.438	143.087	401.199	155.878	210.505	3.912.977	1.197.587	(2.473.132)	6.315.539
Ескірген тауарлық-материалдық қорларға, күмәнді дебиторлық берешекке және өтелетін күмәнді ҚҚС арналған резервтер	2.462	–	3.722	347	706	8.145	1.011	–	16.393
Бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар	644.811	42.241	2.553	48.131	54.780	102.865	198.671	–	1.094.052
Күрделі шығындар	386.006	25.031	115.354	46.790	45.607	4.132	7.870	(13)	630.777

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕ (жалғасы)

46. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төменде 2008 жыл ішіндегі Топтың операциялық сараланымдарының пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат келтірілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ	Тау-көм	Тасымал-дау	Телеком-муникация	Энергетика	Қаржылық институттар және даму институттары	Өзгелер	Элиминация	Барлығы
Сыртқы клиенттерге сатудан кіріс	1.918.136	120.343	560.85	138.466	77.159	44.793	26.703	-	2.886.458
Басқа сараланымдарға сатудан кіріс	27.578	6.762	61.94	3.913	13.392	1.357	3.461	(118.404)	-
Кірістердің жиыны	1.945.714	127.105	622.79	142.379	90.551	46.150	30.164	(118.404)	2.886.458
Жыл ішіндегі жалпы пайда	694.837	44.410	127.69	47.131	14.238	15.112	10.612	(13.560)	940.471
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(144.487)	(12.921)	(67.38)	(20.440)	(5.890)	(7.785)	(10.678)	4.56	(265.023)
Тасымалдау және іске асыру жөніндегі шығыстар	(153.673)	(2.015)	(5.80)	(6.371)	(220)	(2)	(357)	12.96	(155.474)
Қаржылық кіріс	100.962	2.031	7.72	879	1.116	2.348	51.439	(40.222)	126.278
Қаржылық шығындар	(109.912)	(4.099)	(10.16)	(6.089)	(1.420)	(602)	(405)	1.23	(131.454)
Қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі және бірлескен кәсіпорындардың кірістеріндегі үлес	239.781	5.725	86	17.555	2.530	-	225	(10)	266.669
Бағамдық айырмадан түскен кіріс/(шығын), нетто	(13.067)	(240)	(1.73)	578	(931)	107	105	(47)	(15.227)
Пайда мен шығын арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржылық құралдарға таза шығын	-	-	-	-	-	11.691	-	-	11.691
Тозу, ескіру және амортизация	(100.425)	(6.436)	(49.61)	(23.113)	(5.705)	(490)	(2.068)	(279)	(188.133)
Құнсызданудан түскен шығындар	(26.289)	-	18	(10.870)	-	-	(10)	-	(36.984)
Резервтерге аударымдар	4.124	934	1.42	1.294	(12)	275	-	-	8.044
Табыс салығы бойынша шығыстар	(201.019)	(14.279)	14.60	6.085	995	(1.898)	(263)	22	(195.555)
Жалғастырылатын қызметтен кезең ішіндегі таза кіріс	390.132	11.045	68.12	29.516	10.975	(6.476)	16.701	(33.709)	486.310
Тоқтатылған операциялардан түскен кезең ішіндегі таза кіріс	-	-	-	-	-	(8.243)	(1.655)	-	(9.898)
Кезең ішіндегі таза кіріс жиыны	390.132	11.045	68.12	29.516	10.975	(14.719)	15.044	(33.709)	476.410
<i>Сараланым бойынша өзге де ақпараттар</i>									
Сараланым активтерінің жиыны	3.897.635	547.561	987.10	337.959	248.852	701.118	3.550.115	(2.881.917)	7.388.425
Сараланымның міндеттемелер жиыны	1.872.100	138.903	314.22	143.644	125.054	424.069	41.332	(166.604)	2.892.721
Тозған тауарлық-материалдық қорларға күмәнді дебиторлық берешекке және өтеуге күмәнді ҚҚС-қа резервтер	15.102	-	4.94	852	195	19.217	1.055	(514)	40.851
Бірлескен кәсіпорындардағы және қауымдасқан компаниялардағы инвестициялар	525.118	23.059	2.43	44.604	57.168	17	3.628	6	656.099
Күрделі шығындар	266.043	32.220	139.62	63.688	28.199	1.043	22.700	68	554.207

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

47. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Екінші деңгейдегі банктердің сыртқы берешегін қайта құрылымдау

2010 жылғы 28 мамырда қаржылық берешектің жалпы көлемінен 92,03% мөлшерінде банктің міндеттемелерін иеленген «БТА Банкі» АҚ кредиторлары банктің берешегін қайта құрылымдау жоспарын мақұлдады. 2010 жылғы 4 маусымда ҚҚА банктің кредиторларының жиналысымен мақұлданған банктің берешегін қайта құрылымдау талаптарымен келісті. Қайта құрылымдау үдерісі нәтижесінде банктің сыртқы борыштары 12 миллиард АҚШ долларынан 4,4 млрд. АҚШ долларына дейін төмендетілді, міндеттемелерді төлеу мерзімі қолданыстағы 1-5 жылдан 8-20 жылға 8,76% дейін қарыз берудің орташа ставкасын төмендете отырып өзгертілді. Сондай-ақ сыртқы кредиторларға БТА Банктің 18,5%-ға дейінгі жай акциялары берілетін болады, онда Қордың үлесі шамамен 81,4%-ын құрайтын болады. Қайта құрылымдау талаптарына сәйкес Қор Банкті Қорға орналастырылған банктің облигацияларын айырбастау жолымен 671 миллиард теңгеге капиталдандырады.

2009 жылғы 15 желтоқсанда қаржылық берешектің жалпы көлемінен 95,1% мөлшерінде банктің міндеттемелерін иеленген «Альянс Банкі» АҚ кредиторлары банктің берешегін қайта құрылымдау жоспарын мақұлдады. Қайта құрылымдау 2010 жылғы наурызда аяқталды, нәтижесінде банктің сыртқы борыштары 4,5 миллиард АҚШ долларынан 1,08 миллиард АҚШ долларына дейін төмендетілді, міндеттемелерді төлеу мерзімі 1-7 жылдан 7-20 жылға дейін өзгертілді. Қайта құрылымдау жоспары шеңберінде 2010 жылғы наурызда Қор банктің қосымша шығарған жалпы сомасы 129 миллиард теңгеге «Альянс банкі» АҚ 4.000.000 жай акциялары мен 1.567.164 артықшылықты акцияларын сатып алды. Сатып алуды Қор 24 миллиард теңге ақшалай қаражатын төлеу және жалпы сомасы 105 миллиард теңгеге Қор сатып алған «Альянс банкі» АҚ облигацияларын айырбастау арқылы жүзеге асырды. Қайта құрылымдау талаптарына сәйкес Қор Банктің кредиторларына банктің 33 % жай және артықшылықты акцияларын берді, Қордың үлесі жай және артықшылықты акциялардың 67 %-ын құрады.

2010 жылғы наурызда қаржылық берешектің жалпы көлемінен 93,7% мөлшерінде банктің міндеттемелерін иеленген «Темір Банкі» АҚ кредиторлары банктің берешегін қайта құрылымдау жоспарын мақұлдады. Қайта құрылымдау үдерісі нәтижесінде банктің сыртқы борыштары 770 миллион АҚШ долларынан 61 миллион АҚШ долларына дейін төмендетілді, міндеттемелерді төлеу мерзімі 1-4 жылдан 10-12 жылға дейін 9%-ға дейін қарыз берудің орташа ставкасын төмендете отырып өзгертілді. Қайта құрылымдау шеңберінде 2010 жылғы 11 мамырда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 30 сәуірдегі № 372 қаулысы негізінде Қор жалпы сомасы 107.825 мың теңгеге бір данасы 1,42 теңге бағасы бойынша «Темірбанкі» АҚ 75.933.000 дана бұрын орналастырылмаған жай акцияларын сатып алды, осының нәтижесінде «Темірбанкі» АҚ капиталындағы Қордың үлесі 79,9%-ды құрады. Қайта құрылымдау үдерісі аясында Қор Банкті 23,5 миллиард теңгеге капиталдандырады, солардың ішінде осы есептіліктің шығарылған күніне 18,8 миллиард теңгеге Қор төлеуге қосымша шығарылған 12.712.782.790 дана жай акцияларды енгізді. Сыртқы кредиторларға Темір банктің қосымша шығарылған жай акцияларынан 20%-ы беріледі, осыдан кейін, жоспарланған орналастыруды аяқтаған соң Қордың үлесі 79,99%-ды құрайды.

Дивидендтер

Қордың 2008 жыл ішіндегі таза кірісін бөлу тәртібі Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 26 наурыздағы қаулысымен бекітілді, Қордың бір жай акциясына арналған есептегі дивидендтердің мөлшері 2 теңге 52 тиынды, соманың барлығы 8.645 миллион теңгені құрады. Көрсетілген сома Қордың Директорлар кеңесінің 2009 жылғы 30 қыркүйектегі № 31 шешіміне сәйкес 2009 жылғы 15 желтоқсанда төленген болатын.

Топ құрылымындағы өзгеріс

Үкіметтің 2009 жылғы 15 желтоқсандағы № 2123 қаулысына сәйкес Қор және ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті айырбастау шартын жасасты. Айырбастау шартына сәйкес 2010 жылғы 10 наурызда Қор Үкіметке оған тиесілі «Павлодар мұнай химия зауыты» АҚ (42%, бұдан әрі – «ПМХЗ»), «Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ (1,67%, бұдан әрі – «ҚБТУ»), «Қарағандыгипрошахт» ЖШС (90%) акцияларының мемлекеттік пакеттеріне, жылжымайтын және өзгелік мүлікті алмастыруға әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялардың («ӘКК») акциялар пакеттерін берді.

2010 жылы 17 наурызда «Қазақтелеком» АҚ 76.000 мың АҚШ доллары мөлшеріндегі сыйақы үшін еншілес кәсіпорны – «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС (6-ескерпте) сатуды аяқтады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

47. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР (жалғасы)

Азшылық үлестерін сатып алу

2010 жылғы 27 қаңтарда Топ бір акциясы үшін 0,43 жаңа румын леясы (RON, 21,73 теңгеге барабар) баға бойынша биржада қол жетімді «Rompetroл Well Services S.A.» 132,77 миллион жай акцияларын сатып алу жөніндегі міндетті ұсынысқа бастамашылық жасады. 2010 жылғы 23 ақпанда Топ 24,8 миллион RON-дағы (1.253 миллион теңгеге барабар) жалпы сомасы үшін 20,74% мөлшерінде «Rompetroл Well Services» қосымша үлеске ие болды. Міндетті ұсыныстан кейін Топ компанияның 73,01% иеленді.

2010 жылғы 8 ақпанда Топ бір акциясы үшін 0,0741 RON (3,74 теңгеге барабар) баға бойынша биржада қол жетімді (шамамен компанияның жарғылық капиталынан 24% ұсынатын) «Rompetroл Rafinare S.A.» 5.062,17 миллион акцияларын сатып алу жөнінде міндетті ұсынысқа бастамашылық жасады. Ұсыныстың қолданылу кезеңі 2010 жылғы 26 наурызда аяқталады. Ұсыныстың қолданылу кезеңі ішінде Топ 170 миллион RON-дағы (8.590 миллион теңгеге барабар) жалпы сомасы үшін 17,23% мөлшерінде «Rompetroл Rafinare S.A.» қосымша үлесті де иеленді.

Қарыздар

2010 жылғы мамырда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ жалпы корпоративтік мақсаттарға арналған қаржыландыруды тарту мақсатында еурооблигациялардың дебютті шығарылымын жүзеге асырды. Орналастыру көлемі 500 миллион АҚШ долларын, 5 жыл мерзімді, купондық ставкасы 6,25% құрады. Еурооблигацияларды орналастыру күні 2010 жылғы 20 мамыр, купонды төлеу жылына екі рет. Облигацияларды орналастыру номиналдан 98,947% бағасы бойынша жүзеге асырылды.

2010 жылғы мамырда ҚМГ ҰК жалпы корпоративтік мақсаттарға арналған қаржыландыруды тарту мақсатында, оның ішінде Rompetrol Group NV сатып алуы үшін тартылған синдикатталған қарыздың ағымдағы бөлігін қайта қаржыландыру үшін еурооблигациялардың шығарылымын жүзеге асырды. Орналастыру көлемі 1500 миллион АҚШ долларын, 10 жыл мерзімді, купондық ставкасы 7% құрады. Еурооблигацияларды орналастыру күні 2010 жылғы 28 сәуір, купонды төлеу жылына екі рет. Облигацияларды орналастыру номиналдан 98,243% бағасы бойынша жүзеге асырылды.

2010 жылғы мамырда «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ өз жобаларын қаржыландыру үшін «The Export-Import Bank of China-дан» 400 миллион АҚШ доллары сомасында (58,6 млрд.теңгеге барабар) қарыздарды тартты.

Берілген қарыздар

2010 жылғы 17 наурызда Қор Нұрқазған, Абыз және Бозымшақ алтын-мыс кен орындарын өндіру үшін 200 миллион АҚШ доллары және 100 миллион АҚШ доллары мөлшерінде «Kazakhmys Finance PLC» 2 қарыз берді. Осы қарыздарды қаржыландыру Қытайдың Мемлекеттік Даму Банкімен кредиттік желі шеңберінде алынған қаражаттан жүзеге асырылды. Қарыздар 15 және 12 жылға, тиісінше алты айлық Либор қосу жылдық 4,8% ставкасы бойынша пайыздарды төлей отырып берілді.

2010 жылғы 18 маусымда «Қазақстанның халық банкі» АҚ 3 жыл мерзімге нақты сектордың жобаларына кредит беру үшін 2009 жылғы қаңтарда Қор орналастырған 60 миллиард теңгені қайтаруды жүзеге асырды. Депозитті орналастыру кезеңінде Қор және банк тарапынан мемлекеттік қаражатты мақсатты пайдаланудың ұдайы мониторингі жүргізілді, Қордың қаражаты есебінен берілген не қайта қаржыландырылған кредиттер бойынша орташа ставкасы 4%-ға төмендетілді.

Өзге оқиғалар

«ҚМГ БӨ» Директорлар кеңесі 2010 жылғы 23 ақпанда «ҚҚБ» ресми тізімге оларды қосқаннан кейін «ҚМГ БӨ» ірі мәмілелерін жасау – орналастырылған артықшылықты акцияларын сатып алуды мақұлдау туралы шешім қабылдады. Сатып алу «ҚҚБ»-да 2011 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүзеге асырылатын болады. «ҚҚБ» Биржалық кеңесінің шешімімен «ҚМГ БӨ» артықшылықты акциялары 2010 жылғы 4 наурызда листинг рәсімінен өтті. 2010 жылғы 25 наурыздағы жағдай бойынша «ҚМГ БӨ» 4.549.716 мың теңге сомасында 215.504 артықшылықты акцияларды сатып алды.

2010 жылғы 27 сәуірде «Қазгермұнай» БК әріптестері (ҚМГ, ҚМГ БӨ еншілес ұйымдарының бірлескен кәсіпорны) дивидендтер түрінде 300 миллион АҚШ долларын төлеуге шешім қабылдады. ҚМГ БӨ 2010 жылғы 28 сәуірде көрсетілген дивидендтер сомасынан 50%-ын алды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

47. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР (жалғасы)

Өзге де оқиғалар (жалғасы)

2010 жылғы наурызда су тасқыны ҚТЖ ҰК көпірлері мен басқа да құрылыстарына, сондай-ақ Қазақстанның Алматы облысындағы темір жол учаскесіне зиян келтірді және жойды. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің шығарылған күніне Топтың басшылығы жеткілікті сенімділік дәрежесімен табиғи апаттан түскен шығындар сомасын бағалай алмайды.

«ҚазАтомӨнеркәсіп» ҰАК» АҚ «Кең Дала.KZ» АҚ қатынасында ҚР Оңтүстік Қазақстан облысы бойынша Мамандандырылған Ауданаралық Экономикалық сотта ҚР Энергетика және минералды ресурстар және «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ арасында жасалған 2005 жылғы 8 шілдедегі № 1796 келісімшартқа № 1 қосымшаны және «Кең Дала. KZ» АҚ және «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ арасында жасалған 2005 жылғы 30 желтоқсандағы №443/ҰАК-5 шартын жарамсыз деп тану туралы талап арыз берілді. Осы толықтыру «Кең Дала. KZ» АҚ-на Мыңқұдық кен орнындағы «Орталық» учаскенің жер қойнауын пайдалану құқығын берді. Талап-арыз сотпен «ҚазАтомӨнеркәсіп» ҰАК» АҚ-ның пайдасына шешілді. Соттың 2010 жылғы 18 ақпандағы №2э-229/10 шешіміне сәйкес «Кең Дала.KZ» АҚ Мыңқұдық кен орнындағы «Орталық» учаскенің жер қойнауын пайдалану құқығынан айырылады.

ҚҚА белгілеген нормативтік мәндерді «Астана-Финанс» АҚ орындамауына байланысты ҚҚА «Астана-Финанс» АҚ-на ҚҚА-мен талап етілген келісім деңгейіне дейін «Банк Астана-Финанс» АҚ («БАФ»), «Астана-Финанс» сақтандыру компаниясы» АҚ («СК»), «Астана-Финанс» өмірді сақтандыру жөніндегі компания («ӨСК») АҚ – еншілес ұйымдарының үстінен бақылау иелігін жүргізуге ұйғарды. Осы талапты орындау үшін «Астана-Финанс» АҚ Қордың сенімгерлік басқаруына БАФ (90%), СК (100%) және КСЖ (100%) акцияларын беру жөніндегі үдеріске бастамашылық жасады. 2010 жылғы 14 маусымда «Астана-Финанс» АҚ-ның жоғарыда көрсетілген еншілес ұйымдарының пакеттері Қордың сенімгерлік басқаруына берілді.